

Engelsk Formlære,

udarbejdet

efter en ny Plan

af

R. Rask,

*Professor i de østerlandske Sprog og Bibliotekar
ved Københavns Universitet, Medlem af
adskillige lærde Samfund.*

København.

På den Gyldendalske Boghandlings Forlag.

Trykt hos P. N. Jørgensen.

1832.

Forerindring.

Det var mit Önske, at dette Arbejde skulde omfatte ikke blot det engelske Sprogs Bogstavlære og Formlære, men tillige dets Ord-dannelse og Ordföjning; men da Omstændighederne forbyde mig i det mindste for en Tid at sysselsætte mig med anstrængende Arbejde, så har jeg troet ikke at burde lade det nærværende, som allerede var færdigt fra Pressen, henligge, da det dog kan betragtes som et Hele, og tillige indeholder det

af den engelske Sproglære, man fornemmelig bruger ved Undervisningen. Det vilde især glæde mig, om den her givne Fremstilling af Udtalen, der for Danske er det vanskeligste ved dette Sprog, måtte bidrage til en rigtigere Udtale, end den, man så ofte hører hos Begyndere.

FØRSTE AFDELING.

Bogstavelære.

I. Skrivningen.

1. **B**ogstaverne i Engelsk ere de sædvanlige latinske, hvortil blot, foruden *j* og *v*, er føjet *w*, altså følgende 26:

	Navn	Udtale	Navn	Udtale
a	— <i>a</i> ,	æ,	n	— <i>en</i> , en,
b	— <i>bee</i>	bí,	o	— <i>o</i> ó,
c	— <i>see</i>	sí,	p	— <i>pee</i> pí,
d	— <i>dee</i>	dí,	q	— <i>cue</i> kjú,
e	— <i>e</i>	i,	r	— <i>ar</i> ar,
f	— <i>eff</i>	ef,	s	— <i>ess</i> es,
g	— <i>jee</i>	dshí,	t	— <i>tee</i> tí,
h	— <i>aitch</i>	ættsh,	u	— <i>u (you)</i> jú,
i	— <i>i (eye)</i>	ej,	v	— <i>vee</i> ví,
j	— <i>jay</i>	dshæ,	w	— <i>double-u</i> dëbbl-jú,
k	— <i>kay</i>	kæ,	x	— <i>eks</i> eks,
l	— <i>el</i>	el,	y	— <i>wy</i> wej,
m	— <i>em</i>	em,	z	— <i>zed</i> zedd.

2. Her anvendes ingen Bisfigurer eller sammensatte Tegn, som *ç, æ, œ, ã, õ, ù* eller deslige, men derimod sammenstilles ofte to eller flere Bogstaver, til at udtrykke enkelte Lyde, da Bogstavrækken kun meget slet svarer til Lydene i Sproget.

3. Retskrivningen i Engelsk beror overhovedet ikke på Lydenes eller Bogstavernes Natur, men næsten alene på Vedtægt, og denne har atter for det meste sin Grund i Ordenes Oprindelse eller i en blind Hændelse; derfor er Læsningen her overordentlig vanskelig for Udlændere, og rigtig Skrivning endnu vanskeligere, da så mangfoldige Ord må huskes særskilt, uden at kunne henføres til nogen som helst Regel. Meget vil dog Hukommelsen kunne understøttes ved en nøjagtig Skildring af denne forvirrede Skrivebrug.

II. Udtalen.

4. For at fatte den engelske Udtale rigtig, vil det uden Tvivl være såre tjenligt, allerførst at mærke sig, hvilke enkelte Lyde Sproget indeholder, uden Hensyn til Måden, hvorpå de pleje at betegnes i Retskrivningen. Disse ere da følgende:

5. Selvlyde:

- a klart, f. E. *father*, Fader; *far*, fjærn-t; *dark*, mørk-t.
 å dunkelt,* f. E. *warm*, (wårn), varm-t; *all* (ål), al-t; *was* (wåzz), var.

- å eller a åbent, f. E. *born*, fød.; *not*, ikke.
 ó lukt, f. E. *row* (ró), en Rad; *no*, ingen.
 u smalt, f. E. *good* (gud), god-t; *full* (full) fuld-t.
 ü bredt, f. E. *rude* (rúd), rå, grov; *broom* (brúm), en Kóst.
 ë (Walkers *u*²), åbent og nær ved *a*, samt altid kort eller skarpt og hårdt, en egen Lyd, som næppe findes i noget andet evropæisk Sprog, men som ligner kort *a* eller meget åbent *ö*,* f. E. *but* (bët), men; *curl* (kêrl, ikke kjerl), at krølle, kruse.
 ä åbent og nær ved *a*, samt altid kort;** f. E. *fat* (fätt), fed; *bad* (bädd), slem; *man* (män), Mand. Walker beskriver dette (*a*²) som kort italiensk (dansk) *a*; men *fat* lyder hverken som det danske *fat*, ej heller som det tyske *fett*; *bad* hverken som dansk *bad* eller som eng. *bed* (bædd), en Sæng; og *man* hverken som dansk og tysk *man* eller som engl. *men* (mænn), Mænd; men lige midt imellem. I Finsk er denne Lyd sædvanlig, og betegnes med *ä*; i gammel Angelsaksisk med *æ*, f. E. *fætt*, fed; *bæd*, bad; *þæt*, det; o. m. desl.

* Jævnfør mit Forsøg til en dansk Retskrivningslære. Kbh. 1826. 8. S. 31, 2.

* Se min danske Retskr. S. 31, 3.

** Anf. St. S. 31, 4.

æ eller e åbent, f. E. *fate* (fæt), Skæbne; *were* (wær), vi vare; *hen*, Høne.

é lukt, f. E. *great* (grét), stor; *break* (brék), bryde; *they* (ðé), de, og *their* (ðér), deres. Denne Lyd adskiller Walker aldeles ikke fra den foregående; men det forekommer mig dog at *rate* (ræt), Regning; *Lake* (læk), Sø; *bay* (bæ), Bugt; *there* (ðær), der, sædvanligvis udtales anderledes og mere åbent.

i smalt, f. E. *pin*, en Knappenål; *fill*, fylde.
í bredt, f. E. *ear* (ír), Øre; *see* (sí), se.

6. Tvelyde, hvor to Vokaler udtales hurtig efter hinanden i én Stavelse, som det franske *loi*, *ennui*, findes ikke i Engelsk; men af Sammenstillinger af Selvlydene med de bløde Medlyde *j* og *w* findes følgende:

ej eller aj, f. E. *pine* (pejn), et Grantræ; *by* (bej), ved;
oj — åj, — *oil* (åjl), Olie; *boy* (båj), Dreng;
ow — åw, — *now* (nåw), nu; *house* (håws), et Hus.

7. Man finder også hyppig blødt *j* og *w* foran Selvlydene; f. E. *Garden* (gjard'n), en Have; *rescue* (ræskju), frelser; *quarter* (kwártér), en Fjerdedel; *guaiacum* (gwæjækém), Gvajak; *woman* (wummén), Fruentimmer; ja end og både foran og bagved tillige; f. E. *wound* (wownd), snoet; *wire* (wejr), Ståltråd; men det er klart at slige Sammenstillinger ingenlunde bør anses for Tvelyde. Endnu mindre kan dog hårdt *j* og *w* foran eller efter Selvlydene regnes for at udgøre Tvelyde med disse; f. E. *lawyer* (lájér), Jufist; *yarn* (jarn), Uldgarn; *you* (ju), I, eder; *grave* (græv), Grav; *varnish*, Fernis. Denne Fejl begå dog Engellænderne sædvanlig, hvor Lyden *ju* skrives med et enkelt *u*, f. E. *usc* (jús), Brug, hvilket de pleje at anse for en Tvelyd

eller endog for en enkelt Selvlyd, uagtet Je-lyden er ligeså hård, som i de danske Ord *Jul*, *jubler* og desl.

8. *Toneholdene* (Aksenterne), som dette Sprogs Selvlyde modtage i Talen, synes at være fire: to lange og ligeså mange korte.*

De lange ere 1) det *slæbende*, som i *Fa'r*, *Mo'r*, så! i tysk *Bär*, *vier*; f. E. *fair* (fær), smuk, lys; *fear* (fir), frygte; *oh!*

2) det *skridende*, som i *Fare*, *Moro*, *fire*; f. E. *fairy* (færi), en Fé, Alf; *fearing* (firing), frygtende, af Frygt for at.

De korte ere 1) det *rullende*, som i *Byrde*, *vældig*; f. E. *hen* (hænn'), en Høne; *worthy* (wërröi), værdig; *love* (lëvv'), elske.

2) det *løbende*, som i *bytte*, *nikke*, *vælte*; f. E. *written* (ritt'n), skrevet; *perfect*, fuldkommen; *short*, kort.

Danskfødte må omhyggelig vogte sig for at indblende de i vort Sprog sædvanlige standsende og stødende Tonehold, f. E. i *fold*, *Fold*, der ikke findes i Engelsk, skönt Ordene ere de selvsamme; f. E. *few* (fjú) og *fold* (föld) have der det slæbende Tonehold.

9. De såkaldte stumme *Medlyde*:

b, f. E. *bare* (bær), bar-t; *rob* (ræbb), røve, bestjæle.

p, f. E. *put* (put), sætte; *up* (ëp), op.

v, « *very* (vérrí), meget; *love* (lëvv'), elske.

f, « *from*, fra; *off* (åff), bort.

* Jf. min danske Retskrivnl. §. 36, 37, 39, 40.

- d, f. E. *day* (dæ), Dag; *odd* (ádd), sær-t.
 t, « *true* (trú), sand-t; *trot*, trave.
 ð, eller *dh*, det islandske *Eð*, det danske *d* i *Fad*, *med*, *ved*, *Gud*,* f. E. *thine* (ðejn), din; *bathe* (bæð), bade; *brother* (bræððer), Broder.
 þ eller *th*, det isl. þá, det græske *θ*, et åndende eller ligesom læspende *t*; f. E. *think* (þink), tænke; *bath* (baþ), Bad; *nothing* (næþþing), intet, ingen Ting.
 g, f. E. *go*, gå; *give* (gívv'), give; *bag* (bægg), Sæk; *longing*, Længsel.
 k, f. E. *come* (këmm'), komme; *brook* (bruk), Bæk; *rocky* (rokki), klippefuld-t.
 j, hårdt*** f. E. *yard* (jard), Alen; *youth* (juþ), Ungdom; *few* (fjú), få.
 h, f. E. *has* (házz), har; *how* (háw), hvorledes.
 10. Svage eller selvlydagtige Medlyde:
 w, som et meget kort *u*, der dog ikke må udgøre en Stavelse, det franske *ou* i *ouest*, *oui* o. desl.** f. E. *well*, vel; *allow*, indrømme.
 j, som det danske *j* efter *g*, *k* og efter Selvlydene, som *Gjord*, *Kjole*, *Vej*, *Høj**** f. E. *guardian* (gjadiän), Formynder; *guide* (gjejd),

* Se min danske Retskr. §. 49.

** Anf. St. §. 66.

*** Anf. St. §. 55.

- Ledsager, Vejleder; *cure* (kjúr), Helbredelse; *annoy* (ännáj), fortredige.
 11. Flydende Medlyde:
 r, f. E. *rare* (ráer), rar-t; *her* (hër), hendes.
 l, « *long* (láng), lang-t; *bill*, en Regning.
 m, « *may* (mæ), kan; *ham* (hä́m), Skinke.
 n, « *note* (nót'), Anmærkning; *in*, i.
 12. Hvislende Medlyde:
 z, som det hollandske og franske *z*, tysk svagt *s*; f. E. *zeal* (zil'), Iver; *as* (áz), som (t. *als*); *raise* (ráez'), lofter; *present* (præzzent), nærværende; *dissolv* (dizzálv), opløser.
 s, hårdt som i Dansk; f. E. *say* (sæ), siger; *ice* (ejs), Is; *pass* (päs), passerer; *massive* (mæssiv), hel-t, støbt, massiv-t.
 ž, eller *zh*, det franske *j*; f. E. *enclosure* (enklóžur), et Indelukke; *measure* (mæžžur), Mål.
 š, eller *sh*, det tyske *sch*, og franske *ch*; f. E. *share* (šær), Del; *welsh*, kymrisk; *fashion* (fässën), Mode.
 ž, eller *zh*, *dsh*, det italienske *ge*, en Lyd, som Hollænderne og Franskmændene pleje at betegne *dj*, Tyskerne *dsch*; såsom *jail* (žjæl), Fængsel; *age* (æžž), Alder.
 č, eller *ch*, *tsh*, det italienske *ce*, franske *tch*, tyske *tsch*; f. E. *chair* (čær), en Stol, *rich* (rič), rig.

13. *Hw*, omtrent som det jyske *hw* i *hwem*, *hwad*, dog næppe så hårdt, men nærmere ved *w* alene; f. E. *where*

(hwær), hvor, har vel været anset for et enkelt åndende Bogstav, hvilket har givet Anledning til at skrive *wh*, i Overensstemmelse med *ph*, *th* o. desl; men det er et tydeligt Sammenstød af to Medlyde, *h* og *w*, og skreves derfor rettere af Angelsakserne med *h* foran *w*,* ligesom man hører *k* foran *w* i *quarter* (kwärtër), et Kvartër, ikke som i Dansk hårdt kv.

14. Til disse enkelte Lyde har man at henhøre alle Bogstavforbindelser i Engelsk, hvor besynderlige de end monne være, og man må vel vogte sig for fremmede eller ubestemte Mellemlyde, der kun tjene til at gøre Udtalen dunkel og ubehagelig. Det kommer da blot an på at vide, hvilke af disse Lyde ethvert Bogstav kan betegne, og om muligt i hvilke Tilfælde, så og når de ere stumme, eller ingen Lyd have at betegne. Til den Ende er det nødvendigt at gennemgå de enkelte Bogstaver og Bogstavforbindelser i Sproget hver for sig. En udførlig Afhandling af denne Art findes i Indledningen til John Walkers *pronouncing Dictionary of the English Language*. Vi skulle her søge at skaffe os en kort Oversigt.

15. Om *Selvlydene*, hvis Udtale har den største Vanskelighed må i Almindelighed mærkes, at de have fornemmelig tvende forskellige Lyde hver, den ene især når de ere lange, den anden især når de ere korte, stundom dog endnu en Bilyd eller to. De lange Stavelser udtales også

overhovedet meget slæbende, næsten dobbelt så langt som i Dansk; de korttonede eller, som de også kaldes, skarpe derimod meget hurtig, og ofte ligesom rullende på sidste Medlyd.

16. *Lange* ere Selvlydene sædvanlig: 1) når et stunt *e* enten følger umiddelbar efter, som: *toe*, Tå; *due* (djú), tilbørlig, eller med en Medlyd imellem, som: *tore* (tór), rev; *dure* (djúr), vare; sjældn foran to Medlyde, som: *haste* (háest), Hast; *noble*, ædel; 2) når de fordobles uden at høre til forskellige Stavelser; f. E. *door* (dór), Dør; *floor* (flór) Gulv; 3) i Sammenstillinger, der se ud som Tvetyde, men dog udtales enkelt; f. E. *plain* (plæn), jævn; *four* (fór), fire; *fruit* (frút), Frugt.

17. *Korte* ere de derimod: 1) når en blot Medlyd, uden stunt *e*, følger efter, såsom: *top*, Top; *has* (häs), har; 2) foran dobbelte Medlyde eller Sammenstød af flere enkelte; f. E. *rabbit* (räbbit), en Kanin; *rock*, en Klippe; *cost*, at koste; *arts* Kunster; så og 3) på første Plads i de såkaldte Tvetyde; f. E. *boil*, kåge; *bound*, bunden, hvilket i Grunden er samme Tilfælde som i *cost*, *arts*, da det blot er en rigtig Skrivemåde for *bájl*, *bávnd* (6).

18. *A* lyder 1) som *æ*, når det er langt; f. E. *fable*, Fabel; *taste*, Smag; *change* (cænž), Forandring; *face* (fæs), Ansigt; *share* (šær), Lod, Del; stundom uden Tone; f. E. *menace*

* Jvf. min danske Retsk. §. 155.

(mènnæs), true; *voyage* (vøjjæž), Sørejse; *a door*, en Dør.

19. 2) som finsk *ä*, imellem *a* og *æ*, når det er korttonet eller skarpt; f. E. *sand*, Sand; *chance*, Hændelse, (*e* tjener her blot til at vise, at *c* skal udtales som *s*, çäns), *establish*, oprette. Ligeså i Almindelighed når det slet ingen Tone har; f. E. *agröund*, på Grund; *about*, omkring; *appearance* (äppiräns), Udseende; *real* (riäl), virkelig-t; *really* (riälli), virkeligen; *regular* (reggjulär), regelret; *advantage* (ädväntäž), Fordel. I Ordet *fatal* (fætäl), ulykkeligt, har man begge disse Hovedlyde af dette Bogstav samlede: den sidste kommer ofte isteden for den første ved Ordenes Forlængelse formedelst Aftedning; f. E. *ability* (äbilliti), Ævne; af *able* (äbl), duelig-t; *natural* (näccuräl), naturligt, af *nature* (näccur), Natur.

20. I Endelser bliver denne Lyd (*ä*) undertiden endnu dunklere, og afviger ganske fra sin oprindelige Natur; I Navneord på *ar* og *ard* lyder *a* som *ë*; f. E. *beggar* (beggär), Tigger; *vinegar* (vinnigär), Æddike; *coward*, Kujon; *drunkard* (drönkärd), Drukkenbolt. Som oftest udtales Endelsen *age* som *izh*; f. E. *cabbage* (käbbizh), Hvidkål; *language* (längwizh), Sprog; *average* (äverizh), Middeltal.

21. Desforuden har dette Bogstav to Bilyde, nl. 3) som plattysk *ä*, imellem *a* og *ä*, nærmest det sidste, og næsten altid langt: dette findes f. E. i *water*, Vand; *war*, Krig; *warm*, varm-t; *warn*, advare; så og i Enstavelsesord

foran *td*, *lt*, *ll*; f. E. *bald*, skaldet; *salt*, Salt; *call* (käl), kalde; dog undtages *shall* (šäll), skal. Foran *lk* lyder det ligeledes som *ä*, men derved opsluges *l* aldeles; f. E. *talk* (tåk), snakke; *walk* (wäk), spadserere. Kort høres denne Lyd i *what*, hvad; *watch*, et Ur; *was* (wäzz), var; *want* (wänt), fattes; hvilket har givet Walker Anledning til at anse Lyden i disse Ord for *o* (whot, wotch, woz, wont); men det synes forskjelligt fra *hot*, hed; *notch*, Nokke; og snarere at nærme sig klart *a*.

22. Endelig 4) lyder *a* som vort klare *a*: dels langt, f. E. *are* (är), ere; *father* (fäder), Fader; *far*, fjærn, langt (mere); *star*, Stjerne; dels kort, især foran *r* i Sammeustød, f. E. *art*, Kunst; *hard*, hård; *shark*, Haj; *sharp*, skarp; *harm*, Fortred. Ligeledes *master*, Herre; når dette Ord står alene; ti sættes det foran Navne, udtales det mistær, og skrives sædvanlig blot *Mr*. Denne klare Lyd har *a* fremdeles i Enstavelsesord foran *lf*, *lm*, hvorved dog *l* bliver aldeles stumt; f. E. *half* (haf), halv; *calm* (ka'm), rolig-t, blikstille. Undtag *halfpenny* (hæpenni), en Skilling (dansk).

23. Dobbelt *a* forekommer kun i fremmede Navne, og udtales som *æ*, langt, når det har Tonen, f. E. *Baal*, kort, når det er uden Tone, som *Canaan* (Kænen).

24. Ligeså sjældent er *æ* eller *ae*, (hvorpå Engellænderne ingen Forskjel gøre), der udtales som *i*; f. E. *Æsop* (isop); *cornucopiæ* (kornukópi-i), Overflodighedshorn. Sædvanligvis skrives *e*; f. E. *ether* (fper), *Æter*, Himmelluft; *era* (irá), *Æra*, Grundpunkt, hvorfra man regner Årstal.

25. *Ai* og *Ay* lyder som langt *æ*, det nys beskrevne *a* 1); f. E. *claim*, Fordring; *air*, Luft; *day*, Dag; *away* (äwæ), bort, vek; så at f. E. *hare*, en Hare, og *hair*, Hår; *sale*, Salg, og *sail*, Sejl, lyde aldeles ens, (nl. hár, sæl). Samme Lyd, men kort og skarp, har det i Ordene *again* (ägen), *igjen*, og *against* (ägenst), imod.

26. I korte og toneløse Endelser lyder det som *i* (jf. 20); f. E. *bargain* (bargin), Køb, Akkord; *certain* (sertin), vis-t; så og i de sammensatte Navne på Ugedagene: *sunday* (sëndi), *monday* (mëndi); *tuesday* (tjúsdi); *wednesday* (wenzdi); *thursday* (përzdi); *friday* (frejdi); *saturday* (sättërdi).

27. *Au* og *Aw*, som langt og dunkelt *å*, eller *a* 3); f. E. *author* (äpër), Forfatter; *cause* (kâz), Årsag; *law*, Lov; *awl*, en Syd, og *all*, al-t, lyde aldeles ens. — Men *avn* foran endnu en Medlyd, udtales som *an* med klart *a*; f. E. *aunt*, Tante; *a-skauñce*, på skøns; og *ough* som *af*, f. E. *laugh* (laf), le; *draught* (draft), Dræt, Trækning; — ellers lyder *ought* som *åt*; f. E. *caught* (kât), greben; *fraught*, ladet.

28. *E* lyder 1) som *i*, når det er langt; f. E. *here* (hír), her; *equal* (fkwäl), lige; *legal*, lövlig; undtagen *there* (ðær), der; *where* (hwær), hvor; og *were* (wær), vare. Således og i Endstavsord *me*, mig; *be*, at være; undtag Kjendordet *the* (ðe), det, den; fordi det aldrig får Tonen. Ligeledes i toneløse Førstavelser, der slutte med *e*; f. E. *betray* (bitræ), robe; *depart* (di-part), gå bort; *prefer* (prifer), foretrække; *serene* (si-rin), mild, rolig; *repel* (ripell), drive tilbage; *benevolence* (binèvolens), Velvillie. — Såog i Slutningen af nogle nyoptagne græske og latinske Ord på *e*; f. E. *an epitome*, et Udtog; *a simile* (simmili), en Lignelse.

29. 2) som åbent *e* eller *æ*, hvor det er kort; f. E. *step*, Trin; *servant*, Tjener; *let*, lade; *red*, rød; *thence* (ðens), derfra; *well*, vel. Undtag *England* (inglând); *english*, engelsk; *pretty* (pritti), smuk; *yes* (jis), ja; hvor det lyder som *i*. Ligeledes i toneløse Førstavelser, der slutte med en Medlyd; f. E. *embark* (embark), indskibe sig; *ensure* (ensúr), sikre; *encomium*, Lovtale; *excuse* (ekskjúz), undskyldte; *efface*, udslætte. Såog i mange lignende Endestaveler; f. E. *merciless*, ubarmhjertig; *merriness*, Lystighed; *testament*, (tèstämënt), o. desl. Undtag Endelsen *er*, der sædvanlig lyder som *ër* (engl. *ur*); f. E. *singer*, en Sanger; *silver*, Solv; *letter*, Bogstav, Brev; og de på *el*, *et*, som *il*, *it*; f. E. *vowel*, en Selv-

lyd; *mallet* (mällit), en Nødde. Stundum er det vanskeligt, at se på Ordene om *e* er langt eller kort; f. E. *evil* (iv'l), ond; *even* (iv'n), just; have langt; *ever* (ërvër), nogensinde; *devil* (dèvv'l), Djævel, derimod kort *e*; sligt kan blot tilkjendegives ved Tonetegn, umulig ved Regler.

30. Stunt er *e* i Enden af alle Ord af nordisk og fransk Oprindelse, som indeholde en anden betonet Selvlyd; f. E. *able* (æb'l), duelig; *cattle* (kätt'l), Kvæg; *name* (næm), Navn; *famine* (fämmin), Hungersnød; *awe* (å), Ærefrygt; *eye* (ej), Øje; *die* (dej), farve; det vedbliver også at være stunt i sådanne Ord, skönt de forlænges; f. E. *names* (næms), Navne; *wherein* (hvær-in), hvori; altså i Fl. af Navneord, samt 3. Pers. i Nutiden af Gjærningsordene, såog deres Dat. og lid. Tf. på *ed*, *en*; f. E. *loves* (lëvvs), elsker; *loved* (lëvvd), elskede, elsket; *fallen* (fåln), falden; *stolen*, (stóln), stjålen; o. desl. hvorved dog må mærkes, at det høres i Endelsen *es*, når *s*, *z*, *x*, *ch*, *g* eller *dğ* går foran; f. E. i *houses*, Huse; *boxes*, Æsker; *disposes*, afhænder; og i Endelsen *ed*, når *t*, *d*, *th*, går foran; f. E. *hated*, hadet; *invited*, indbudt; *added*, tilföjet; o. desl.

31. *Ee* er langt *e*, lyder altså som langt *i*; f. E. *a bee*, en Bi; *street* (strit), Gade; *needle* (nidl), Synål; *weep* (wíp), græde; kun kort *i* *been* (bin), været;

32. *Ea* udtales 1) som *i* langt, altså som *ee*, i Enden af Enstavelsesord, samt foran Endelserne *ee*, *se*, *ze*, *ve* med stunt *e*, såog foran Slutningsmedlydene *ch*, *l*, *m*, *n*, *p*, *st*; f. E. *sea*, Sø; lyder aldeles som *see*, se; *read*, læse; som *reed* et Rør; *peace* (pis), Fred; *ease* (tz), Mag; *leave* (liv), Afsked; *each* (ic), enhver; *meal* (mil), Måltid; *bean* (bín), Bønne; *reap* (rip), høste; *east* (ist), Østen; og en Del flere Ord: *beard* (bîrd), Skæg; *fear*, Frygt; *dear*, dyr-t.

33. 2) som *e* langt *), i mange Gjærningsord på *ear*, *eak* og nogle flere Ord; f. E. *swear* (swér), sværge; *bear* (bér), bære; *pear* (pér), Pære; *break* (brék), bryde; *steaks* (Kødkiver stegte i Pande); *great*, stor. Nogle Ord med *ea*, udtales forskjellig efter deres forskjellige Betydning; såsom: *tear* (tír), Tåre; *tear* (tér), sønderrive.

34. Som et kort *e* (æ), når endnu en Medlyd følger på, eller overhovedet Stavelsen er kort-tonet; f. E. *pearl*, Perle; *dearth*, Dyrtid; *earth* (erþ), Jorden; *earnest* (ernest), alvårlig-t; *early* (erli), tidlig; *dead* (dèd), død; *death* (deþ),

* Walker udtaler disse Ord med fuldt *æ*, så de lyde som: *bare*, bar-t; *pair*, Par; *brake*, en Brage; *stakes*, Pæle; *grate*, en Rist: dette forekommer mig ikke nøjagtigt; og det begribes i så Fald ikke, hvorledes man kunde give disse Gjo. i Datiden *a*; som: *swear*, *sware*; *break*, *brake* og desl. I Angelsaksisk adskilles disse Lyde tydelig, f. E. *boran*, bær; *brecan*, bræc; se min angels. Sproglære S. 67.

Død-en; *deaf* (dèf), døv; *pleasure*, Fornøjelse. Man finder også her nogle ensudseende Ord med forskellig Udtale og Betydning, som: *lead* (líd), lede; *lead* (lèd), Bly. I Gjerningsordene afvæksle disse to Lyde (*i*, *è*) undertiden med hinanden, uden at Skrivemåden forandres, såsom:

<i>read</i> (ríd), læser,	<i>read</i> (rèd), læste, læst;
<i>hear</i> (hír), hører,	<i>heard</i> (hèrd), hørte, hørt;
<i>dream</i> (drím), drømmer,	<i>dreamt</i> (drèmt), drømte, drømt;
<i>mean</i> (mín), mener,	<i>meant</i> (mènt), mente, ment.

I nogle få Ord, hvor *r* og endnu en Medlyd følger på, lyder *ea* som klart *a*; *hearken* (harkn), lytte; *hearth* (harþ), Arnested; *heart* (hart), Hjærte, hvilket udtales ligesom *hart*, en Hjort.

35. *Eau* findes kun i nogle få Ord; det lyder som *ju* i *beauty* (bjúti), Skönhed; og de deraf sammensatte Ord; men som *o* i de senere optagne franske Ord *beau* (bo), en Stråjunkcr; *portmanteau* (pórtmánto), en Vadsæk.

36. *Ei* og *ey* udtales som *é** i Enstavelsesord, som: *deign* (dén), værdiges; *reign* (rén), regjere; *weight* (wét), Vægt; *vein* (vén), Åre; *their* (ðer), deres; *heir* (ér), Arving; *veil* (vél), Slør; *they* (ðe), de; *prey* (pre), Rov; *obey*

* Walker angiver atter her *æ*, så af disse Ord komme til at lyde som: *Dane*, en Dansker; *rain*, Regn; *wait*, vænte; *vain*, forfængelig; *there*, der; *air*, Mine; *vale*, Dal; *pray*, hør.

(obé), adlyde; denne Lyd er kort i *help* (hèf-fer), en Kvie; *leisure* (lèzzur eller lízzur), Fritid.

37. 2) som *i* langt i No. på *ceit* og Gjo. på *-veive*; f. E. *deceit*, Bedrag; *receipt* (resít), Resept, Bevis (for Modtagelse); *deceive*, bedrage; *receive*, modtage. Ligeså: *seize*, gribe; *signior* (sínjër), Herré, (en italiensk Tittel); *either* (íðër), én af to; *neither* (nðër), ingen af to; *key* (ki), en Nøgel. Ordet *heinous*, gruelig, udtale både (hénés) og (hínés). Som kort *i* udtales det i toneløse Endelser; f. E. *counterfeit* (kòwntèrfít), eftergøre; *forfeit*, forbyrde; *foreign* (forrin), fremmed; *sovereign* (søvverín), Suveræn; *money* (mènni), Penge; *barley* (barli), Byg. — *eight* lyder som *ej*, længere i *eight* (éjt), åtte; kortere i *height* (hejt), Højde; *sleight*, Kneb; og andre deraf dannede Ord. — Stundum hører *ei* til forskellige Stavelser, nemlig i sammensatte og afledte Ord, som: *heirer*, heri; *deist*, Deist; *reiterate* (rítteræt), gjentage oftere; *being* (bí-íng), værende, Væsen.

38. *Eo* lyder som langt *i* i Ordet *people* (pípil), Folk; som langt *ó* i *yeoman* (jómán), en Selvejer; som kort *è* i *leopard* (leppèrd), en Leopard; *jeopardy* (žèppèrdi)*, Knibe, Betryk; *feoff* (fèf), at overdrage, forlene, og de deraf dannede

* Udledes af de franske Ord *j'ai perdu*, jeg har tabt (Spillet), måske rettere af *jeu perdu*.

Ord; som *ju* i *feod*, *Len*; *feodal*, som haves i *Len*, o. s. v.; men disse Ord skrives også mere efter Udtalen: *feud*, *feudal*, o. s. v. Undertiden er *e* foran *o* blot et stumt Mærke på den blode, åndende Udtale af et foregående *g*, *dg*, *ch*, ligesom *e* i de franske Ord *obligeant*, *forgea* o. desl.; omtrent ligesom det *j*, vi indskyde i *Skjuld*, *gjaldt*, *gjorde*, *begjere*; f. E. *George* (žárž), *Gjeorg*; *surgeon* (sēržēn), *Kirurg*; *dungeon* (dēnžēn), *Fangehul*; *dudgeon* (dēžžēn), *Nag*; *luncheon* (lēnšēn), et Stykke Mad; skönt det efter *ch*, ikke behøvedes. Som kort *i* lyder det i de Ord: *pigeon* (pižžin), en Due; *widgeon* (wižžin), et Slags Vildand; *scutcheon* (skēččin) eller *escutcheon*, Våben, *Skjold* (i *Heraldik*). Ofte hore *eo* hver til sin Stavelse; f. E. *Geometer* (žiommitēr), en *Gjeométrer*; *preoccupy* (pri-okkjupej), *forudindtage*. I Endelsen *eous* udtales således *e* enten som *i*, der skilles fra *ous*, f. E. *erroneous* (erróniēs), *fejlagtig*; eller som et Slags *j*, der tjener til at give et foregående, *t*, *d*, *g*, *s*, en åndende Udtale, såsom: *courteous* (kērččēs), *artig*; *hideous* (hižžēs), *forfærdelig*; *courageous* (kērrežžēs), *modig*; *nauseous* (nā-sēs), *væmmelig*.

* Walker gör *te*, *de*, *ge*, til egne Stavelser i disse Ord; naftet han antager den åndende Udtale, men uden Tvivl fejlagtigen; da det ikke skønnes, hvorledes *te* kan erholde Lyden *chi*, og *de* eller *e* Lyden *žhi*, når man staver *cour-te-ous*, *hi-de-ous*, eller *hid-e-ous*; men vel at *tjēs*,

39. *Ku* og *ew* lyde som *ju*, så at *e* atter her gælder for *j*, og *w* for langt *u*, ligesom ofte i gammel Dansk; f. E. *Europe* (júrop), *Evropa*; *a neuter* (njútēr), et *Intetkönsord*; *new* (nju), *nyt*; *pewter* (pjútēr), *Tin*; *ewe* (jú), et *Hunfår*, en *Gimmer*. Undertiden hores dog ikke *j*, men blot *u*, dette finder især Sted efter *r*, såsom: *screw* (skrú, ikke skrjú), en *Skrue*; *brew* (brú), at *brygge*; ligeledes: *knew* (nú), *kjendte*; *clew* (klú), et *Nögle*; og *adieu* (ädjú), *Farvel*; *lieu* (ljú), *Sted*; *yew* (jú), et *Takstræ*; *vieu*, (vjú), *Udsigt*; hvor *e* af sig selv bliver overflodigt formedelst det foregående *i*, *y*. Ordet *Lieutenant* udtales *levtēnnānt* eller *livtēnnānt*; *connoisseur*, *Kjender*, lyder *konnēssār*. I tre *Gjerningsord* udtales *ew* som *o* langt, men de skrives nu hyppigere med *ow*, såsom: *shew* eller *show* (shó), *vis*; *strew* eller *strow*, *strø*; *sew* eller *šow*, *sy*; Mærk: *Sewer* (soēr), én som *syer*; *sewer* (sjuēr), en *Hofbetjent*, som *frembærer Maden*; *sewer* (so'r), en *Afløbsrende*.

40. *I* lyder *I*, når det er langt, som åbent *ej* eller *aj*; f. E. *line* (leju), *Linie*; *hive* (hejv),

djēs, *sjēs* kan blive til *chēs*, *žhēs*, *shēs* i Udtalen, når man antager *e* for at betegne *j*, hvilket er meget sædvanligt i Angelsaksik. (Jf. min angels. Sprog. S. 6.) Det må enten antages for *i* eller *j*, ikke for begge Dele tillige; Man vil også finde at dette *te*, *de* o. s. v. i andre Sprog ikke udgør nogen Stavelse, fr. *cour-tois*, *hi-deux* *cou-ra-geux*, isl. *kurt-ey* o. s. v.

en Bikube; *pile*, et Bål; *tittle* (tejtł), Adkomst, Tittel; *idle*, orkesløs; *dial* (dej-äl), Skive; (undtagen nogle franske Ord, som: *machine* (mäšín), Maskine; *magazine* (mägäzín), Magasin, så og Ordet *shire* (šír), Grevskab, eller Stift, Provins i England; *fatigue*, Strabads; *caprice*, Nykke); Ligeså i *child* (čejld), et Barn; *mild*, mild-t; *wild*, vild-t; samt foran *nd*; f. E. *bind* (bejnd), binde; *mind*, Sjæl, Sind; *wind*, vinde, hisse, trække (et Ur); men *wind* (wind), Vind, undtages; foran *-nt* blot i *pint* (pejnt), en Pægel.

41. Men 2), når det er kort, lyder det som vort korte *i*; f. E. *thin* (pin), tynd-t; *him*, ham; *his*, hans; *irritate* (irritæt), opirrer; *it*, det; *tittle*, Tøddel; *think*, tænker: så og når det slet ingen Tone har; f. E. *quality* (kwälliti), Egen-skab; *quantity* (kwán-titi), Mængde, Masse; *wealthiness* (wèłpines), Formuenhed; *being* (bí-ing), Væsen; *vermin*, Utøj. Dog modtager det to Bilyde foran *r*, især i Forbindelse med en anden Medlyd, nemlig: *a*) som åbent *e* (è); f. E. *virgin* (vèržin), Jomfru; *virtue* (vèrcu), Dyd; *mirth* (merþ), Munterhed; *birth* (berþ), Fødsel; *gird*, omgiver; *girt*, omgjordet; *skirt*, Rand, nederste Kant af et Klædebon; *b*) som *ë* (Walkers *u*²); f. E. *bird* (bèrd), en Fugl; *dirty* (dèrti), skiden, smudsig; *stir* (stër), rører om, plumrer; *sir* (sër), en Herre. Undertiden vakler Udtalen imellem disse to Lyde; f. E.

fir, Fyrretræ, burde lyde *fer*, men høres ofte med samme Lyd som *für* (fër), Skind, Førverk.

42. Undertiden udtales *i* ganske som Medlyd (*j*), dette finder Sted, når det står foran en toneløs Selvlyd, og efter *l*, *n*, med en foregående korttonet Selvlyd; f. E. *million* (miljén), Million; *minion* (minjén), en Yndling; ligeledes *christian* (kristjän), Kristen; overensstemmende med *e* i lignende Stillinger, f. E. *malleable* (mäljåbl eller mälliåbl), smidig-t. Er det foregående Bogstav *t* eller *c*, sammensmelter dette *j* ganske dermed i Udtalen, og frembringer Lyden *š*; f. E. *nation* (násën), Folk; *capacious* (kápásēs), rummelig-t; *capricious* (kåpriššēs), lunefuld-t; *action* (åksën), Avksion; *apparition* (åppåriššën), et Syn; Ligeledes *ss* eller *s* efter en anden Medlyd; f. E. *impression* (impresšën), Indtryk; *aversion* (åveršën), Modbydelighed; ligeledes *fashion* (fåššën), Mode, Fason; *anxious* (ånksēs), ængstelig. Med enkelt *s* efter en Selvlyd danner det Lyden *ž*; f. E. *persuasion* (perswæžën), Overtalelse; *illusion* (illúžën), Skuffelse; *brasier* (bråžër), et Fyrfad; *vision* (vižžën), et Syn. Med *g* frembringer det Lyden *ž*, eller tjener blot til Mærke, at *g* ikke skal have den hårde (danske), men den bløde (italiænske) Lyd (*ž*), f. E. *religious* (riližžēs), religiøs; Walker beskriver dog *spongius*, svampet, som et Trestavelsesord, spon-

ziës. Med *ch* Lyden *ç*, f. E. *marchioness* (mar-
çenes), Markgrevinde, Markisinde. (Jf. S. 18).

43. Efter *i* bortfalder undertiden et *a* i Ud-
talen, som *diamond* (dejmënd eller dejämënd),
Demaat; *parliament* (parlament), *miniature* (min-
nitjur), *carriage* (kärriž), Koretøj; *mariage* (mär-
riž), Ægteskab.

44. Forbindelsen *ie* udtales sædvanligst som
langt *i*; f. E. *field* (fild), Mark; *fiend* (find),
Fjende, Djævel; *fiere* (firs), vild, ubændig;
frieze (friz), en Fris (i Bygningskunsten); *chief*
(çif), en Hovding; *relieve*, løser af, lindrer.
Men i Enden af Enstavelsesord, som *ej*; f. E.
tie (tej), binder; *vie* (vej), kappes. I *friend* (frend),
Ven; *tierce* (ters), en Ters, Trediedel af en Pi-
be, høres *i* slet ikke. Hvor *ie* formedelst Bøj-
ning af Ordene kommer isteden for *y*, beholder
det Lyden af dette *y*; så at Forandringen ligger
blot i Retskrivningen; det lyder da *ej* (eller *aj*),
når det er langt, som: *fly* (flej), en Flue, i Flert.
flies (flejz); *I deny* (ej dinej), jeg nægter, 3 Pers.
he denies (hi dinejz); og *i*, når det er kort, som:
company (kämpäni), Selskab, Fl. *companies* (käm-
päniz); *sully* (sëlli), besudler, Dat. og lid. Tf.
sullied (sëllid eller sëllid), besudlede, besudlet.

45. Man må vel vogte sig for at forblande
hermed de Tilfælde, hvor *i* udgør en egen Sta-
velse, som: *fiery* (fej-er-i), ildig, fyrig; *glori-
ous* (glóriës), ærefuld-t; *orient* (órient), Øster-

landene; *variegate* (væri-i-gæt), gøre broget,
thirtieth (përti-ep), tredifte, af *thirty* (përti),
tredive, og lignende Afledninger; så og i Grad-
forhøjningen af Tillægsord på *y*; f. E. *easy* (izi),
let; *easier* (izi-er), lettere; *easiest* (izi-est), let-
test; (ikke izir, izist).

46. De Tilfælde, hvor *d* eller *t* går foran,
ere endnu at mærke: *i* meddeler her som oftest
d eller *t* en Andelyd, så at *d* udtales som *ž* og
t som *š*, og høres desuagtet i en egen Stavelse
som kort *i*; f. E. *odious* (óziës), forhadt; *te-
dious* (tižiës), kjedelig-t; *compendious* (kompën-
ži-ës), kortfattet; *minutia* (minúšiä), og i Fl.
minutiae (minúši-i), Småheder. Er den Selvlyd,
som går foran *d*, korttonet, bliver *i* helst til *j*
i Udtalen, som: *invidious* (i Følge Walker: in-
vidd-ës), misundelig-t; *perfidious* (i Følge samme:
perfid-jës), troløs-t. Men selv hvor den er lang,
forekommer hyppig i daglig Tale en sammentruk-
ken Lyd, i det *di* udtales *ž*, f. E. *óžës*, *tižës*,
så og *perfižžës*; hvilken dog Walker synes min-
dre at billige. Af nogle Ord anfører denne For-
fatter en tredobbelt Udtale, som: *indian* (ind-i-
än, ind-jän, in-ži-än), en Indianer; af mange en
dobbelt som *medium* (mídi-ëm, míži-ëm); *odious*
(ódi-ës, óži-ës) o. desl. Tilfælde som *minutia*
ere meget sjældne. (Jf. Anm. S. 18).

47. Om *ieu*, *iew* er talt allerede (39). Ligeledes om
i foran *o* (42) og *a* (43 jf. 46).

48. *O* lyder 1), når det er langt, som vort lange *o* i *Fole*, *Kjole*, *bo*, *stor*; f. E. *bone* (*bón*), et *Ben*; *sole* (*sól*), enkelt, eneste; *pótent*, mægtig; *motiön* (*mósen*), Bevægelse; *gó*, gå; *rove* (*róv*), vandre; *roll* (*ról*), rulle; så og *bolt* (*bólt*), en Slå; *cólt*, Plag; *cold* (*kóld*), Kulde, kold-t; *bóld*, dristig-t; ó. desl. samt i *the póst*, Posten; *gross* (*grós*), grov. Ligeledes i toneløse Stavelser, der slutte med *o*, som *romántic*, romantisk.

49. 2) når det er kort, som dansk kort *o* i *Rolle*, *for*, *soin*, *mon*; f. E. *not*, ikke; *hot*, hed-t; *froth* (*frop*), Skum; *nod* (*nodd*), *Vink*; *from*, fra; *lock* (*lokk*), Lås; *clogged* (*klogd*), belænret; *logic* (*lòzík*), Tænkunst, Fornuftlære; *lost*, tabt; *frost*, Frost; *lofty* (*lofti*), høj-t. Ligeledes i toneløse Forstavelser, der slutte på en Medlyd, som: *offend*, støder; *fortörner*; *óbtuse* (*óbtúz*), stump; *collision* (*kollízén*), Sammenstød; *commäud*, befaler. Denne Lyd er også stundum lang, altså ganske som vort *á* i *Nåde*, *åben*; f. E. *corner* (*kárnér*), et Hjørne; *form*, Skikkelse; *fortune* (*fárcun*), Lykke, Formue; *cord*, en Streng, Snor; dette finder Sted foran *r* med endnu en Medlyd efter; dog ingenlunde i alle slige Tilfælde; da langt *o* høres i: *force* (*fórs*), Styrke; *forgé* (*fórz*), smedde; *effort*, Anstrængelse *sport*, Leg, Spøg, o. fl.; *born*, født, har den åbne Lyd (*bárn*), men *borne*, båret, bårren, den lukte (*bórn*); så og *form* (*fórm*), en

Bænk; *cloth* (*kláp*), Klæde, Dug, har i Fl. *cloths* (*kládz*), Tøjer, og *clothes* (*klóz*), Klæder.

50. Undertiden 3) udtales *o* som langt *u*, dog findes dette kun i få Ord, hvoraf de vigtigste ere: *poltron* (*poltrún*); *ponton* eller *pontoon* (*pontún*), en Flydebrø; *Rome* (*Rúm*), Byen Rom; *womb* (*wúm*), Moderliv; *tomb* (*túm*), Gravhøj; *who* (*hú*), *whom* (*húm*), *whose* (*húz*), hvo, hvem, hvis; *lose* (*lúz*), taber; *move* (*múv*), bevæger, rorer; *prove* (*prúv*), beviser; *behoves* (*bihúvz*), det sømmer sig; *do* (*dú*), gör; *ado* (*ädú*), at bestille, Forretning; men 3. Pers. *he does* eller *doth*, udtales hi *déz* eller *dép*; *to* (*tu*), til. Ordet *gold*, Guld, lyder ofte i daglig Tale *gúld*, men *góld* anses for rettere. *Wolf*, en Ulv; lyder som *wulf* med kort *u*.

51. Meget (ofte modtager kort *o* foran *m*, *n*, *v*, stundum også foran *th*, *z*, *r* 4) Lyden *é*, (*Walkers u²*); f. E. *some* (*sémm*), nogle; *son* (*sénn*), Søn; *cheesemonger* (*éizméngér*), Ostehandler; *cover* (*kévvér*), dækker; *dove* (*dévv*), en vild Due; *mother* (*méddér*), Moder; *other* (*éddér*), andet, anden; *dozen* (*dézzn*), et Dosin; *word* (*wérd*), et Ord; *work* (*wérk*), en Gjerning; *worm* (*wérm*), en Orm; *worse* (*wérs*), værre. (Uregelret er *chorister*, en Korsanger, der udtales som om det var skrevet *quirister*, nl. *kwiristér*). Ligeledes i mange toneløse Endestavelser; *carrot* (*kárrét*), en Gulerod; *method* (*méþ*

hød), Fremgangsmåde; *carol* (kärrel), Fuglesang, Lovsang; *tutor* (tjütär), en Høymester; *kingdom* (kíngdém), Kongerige, Rige; *troublesome* (trébbl-sém), besværlig-t; *union* (júniën), Forening; og de Endelser *sion*, *cion*, *tion*, hvorpå Eksempler ere anførte Nr. 42. Men når *e*, *ek*, *p*, *t*, *s*, går foran *on*, bortfalder Selvlyden aldeles; f. E. *bacon* (bæk'n), Skinke; *reckon* (rekk'n), regner, beregner; *falcon* (fak'n), en Falk; *weapon* (wepp'n), Våben; *button* (bëttn), en Knap; ligeledes *pardon* (pard'n), Forladelse, men *guerdon* (gjerdën), Belønning; *mason* (mæs'n), en Murer; *person* (persn), en Person; *lesson* (less'n), en Leks, Leksie; *reason* (riz'n), Fornuft, Grund.

52. Dobbelt *o* lyder for det meste som langt *u*, og er den hyppigste Betegnelsesmåde for denne Lyd i Sproget; f. E. *fool* (fúl), en Nar; *poor* (púr), fattig-t; *doom* (dúm), Dom, Skæbne; *moon* (mán), Måne; *food* (fúd), Føde. Stundum som kort *u*; f. E. *wool* (wul), Uld; *wood* (wud), Skov; *good*, god-t; *hood*, Hætte; også som Endelse, f. E. *neighbourhood* (nébærhud), Nabolav; ligeledes *stood* (stúd), stod; *foot* (fut), Fod; *book* (buk), Bog; *brook*, Bæk; *look*, se (efter noget); *roof* (ruf), Tag (på et Hus). Undtag *door* og *floor*, hvor det lyder som langt *o* (16), og *blood* (blöd), Blöd; *flood* (flöd), Flöd; hvor det er kort og åbent,

53. *Ou* lyder som langt *o*, eller nys beskrevne *o* I); f. E. *boat* (bót), Båd; *coal* (kól), Kul; *oar* (ór), en Åre (at ro med); *oath* (óp), en Ed; *oak* (ók), en Eg; *loaf* (lóf), et Brød. Undtagen blot: *broad* (brád), bred-t; *abroad*, ud, udenlands; og *groat*, en Åtskilling, hvor det lyder som *a* nær ved *å*; samt *cupboard* (këpbërd), en Skjenk, et Skab. Ordet *oats* (óts), Havre, er regelret, men det deraf sammensatte *oatmeal*, Havremel, udtales ottmil eller ótmil.

54. *Oe* eller *æ* i latinske Ord er, ligesom *æ*, aldeles gået over til Lyden af det engelske *e*: udtales altså som *i*, når det er langt; f. E. *fætus* (fítës), Foster; *Phæbus* (fíbës), Fobus, Solen; som *æ* eller åbent *e*, når det er kort, f. E. *fætid* (fettid), stinkende; *Assafætida*, Bævergel; *æconomics* (ekkonómimiks), Husholdningskunst, Økonomi; i begge Tilfælde skrives undertiden *e*, som *Phénix*, *fetid*, *econdmic*. Det franske Ord *manœuvre* udtales sædvanligvis manúv'r, da *ö* er en Lyd, som ikke findes i Engelsk. Anderledes forholder det sig i engelske Enstavelsesord, hvor stumt *e* tilføjes, for at vise, det foregående *o* er langt; f. E. *toe* (16); ligeledes *doe* (dó), et Dådyr; *hoe*, en Hakke; *foe*, en Fjende; *sloe*, et Slån, *throe* (pró), en Ve; kun lyder *oe* som langt *u* i *canoe* (känú), en Kanó, et Knubskib; *shoe* (shú), en Sko.

55. Forbindelsen *oi* og *oy*, udtales som *øj* eller *åbent* *øj* i *Boje*, *Konvoj* (6); f. E. *cojn* (kojn), *Mynt*; *joy* (3hoj), *Glæde*; *oi* skrives ikke i Enden af Ordene. Uregelrette ere: *choir* eller *quire* (kwejr), et Kor; *turkois* eller *turquoise* (tërkiz), Tyrkise (en Ædelsten); *tortoise* (törtiz), en Skildpadde.

56. *Ou* og *ow* ere vanskeligere, og må betragtes hver for sig. *Ou* lyder 1) som *ow* eller *åw*; f. E. *fowl* (fåwl), skiden-t; *sour*, sur-t; *our*, vor-t; *scour*, skurer; *mountain* (mowntin), Bjærg (jf. 26); *sound*, Lyd; *doubt* (dowt), Tvivl; *about*, omkring; *out*, ud; *proud*, stolt; *mouth* (mowp), Mund; *vouch* (vowc), bevidner, indestår for; *bough* (bow), en Gren; *slough* (slow), en sumpig Grund, Morads; *pour*, gyder, hælder (ud), udtales powr eller pór.

57. *Ou* lyder 2) som langt *o*; f. E. *soul* (sól), Sjæl; *mould* (móld), Muld, Form; *shoulder* (šóldër), Skulder; *four* (16); *court* (kórt), Hof; *course* (kórs), Løb, aldeles som *coarse*, grov; *source* (sórs), Kilde; *mourn* (mórn), sorger; *though* (dó), endskönt; *borough* (bërró), en Flække; *thorough* (hërró), fuldkommen.

58. Undertiden lyder *ou* 3) som vort *u*, fransk *ou*: dette finder ikke alene Sted i en Del franske Ord, som: *ragout*, (ragú); *tour*, (túr); *rendez vous*, (rendivúz); *surtout*, (sërtut); men også i nogle engelske, såsom: *you* (7); *your* (jur), eders, Deres; *youth* (juþ), Ungdom;

wound (wúnd), et Sår; til Forskjel fra *wound*, snoet (7); *through* (prú), igjennem. Samme Lyd men kort høres i *could*, kunde; *should*, skulde; *would*, vilde; hvorved tillige *ld* sammen-smæltet til *dd*, altså: *kudd*, *shudd*, *wudd*.

59. 4) som vort her antagne *ø*, (Walkers *u^a*), hvor det er kort foran *r*, *n*, *th*, *ch*; f. E. *journey* (žërnj), en Rejse; *journal* (žërnäl), Dagbog; *scourge* (skërž), en Svøbe; *courage* (kërriz), Mod; *flourish* (fërris), blomstrer; *nourish*, nærer; *courteous* (kërcös), høflig; *young* (jëng), ung-t; *southern* (sëddërn eller sowdërn), sydlig-t, af *south* (sowþ), Sönden; *touch* (tëc), rører ved; *enough* (inëf), nok; *rough* (rëf), ru; *tough* (tëf), sej-t; *slough* (slëf), en Ham, Slangehud (jf. 56). Ligeledes: *double* (dëbbl), dobbelt; *couple* (këppl), et Par; *trouble* (trëbbl), Forstyrrelse; så og i de særdeles hyppig forekommende Endelser *-our* og *-ous*, som: *honour* (önnër), Ære; *favour* (fëvër), Gunst; *famous* (fëmës), berömt, herlig-t; *gracious* (gräsës), nådig, yndig. Uregelret er Udtalen af *ough* som off i *cough* (koff), hoste; *trough* (troff), Trug; og af *ought* som åt i *ought* (åt), burde; *bought* (båt), købte; *brought*, bragde; *fought*, fægtede; *sought*, søgte; *thought*, (þåt), tænkte; *wrought* (rát), forarbejdede; *nought* (for naught), intet (jf. 27).

60. *Ow* har vel megen Overensstemmelse med *ou*; men er betydelig simplere: 1) lyder det som *ow* eller *äw* (6. 17), tysk *au*; f. E. *cow* (kåw), en Kø; *brow*, Øjenbryn, Pande; *vow*, Løfte; *vowel* (vawwil), en Selvlyd;* *endow*, begave; *flower*, Blomst; *power*, Magt; *tower*, Tårn; *crowd* (krowd), Skare; *powder*, Krudt; *clown*, Tolper; *crown*, Krone; *town*, By; *gown*, en sid Kjole; *brown*, brun-t; *drown*, drukner; *owl*, en Ugle; *scowl*, surmuler.

61. 2) som langt *o*, især i Enden af Ordene; f. E. *bow* (bo), en Bue; (men *bow* (båw), et Buk); *blow* (bló), blæser; *crow* (kró), en Krage; *snow*, Sne; *low*, lav-t; *slow*, langsom-t; *flow*, flyde; *glow*, være gloende, skinne; *grow*, vokse; *bestow*, skjenke, yde; *throw* (pró), kaste; *know* (nó), vide; *sow*, så (Korn); *mow*, slå, meje; så og i *grown*, voksen; *thrown*, kastet; *growth* (gróþ), Vækst; *own* (ón), egen. Ligeledes i Endelsen *ow*, hvor Hovedtonen falder på en foregående Stavelse, som: *fellow* (féló), Medlem, Kammerat, Krabat; *window*, Vindue; *willow*, en Pil, Vidie. Uregelret er *knowledge* (nållez), Kundskab; *lower* (lówwër), luske, se skummelt, adskilles fra *lower* (ló-ër), lavere, og at nedstemme; ligeledes *toward* (tó-wërd), tilbøje-

* Det eng. Ord *vowel* er et Tillægsord, modsat *instrumental*.

lig, fra *toward* eller *towards* (tó-ërd, to-ërdz), henimod; besynderligt nok at *foward* (fró-wärd), slem, forkjert; udtales med *ä* i sidste Stavelse: ligeledes *inward*, *inwards*, indvendig, indvortes, o. desl.

62. *U* lyder 1), når det er langt, som *jü*; f. E. *rebuke* (ribjúk), irettesætter; *pure* (pjúr), ren-t; *endure* (endjúr), udholder; *tube* (tjúb), en Kikkert; *the universe* (ðe júnivers), Alverden. Ligeledes stundum uden al Tone, når det ender Stavelsen; f. E. *singular* (singjulär), besynderlig-t; *particular* (partikkjulär), særegen. Et foregående *s* forenes med denne Je-lyd til *š*; f. E. *sure* (šúr, isteden for sjúr), sikker-t; *pressure* (prëššur), et Tryk; *censure* (sënsur), Daddel; *sugar* (šuggër), Sukker; eller, når det er enkelt *s* efter en Selvlyd, til *ž*; f. E. *presume* (prižám), drister mig; *leisure* (ližur), Fritid, Stunder; *measure* (mëžžur), Mål; et foregående *d* til *ž*, og et *t* til *č*; f. E. *adulation* (äžžulëšën), Hyklen; *adventure* (ädvëncur), Æventyr; *verdure* (vëržure), Grønhed; *sedulous* (šëžžulës), flittig; *comfiture* (këmficúr), Syltetøj; *feature* (ficúr), Ansigtstræk; *maturate* (määccuræt), modnes; når Tonen falder på *u* selv, forsvinder Ändelyden fra *d* og *t*, og Jelyden kommer tilbage; f. E. *sedulity* (si-djú-li-ti), Flittighed, Vedholdenhed; *maturity* (mätjúriti), Modenhed. Walker synes ikke klart at have fattet denne Lydenes Overgangsre-

gel, da han stundum også i sine Tilfælde angiver *dj*, f. E. *seddjuless*, hvilket han endog sætter foran *sezzulës*; men ved *credulous*, lettroende; angiver han blot den regelrette Udtale *kræzzulës*, og *credulity*, Lettroenhed, ligeledes regelret *kridjultit*. For Velklangens Skyld bortfalder *Je*-lyden aldeles, og Udtalen bliver som i Dansk, når *r*, eller *l* tilligemed endnu en Medlyd går foran; f. E. *ruin* (*ruin*), Ødelæggelse, Fald; *brute* (*brút*), umælende; *truth* (*trúp*), Sandhed; *frugal*, tarvelig; *fluid*, et flydende Legeme; *conclude* (*konklúd*), slutter. Ligeledes i Forsatsen, *super*; f. E. *superable* (*súperäbl*), overvindelig-*t*, overkommelig-*t*; *superfluous* (*supèrfluës*), overflødig-*t*; *superadd*, tilføjer oven i Købet; og nogle andre senere optagne Ord; f. E. *suicide* (*súisejd*), Selvmorder. Walker har ikke indset Grunden hertil; men omvendt antaget Lyden *sú* for Regel og *sú* for Undtagelse; han læser derfor *assúme*, antager, *ássúm*; men *assure*, forsikrer, *ássúr*; ligeledes læser han *presúme*, fordrister mig, *prizúm*; og *luxurious*, overdådig-*t*, *lëgzúriës*; men *luxury*, Overdådighed, *lëksúri*, fordi Tønen i første Tilfælde falder på *u*, i andet på foregående Stavelse.

63. 2) når det er kort, lyder det sædvanlig *ë*, hvilket er hårdt, og aldrig tillader nogen Jelyd at slippe foran; f. E. *tub* (*tëb*), en Tønde; *much* (*mëë*), meget; *must* (*mëst*), må nød-

vendig; *cut* (*kët*, ikke *kjet*), hugger; *gun* (*gën*, ikke *gjen*), en Bøsse; *duck* (*dëk*), en And; så og i det nægtende *un*-, f. E. *unbutton* (*ënbëttn*), knapper op; og i *under* (*ëndër*), hvad enten det har Tønen eller *ej*; f. E. *undergö* (*ëndërgó*), undergå; *undermost* (*ëndërmóst*), nederst. Uregelrette ere: *bury* (*berri*), begraver; *busy* (*bizzil*), selsat; *busily* (*bizzili*), travelt; *business* (*biznes*), Forretning, Travelhed.

64. Endelig 3) har *u*, også stundum, når det er kort, Lyden af vort danske *u* i *Bud*, *Hul*, *Puf*; dette finder Sted foran *ll*, og i nogle få andre Tilfælde, som: *bull*, en Tyr; *full*, fuld-*t*, *pull*, trækker, slæber; *pullet*, en Kylling; *pulley* (*pulli*), en Trisse; *pulpit*, en Talestol; *bush*, Busk; *bushel*, en Skæppe; *cushion* (*kušsën*), et Hynde; *hussar* (*huzzár*), en Husar; *huzza* (*huzzæ*), hurra! *push*, stød frem; *pudding*, en Budding, hvor Selvlyden er den samme i Dansk, men Medlydene forskellige; det eng. Ord har nl. hårdt *dd*, som i *Edda*, det danske blødt eller åndende *ð*, som i *vædde*; *puss*, en Kat (i Spøg); *put*, sætter, lægger.

65. Som en Medlyd, der udtales *w*, anvendes *u* efter *g*, *q*, *c*, *s*, når en anden Selvlyd følger på; f. E. *languish* (*längwish*), smægter; *sanguine*, sangvinsk; *query* (*kwíry*), et Spørgsmål; *quill*, en Pennefjer; *quote* (*kwót*) anfører; *conquest* (*kønkwest*), Erøbring, men *conquer* (*kon-*

kær); erobrere, sejrere; *cuirass* (kwiräss), et Kyras; *cuirassier* (kwirässír), en Kyrassér; *cuish* eller *cuisse* (kwiss), Lårskinne; *persuade* (perswæd), overtaler; *suavity* (swäviti), Mildhed; *assuage* (æsswæž), formilder.

66. Undertiden synes *u* efter *g* at være stumt i Begyndelsen af Ordene, indskudt ligesom i Fransk til blot Mærke på den sædvanlige Lyd af *g* (til Forskjel fra *ž*); men det har dog ofte antaget Lyden *j*, så at *gu* i disse Tilfælde aldeles lyder som vort *gj* i *gjaldt*, *gjorde*, *Gjed*, eller vort bløde *g* i *gæv*, *gyder*, *giver*; f. E. *guard* (gjard), Garde, Vagt; *guess*, gætte; *guest*, Gæst; *guide* (10); *guile* (gjejl), Svig; *guild* (gilld), et Lav, Gilde, Broderskab; *guilt*, Skyld, Brøde; *guinea* (ginní), en Giné. I Ordet *guarantee* (garrántí), Garanti; er det aldeles stumt, ligeledes i Endelserne *gue*, *que*; f. E. *catalogue* (kättälogg), Fortegnelse; *cinque* (sink), en Fem; *antique* (ántik), fra Oldtiden, antik-t; Undtag: *ague* (ægju), Koldfeber; *argue* (árgju), ræsonerer, disputerer; så og Navnet *Montague*.

67. *Ue* og *ui* (med Undtagelse af de i Nr. 65 og 66 omtalte Tilfælde, hvor *u* lyder som *w* eller *j* eller er stumt) udtales som langt *u*; f. E. *blue*, blå-t; *clue*, et Nøgle; *due* (djú), skyldig-t; *hue* (hjú), Ansigtssfarve; *puisne* (pjúni), yngre, senere; *subdue* (sëbdjú), undertvinge; *residue* rezzidju), Lævning; *issue* (iššú), Udgang); *sta-*

tue (stáčcú), Billedstøtte; *virtue* (vercú), Dyd; *value* (väljú), Værdi; *bruisse* (brúz), knuser, stoder; *cruise* (krúz), krydser (på Søen); *fruit* (frút), Frugt; *suit* (sút), et Sæt, en Række; *pursuit* (përsút), ens Fag, Syssel;¹⁾ *juice* (žús), Saft; men i *build* (bild), bygger; *conduit* (këndit), en Vandledning; *circuit* (sèrkit), Omkreds; *biscuit* (bìskit), Tvebak, er *u* aldeles stumt (jf. 66). Man må vel vogte sig for at forblande hermed de Tilfælde, hvor *ue*, *ui* høre til forskellige Stavelser, som: *cruel* (krú-il), grusom-t; *puissance* (pjúissäns), Magt;

68. *Uy* forekommer kun i det ene Ord *buy* (bej), køber; i de øvrige Tilfælde komme disse Bogstaver enten blot tilfældig sammen, som *roguey* (rógi), skjelmisk, af *rogue* (róg), en Skjelm; *obloquy* (òblokwi), Modsigelse, Bagtalelse; eller høre endog til forskellige Stavelser, som *gluey* (glú-i), limagtig-t, af *glue* (glú), Lim.

69. *Uoy* forekommer kun i Ordet *buoy*, en Boje, som Walker i Indledningen vil have udtalt

¹⁾ Walker gör i Indl. n., under *s*, det Spørgsmål til dem, som udtale *assume*, *presume* med Andelyd (asshüm prezhüm): hvorfor man da ikke også udtaler *suit*, *pursue*, som *shüt*, *përsjú*? Svaret er dog ikke vanskeligt, i disse sidste Tilfælde var nl. *u* oprindeligt en Medlyd (*w*), og efterfølgende *i*, *e* den egentlige Selvlyd i Stavelsen (fr. *suite*, *poursuis*), ved Overgangen måtte det da blive til en ligeartet Selvlyd *u*, ikke til *ju*, da *j* er ligesom modsat *w*, og yderst sjælden findes umiddelbar foran eller efter dette.

bwoj, men i Ordbogen betegner buoj, skönt han anmærker at det ofte udtales ligesom boy, en Dreng.

70. Y er aldeles overenstemmende med i, og forveksles undertiden dermed: lyder altså i, når det er langt, som *ej*; f. E. *rhyme* eller *riue* (rejm), Rim (i Vers); *cyder* eller *cider* (sejdër), Must; ligeledes i mange af Gjærningsordenes Endelser, som: *justify* (žestifej), retfærdiggör; *defy* (difej), trodser, udfordrer; *multiply* (mältiplej), mangfoldiggör; *occupy* (ökkjupej), bemægtiger mig; samt i de fleste græske Ord, der begynde med *hy*, som: *hyphen* (hejfen), Bindetegn; *Hymen*, Ægteskabsguden; *hydropic* (hejdroppik), vattersottig; *hydrögraphy*, *hydrostatics*, *hygrömetër*; *hyperbolé*, *hyperbolicäl*. Men *hypocrite* (hippokrit), Hykler; *hypocrisy* (hippökkrisi), Hyklerti; *hypochondriac* (hippokondriäk), hypokondrisk; *hypallage* (hipälläži), og naturligvis sådanne Ord som *hymnic*, søvubringende, *hymn* (himm), Hymne, Lovsang, have kort *y*.

71. 2), når det er kort og skarpt, som *i*; f. E. *syllable* (silläbl), en Stavelse; *system* (üstem), en Ordning; så og i Navneords, Tillægsords og Biords Endelser, som: *poetry*, Poesi; *prödsody*, Versekunst; *history* (hüstëri), Historie; *geography* (žöggrafi), Jordbeskrivelse; *pröperty*, Ejendoms, *liberty*, Frihed; *slavery* (släveri), Slaveri; *prophecy* (proffesi), Spådom; *berry*, et Bær; *rocky*,

(9); *likely* (løjkelj), rimelig, sandsynlig; *lucky*, lykkeligen. Foran *r*, især med endnu en Medlyd efter, lyder det som åbent *e*; f. E. *panegyric* (pän-ni-žer-rik), Lovtale; *syrtis* (sertis), en Sandbanke; (jf. 41. a.).

72. *Medlydene* have langt færre Vanskeligheder: *b* og *c* læses som i Dansk; men *b* er stumt foran *t* og efter *m* i samme Stavelse som *doubt* (dowt), Tvivl; *debt* (dett), Gæld, så og *subtle* (söttl), snu; men *subtle* (sëb-til), fin-t; *substance* (sëb-stäns), o. s. v.; *lamb* (lämm), et Lam; *comb* (kúm), en Kam; *limb* (liimm), en Lem; *climb* (klejm), klättrer, klyver. *C* efter en betonet Stavelse og foran *ea*, *eous*, *ia*, *io*, lyder i Følge Walker som *š*; men Sagen er at *e* eller *i*, som følger efter, går over til *j*, og *j* forenes med *c*, der lyder som *s*, til *š*; det er altså *ce*, *ci*, der udtrykker denne Lyd, ikke egentlig *c* alene; f. E. *ocean* (öšën, for ösjën), Verdenshav; *social* (sösäl), selskabelig-t; *gracious* (59); (42); *c* er stumt i *endict* (för endight) eller *endite* (endejt), anklager; *victuals* (vittlž), Levnetsmidler; *arbuscle* (arbëssl), en Risvækt; *corpuscle*, et lille Legeme, et Gran; *muscle* (mëssl), en Muskel, Musling; men: *musculous* (mës-kju-lës), muskuløs, o. desl. hvor en lydelig Selvlyd i en egen Stavelse følger på. Ligeledes imellem *s* og *e*, i Begyndelsen af Ord, som: *scene* (šün), et Optrin; *scepter* (septër), et Kongespir; *science*

(sèj Jens), Videnskab; *scissors* (sizzèrz), Saks; undtagen *scèptic* (eller *skèptic*), en Tvivler.

73. *Ch* lyder 1) sædvanlig som *ç*, der kan omskrives med *tsh*; f. E. *child* (çejld), Barn; *chair* (çær), en Stol; *charity* (çärriti), Barmhertighed; *rich* (riç), rig-t; *such*, sådant; *arch* (arç), en Bue; *tch* skrives undertiden for *çç*, som: *catch* (kaçç), fanger, griber (af ital. *caccio*?); *witch* (wiçç), Heks, (angels. *wicce*); *dutchy* (dèççi), Hertugdømme. Efter *l*, *n*, hvor Lyden *ç* vilde blive for hård, som blot *ç*; f. E. *belch* (belç), ræber; *bench* (bensç), Bænk; ligeledes i nogle franske Ord, som: *chaise* (çæz), Vogn; *chârlatan* (çarlatän), *machine* (mäšin), Maskine.

74. 2) som *k* i græske Ord; f. E. *character* (käräktër), Karakter; *monarch* (monnärk), Enehersker; *scheme* (skim), Plan; *school* (skúl), Skole; *anchor* (änkër), et Anker; *ach* (eller *ake*) (æk), Smærte, *head-ach* (hèdd-æk), Hovedpine; ligeledes *stomach* (stèmmèk), Mave; og *stomachic* (sto-mäkkik), mavestyrkende; men *stomacher* (stèmmäçer), en Brystsmække; Forstavelen *arch-*ærke-udtales ark, når en Selvlyd, men arè, når en Medlyd, følger på, f. E. *archangel* (arkän-žel), en Ærkeengel; *archbishop* (arçbišöp), en Ærkebisp. Aldeles stumt er *ch* i *schedule* (sedd-jul), Seddel; *schism* (sizm), et Skisma, Splid i Kirken; *drachm* (dräm), et Kvintin; *yacht* (jätt), en Jagt, (et Slags Skib).

75. *D* og *f* læses som i Dansk, kun at *d* altid er hårdt, også i Enden af Ordene, aldrig *ð* som: *med*, *Vid*; man kan derfor skrive både *passed* og *passt*, gik forbi; næsten uden nogen hørbar Forskjel i Lyden.* I *wednesday* (26) er *d* stumt; *F* beholder ligeledes i Enden af Ordene sin rette hårde Lyd, kun i *of* (äv), af, lyder det som *v*, omtrent som i det danske *af*, til Adskillelse fra *off* (9), men i *thereof* (ðærof) o. desl. lyder det atter som sædvanlig.

76. *G* har en dobbelt Lyd, overensstemmende med *c*, nl. 1) hårdt, som i Dansk, foran *a*, *o*, *u*, *l*, *r*; f. E. *gav* (gåv), gav; *gold* (50), got, fået; *good* (5); *gum* (gëm), Gummii; *glaring*, iøjnefaldende; *grave* (7), og *tiger* (tejgër), for fr. tigre. Ligeledes i Enden af Ordene; f. E. *bag* (9), *long* (11); i nordiske Ord også foran *e*, *i*, f. E. *get*, få; *begin* (biginn), begynder; *give*, (givv); *longer*, længer; *longing* (9); *conger*, Søal; *gh* foran Selvlydene udtales på samme Måde, så at *h* er stumt; f. E. *ghost* (góst), en Ånd; *ghastly* (gästli), spøgelseagtig-t; i Endelserne *aught*, *igh*, *ight*, *ough*, *ought* ere begge (*gh*) for det meste stumme, som: *sigh* (sej), Suk; (27. 57.); *gn* har derimod *g* stumt i Be-

* Herpå grunder Fortællingen sig om Konen, som undrede sig over at hendes Søn var bleven Prest (*pressed*) i Engelland, naftet han aldrig kunde læse et Guds Ord, da han var hjemme.

gyndelsen og Enden af Ordene; f. E. *gnat* (nät), Myg; *gnomon* (nómon), Viseren (på en Solskive); *benign* (bineju), velsindet; *impugn* (impjún), angribe; ligeledes, i Følge Walker, *impugned* (impjünd), ja endog i *impugning* (impjuning), angribe, og *impugner* (impjünär), Angriber; fordi *gn* i alle disse Tilfælde høre til foregående Selvlyd, men i latinske eller franske Afledninger høres begge hårdt og tydelig, som: *benignity* (bínigg-niti), Godgørenhed; *oppugnancy* (oppëgg-nänsi), Bestridelse. Ligeledes *phlegm* (flemm), Slim for Brystet, men *phlegmatic* (fleggmätik), slimfuld.

77. 2) lyder *g* blødt foran *e*, *i*, *y*, i latinske eller i franske Ord, som *z*, der kan omskrives med *dsh*, (men ingenlunde må forveksles med fransk *ge*, som svarer til vort her antagne *z*); f. E. *gem* (zëmm), en Edelsten; *giant*, (zëjjant), en Jætte, Gigant; *longitude* (lönzítjüd), Længden (til Søs); *longevity* (lönzíviti), Langlevenhed; *analogy* (änällozi), Overensstemmelse; *Egypt* (izipt), Ægypten; *suggest* (sëzzzëst), indskyder; *exaggerate* (egzäzzziræt), overdriber; også foran stumt *e* som *age* (12); *change* (18), og *changed* (čänzd), forandret, Undtag *longinquity*: *dge*, med stumt *e*, skrives undertiden for *zzz* i nordiske Ord, som: *edge* (ežžž), Rand, Kant; *ridge* (rižžž), Ryg, Fjældryg; *bridge* (brižžž), en Bro, Brygge; *knowledge* (61). Blødt *gni*, efter en

Selvlyd, med Udtalen 'nj, haves i nogle få italienske Ord, som: *bagnio* (ba'njo), en Badstue.

78. *H* lyder som i Dansk; men er stumt i nogle få Ord, nl. *heir* (36), *heiress* (éris), en Kvinde, som arver; *honest* (ønnešt), ærlig-t; *honesty*, Ærlighed; *honour* (ønnär), Ære; *honourable*, ærværdig, Højvelbåren; *herb* (erb), Plante; *herbage* (erbižž), Planter, det grønne; *hospital* (össpítäl), Hospital; *hostler* (öslär), Gårdskarl; *hour* (öwr), en Time; *humble* (ëmbł), ringe, ydmyg-t; *humour* (jümär), Humor, og de deraf dannede, Ligeledes efter *r* i græske Ord, som: *rhetoric* (rettorik); *rhubarb* (rúbarb), Rabarbara; *myrrh* (mirr), Myrra; og i Slutningen af Ordene, som: *Messiah* (messejjä), Messias.

79. *J* lyder altid som *z*, eller det eng. bløde *g* (77); f. E. *jacket* (žäkkit), en Trøje; *jest* (žest), spøger; undtag: *hallelujah* (hällilüjä), hvor det lyder som dansk *j*.

80. *K* lyder som i Dansk, men høres ikke foran *n* i Begyndelsen af Ordene; f. E. *knee* (ni), Knæ; *knight* (nejt), Ridder; *know* (nó), kjender; *knit* (nit), strikker; *ek* skrives sædvanlig for *kk* i nordiske Ord, som *locket*, (lokkit), en lille Lås; *lucky* (lëkki), lykkelig-t; ligeledes i Enden af Enstavelsesord, som: *lock*, en Lås; *luck*, Lykke; *stick*, en Stok; *neck*, en Hals; *back*, en Ryg; men ikke i Ord af de sydlige Sprog, hvor derimod *cc* anvendes, som: *account* (äkköwnt), Regning; *accurate* (äkkjuræt), nøjagtig. I Enden af lat. eller fr. Ord, hvor Tonen ikke falder på sidste Stavelse, brugtes fordom *ek*, nu altid *c*; f. E. *elästic*,

elastisk; *mimic* (mimmik), Efteraben; men når slige Ord forlænges, så at en nordisk Endelse, der begynder med *e*, *i*, tilløjes, og i det mindste Bitonen falder på *ic*, så skrives *ck*, f. E. *mimicking* (mimmicking), Efteraben; men *mimical* (mimmikal) med blot *e*, dels fordi Endelsen (*al*) er latinsk, dels fordi Bitonen falder på *al*, og ikke på *ic*.

81. *L* udtales som i Dansk; det fordobles (overensstemmende med *k*) i Enden af Gjo. foran de gotiske Endelser *-ing*, *-er*, skönt Stavelsen kun har Bitonen; f. E. *duel* (djüil); *dueller* (djüillër), en Duellant; *duelling* (djüil-ling), Duelleren; ligeledes *victualler* (vittlër), én som skaffer Levnetsmidler. Stunt er *l* i Endelser foran *m*, *f*, *c*, *k*, som *calm* (22); *alms* (a'ms), Almisse; *half*, *halfpenny* (22); *talk*, *walk* (21); *falcon* (51); *folks* (fóks), Folk; ligeledes i *could*, *should*, *would* (58); *ll* i Enstavelsesord gör et foregående *a*, *o* langt og dunkelt; f. E. *call* (21); *roll* (48); undtag *shall* (21). Uregelret er *Colonel* (kérnel), en Oberst. Undertiden synes *l* at lyde som det norske såkaldte tykke *l*, det russ. og polske *l* af Struben; f. E. i *full* (full), fuld; men da ingen indfødt Lærd vides at have adskilt det fra sædvanligt *l*, er vel Forskjellen utydelig og uvæsentlig. Enstavelsesord på *l* skrives altid med dobbelt *l*, men i Sætningsbygning bortfalder det ene; f. E. *fulfil*, at opfylde, af *full* og *fill*.

82. *M* er, i Følge Walker, blot stunt i Ordet *controller*, en Tilsynsmand, Inspektør, som han adskiller fra *controler*, én, som kontrollerer, skönt begge udtales kon-

trólër, men den sidste Skrivemåde synes nu at foretrakkes i begge Betydninger.

83. Om *n* anmærker Walker at det har en egen Lyd foran *g*, *k*, hårdt *c*, *qu* og *x*, hvilken han betegner med *ng*; det bekvemteste enkelte Tegn er vel *g̃*; men da det samme er Tilfældet i andre Sprog, navnlig i Dansk, har jeg ikke anset det nødigt at anvende denne Figur i Udtalens Betegnelse. I Ord som *singing*, syngende, udtales det sidste *ng* som blot *-n* (altså sing-in), for at undgå Misklang. Stunt er *n* i Enden af et Ord efter *l*, *m*, som: *kill* (kill), en Kulle; *damn* (dämm), fordømme; *autumn* (ätëm), Efterår; *solemn* (sollem), højtidelig-t; ej heller høres *n* synderlig i Ordet *Government* (gëvvër'ment), Regjering; men når *n* kan læses over på en efterfølgende Selvlyd, bliver det lydeligt; f. E. *autumnal* (ätëm-näl), Efterårs.

84. *P* lyder som i Dansk, men er stunt foran *s*, *t* i Begyndelsen af Ordene; f. E. *psalm* (sa'm), en Salme (Davids); *pshaw*, vek, fy; *ptisan* (tizzän), Bygvand. Ligeledes imellem *m* og *t*; f. E. *empty* (emti), tom-t; *exemption* (egzemisen), Fritagelse; *attempt* (ättëmt), Forsøg. samt i *receipt* (37); i *corps* (kor), et Troppeskorps, høres hverken *p* eller *s*. — *Ph* som *f*, f. E. *philosopher* (filosofër), en Tænkter; undtag: *nephew* (nëvvju), Nevo, Brodersøn eller Søstersøn; og *Stephen* (stiven). Foran *th* som *p*, som:

diphthong (diphoag), en Tvelyd; *naphtha* (nåp-
hä), Nafta; følgende stumt foran *th* i Begyn-
delsen af Ordene; f. E. *phthisis* (þejsis), Svind-
sot; hvorhos *th* selv udtales som *t* i Ordene
phthisic (tizzik), og *phthisial* (tizzikäl), svind-
sottig.

85. *Qu* lyder som *kw*; f. E. *quarrel* (kwär-
ril), Trætte; *quoth he* (kwöþ ell. kwöp), sagde
han; *quotation* (kwotåtsën), Anførelse; kun i
franske Ord, især nyoptagne, som blot *k*; f. E.
etiquette, (ettikët); *Harlequin* (Harlikin); *opa-
que* (opæk), mørk-t; *critique* (kritik), en Kritik
(ellers kaldet criticism), men *critic* (krittik), en
Smagsdommer.

86. *R* bliver aldrig stumt, men i Endel-
sen *re* efter en Medlyd; synes det at lyde efter
e; f. E. *sabre* (sæber), en Sabel; *massacre* (mäs-
säker), Nedsabling. Ligeledes omsættes det med
påfølgende Selvlyd i Udtalen af *apron* (åpörn),
Forklæde; *iron* (ëjjern), Jærn; så og hyppig,
skönt ikke nødvendig, i *saffron* (säfförn), Safran;
citron, *children*, Börn; og *hundred*. Walker be-
mærker at Sproget egentlig har tyende Slags *r*,
det ene hårdt (*rough*) i Begyndelsen af Ordene
det andet blødt (*smooth*) i Mitten og Enden; hvil-
ket han især har udført i sin *Rhetorical Gram-
mar* S. 17, fg. han jævnfører det første med
Grækernes *ρ*, man skulde derfor kunne betegne
det med *ř*, men han har ikke forsøgt nogen Be-

tegnelse deraf, da Stillingen synes at være til-
strækkelig, til at skjelne det fra hint (jf. Nr. 81).

87. *S* lyder 1) hårdt, som i Dansk, dette
finder altid Sted i Begyndelsen af Ordene, f. E.
sín, Synd; *scan*, skandere (et Vers); *soon* (sün),
snart; og i Endelserne *-sive*, *-sory*, *-some*, *-osity*;
f. E. *persuasive* (perswæsiv), overtalende; *deci-
sory* (disëjsori), afgørende; *troublesome* (trëbbi-
sëm), fortredelig-t; *generosity* (ženerossiti),
Ædelmodighed; ligeledes i Slutningen efter *f*,
k, *p*, *t*, som *he scoffs*, han skoptiserer, spotter;
rocks, Klipper; *hips*, Hyben; *hats*, Hatte; om
endog et stumt *e* kommer imellem, som: *strifes*
(strejfs), Stridigheder; *he strikes*, han slår; *pi-
pes*, Piber; *mites*, Mider. Så og i Endelsen
-ous (ës), lat. Ord på *-us* (ës), og i Almindel-
lighed i Enden af Flerstavelsesord efter korte
Selvlyde, kun ikke *e*; f. E. *pious* (pejjës), from-t;
chorus (kórës), et Kor (i de gamles Skuespil);
basis (bæsis), *chaos* (kæos); *bias* (bëjjäs), Af-
vigelse (fra Ligevægt); samt endelig i de fleste
Enstavelsesord, som have en kort Selvlyd; f. E.
gas, *yes* (29), *this* (ðis), dette, denne; *mis-
i* Sæmmensætning; *thus* (ðës), således; Undtagen:
as (12), *has* (17), *was* (21), *is* (iz), er; og
his (hiz), hans. Den hårde Lyd høres også; hvor
det fordobles; f. E. *possible* (possibl), mulig-t;
passed, forbigangen; undtagen *dissolv* (12); *pos-
sess* (pozzëss), ejer, og deraf dannede, samt

scissors (sizzërz), Saks; *hussy* (hëzzi), en slem Kvinde; *hussar* (hëzzär), en Husar.

88. 2) som svagt *s* i Tysk, eller som det fr. og eng. *z*, lyder det i Enden af Ord efter *b, d, g, ve*; f. E. *ribs* (ribz), Ribbén; *heads* (hëdz), Hoveder; *rags* (ragz), Pjalter; *sieves* (sivz); Sæld, Sigter; ligeledes, i Flert. af No. og 3. Pers. af Gjo., når en Selvlyd går foran eller en Selvlyd, ledsaget af stunt *e*, eller *w* og *y*; f. E. *commas*, Kommaer; *shoes* (šúz), Sko; *news* (njúz), Nyheder; *betrays* (bitrëz), røber. Også når *es* (i Følge Nr. 30) høres i en egen Stavelse; f. E. *asses* (ässez), Asener; *prices* (prejsez), Priser (på Vare); *prizes* (prejzez), Priser, Fangster; *boxes* (boksez), Æsker; *riches* (riçcez), Rigdomme; *cages* (kæžez), Fuglebure; *edges* (ežžez), Kantér. Så og når det, uden stunt *e*, kommer umiddelbar efter *m, n, l, r*; f. E. *seems* (símz), synes; *means* (mínz), Midler; *morals* (mòrrälz), Sæder, Sædelighed; *hers* (herz), hendes. Men følger stunt *e* efter *s* i slige Stillinger, udtales det hårdt; f. E. *sense* (sens), Sans; *pulse* (pëls), Pulsén; *verse*, Vers; undtag *cleanse* (klenz), rensé. Også umiddelbar foran de flydende Bogstaver lyder *s* som *z*; f. E. *dismal* (dizmäl), ulykkelig; *enthusiasm* (enpúzi-azm); *theism* (púizm), *microcosm* (mëjkrokozm), *paroxysm* o. desl. Forstavelsen *dis-* har Lyden af *z*, når en Selvlyd, et flydende Bogstav, eller

b, v, d, g, j, følger på, som: *disease* (diziz), Sygdom; *dismember* (dizmëmbër), sönderlemmer; *disrelish* (dizrelliš), Afsmag; *disjoin* (diz-žòju), adskiller. Men hårdt *s* i andre Tilfælde, som *disturb* (distërb), forstyrer. Efter Forstavelsen *re* er *s* sædvanlig svagt; f. E. *resemble* (rizëmbł), ligner; *residue* (rëzzidju), Lævning; undtagen hvor det i senere Tider er sat foran et betydningfuldt Ord, der begynder med hårdt *s*; f. E. *resign* (rizejn), resignerer; men *re-sign* (risejn), underskriver igjen; *resound* (rizownd), praller tilbage; *resound* (risownd), lyder igjen. Endelsen *-sible*, hvor *s* dog egentlig hører til Roden af Ordet, har blødt *s*, når en Selvlyd, men hårdt *s*, når et flydende Bogstav går foran, såsom: *visible* (vizzibl), synlig-t; *responsible* (rispònsibl), ansvarlig-t. Stunt er *s* i nogle få Tilfælde, som: *viscount* (vikòwnt), *isle* (ejl), og *island* (ejland), en Ø; *aisle* (ejl), en Gang i en Kirke; *demesne* (dimín), Jordegods; *puisne* (67).

En Del Gjo. på *se* efter en Selvlyd skilles fra ensudseende No. eller To., ved at antage Lyden *z* isteden for *s*, såsom:

<i>grease</i> (gris), Fit,	<i>grease</i> (griz), fitter;
<i>close</i> (klós), tæt,	<i>close</i> (klóz), slutter;
<i>house</i> , Hus,	<i>house</i> (howz), huser;
<i>mouse</i> , Mús,	<i>mouse</i> (mowz), fanger Mús;
<i>abuse</i> , Skældord,	<i>abuse</i> (äbjúz), skælder ud.
<i>excuse</i> , Undskyldning,	<i>excuse</i> (ekskjúz), undskylder;
<i>diffuse</i> , langtrukket,	<i>diffuse</i> (diffjúz), udbreder;

use (7), Brug, *use* (júz), bruger;
rise, Stigen, *rise* (rejz), stiger;
refuse, Udskud, *refuse* (rifjúz), forkaster.

89. 3) Tillægger Walker *s* Lyden af *š* i Ord som: *dimension* (dimenšén), *expulsion* (ekspëlšén), *nauseous* (38); samt af *ž* i Tilfælde som: *confusion* (kon-fjúžén); men det synes at være *si*, *se*, og ikke *s* alene, som betegner den åndende Lyd (jf. 38. 42. 62. 72). Hvis imidlertid Udtalen af *nauseate*, væmmes; (ná-ši-æt) og af *Asia* (æ-ži-ä) i tre Stavelser er rigtig, så må man tilstå, at Selvlyden i slige Tilfælde tjener dobbelt, nl. dels som *j* til at udtrykke en Åndelyd i foregående *s*, dels som *i* til at danne en egen Stavelse; men Walker adskiller ikke de Tilfælde, hvor dette finder Sted, fra de forstømtalte; hvor *i*, *e*, blot som *j* tjene til at betegne Åndelyden.

90. At *t* foran Endelsen *ion* går over til *s*, og at dette, formedelst det påfølgende *i*, antager Åndelyd, altså bliver til *š*, er allerede omtalt (42). Ligeledes at det med det *j*, som indeholdes i *u*, danner Lyden *č* (62), ligesom og med det efterfølgende *e*, i Endelsen *eous*, som: *courteous* (38); men alle disse Tilfælde forudsætte, at Tonen falder på en foregående Stavelse. Under tiden skjer det samme, skönt Tonen er på næstforegående, som: *spiritual* (spiricuäl), åndelig-t; *signature* (signäcur), Underskrift, Navnetræk; dog ikke i Endelsen *tude*, som: *latitude* (lätti-

tjud) Brédde, Polhöjde; *multitude* (mältitjud), Mængde. Besynderligt nok findes den hårde Lyd *č* (og ikke *š*) ligeledes i *bestial* (besčial), bestialsk; *celestial* (silėsčial), himmelsk; *frontier* (frončir), Grændse, *admixture* (ädmiščén), Tilblanding. *T* er stumt efter *s*, når Endelserne *en* eller *le* følge på, som: *hasten* (hášn), haste; *listen* (lissn), lytte; *castle* (kassl), et Kastel; men i *bursten*, brusten; *pestle*, en Støder, høres *t*. Det er endnu stumt i *christmass* (krissmäss), Jul; *chestnut*, Kastanje; *mortgage*, Pant; *ostler*, *hostler* (78); *bankruptcy*, Bankerøt; *mistletoe* (mizzlto), en Snyltevækst (Misteltén); *currant* (kërrän), *currants* (kërränz), Korender.

91. *Th* lyder 1) som *þ*, det er at sige et *t*, der ligesom læses ud, eller forbindes med en Åndelyd; dette høres i Begyndelsen af No. To. og Gjo., som: *thank* (þänk), Tak; *thin* (41); *think* (9); ligeledes i Enden af Ordene, som: *bath* (9); *death* (34); *cloth* (49); *earth*, *hearth* (34); *mirth* (41); samt i Mitten af Ordene foran såvel som efter en Medlyd; f. E. *wealthiness* (41); *orthodox*, rettroende; *ethnic* (èþnik), hedensk; undtag: *brethren* (breððren), Brødre (Næste); *farthing* (farðing), en Hvid; *farther*, videre; *northern*, nordlig; *worthy* (wërði), værdig-t; *th* er også hårdt imellem to Selvlyde i græske Ord, som: *sympathy*, *atheist*, *ethics*; men som sædvanligt *t* i *Thomas*, *Thames*, *asthma*.

92. 2) som *ð*, eller vort *d* i *med*; *Bað*, dog måkje lidt stærkere åndende, lyder *th* i Begyndelsen af Stedord og Småord, som: *thou* (*ðow*), du; *that* (*ðät*), *hin-t*; *there* (5); *though* (57). Undtag Tallet *three* (*þri*), tre, med der-af dannede (45), og Flo. *through* (58). Som *ð* lyder *th* endvidere i Fl. af No., som *have* hårdt *th* (*þ*) i Ent.; f. E. *path* (*päþ*), en Sti, Fl. *paths* (*paðz*); *bath* (9), Fl. *baths* (*baðz*); *cloth*, Fl. *cloths* (49). Det er besynderligt at Walker misbilliger denne regelrette Udtale af *truth* (62) i Fl. *truths* (*trúðz*). Af No. på hårdt *th* dannes sædvanlig Gjo. på blødt *th*, omendskönt Skrivningen ikke forandres, rettere anses det dog at tilføje *e*, som i nogle Ord er almindelig Brug, f. E. *bathe* (9) af *bath*; *breathe* (*bríð*), ånder, af *breath* (*breþ*), Ånde; *loathe* (*lóð*), ækles ved, af *loath* (*lóþ*), ækel (for noget væmmeligt); *clothe* (*klóð*), klæder, af *cloth*; *mouth* (*mowð*), skråler, af *mouth* (56); *smooth* (*smúð*), glatter, jævner, af *smooth* (*smúþ*), glat; *sooth* (*súð*), stiller, beroliger, af *sooth* (*súþ*), behagelig-t; *to seeth* (*sið*), at syde. Endelig er *th* blødt imellem to Selvlyde i gotiske Ord, som: *father* (fader), Fader; *feather* (fedðer), Fjer; *either* (37); *whither* (hwiððer), hvorhen; *mother* (51); men hårdt i Ord af de sydlige Sprog, som: *author* (27).

93. *V* lyder som i de danske Ord, *var*, *Kvæde*, *Loven*, og er ikke stumt, uden i daglig Tale i Ordet *twelve*-

month (twelv monþ ell. twel monþ), et År. Det mærkeligste ved dette Bogstav er den hårde, rullende Udtale, det modtager efter en kort Selvlyd, som om det var dobbelt; f. E. *have* (håvv), have; *give* (givv), give; *love* (8); hvilken man vel må skille fra den bløde med foregående Selvlyd sammensmæltende Udtale af *w*.

94. *W* er den egentlige Medlyd af *u*, der udtales som vort *v* i *Havre*, *Navn*, *Ovn*, men forekommer med samme bløde Lyd foran Selvlydene, ligesom hos os i den jyske Sprogart; f. E. *now* (6), *allow* (10), *vowel* (60), *weak* (*wik*), svag-t; *well* (10), *word* (51), *away* (25). Stumt er det i Begyndelsen af Ordene foran *r*, som: *wrist* (*rist*), Håndled; *write* (*rejt*), skrive; hvilket lyder ligesom *right*, ret; *wrong* (*rong*), uret; *wry* (*rej*), skæv-t, *awry* (*ä-rej*), på skrå, skøns. — I *wh* hores *h* foran *w*, dog ganske svagt; f. E. *where* (13); *what* (*hwät*), hvad; *why* (*hwej*), hvorfor; men i *whole* (*hól*), hel-t; *whoop* (*húp*), hujer, råber (efter én); *who* (50) er *w* stumt. Ligeledes i *sword* (*sórd*), Sværd, Kårde; *answer* (*änsër*), svarer; *two* (*tú*), to, ganske som *too*, altfor; *toward*, *towards* (61). Undertiden udelades også *w* i *swoon* (*swún*, *sún*), besvimer; *awkward* (*åkwërd*, *åkërd*), bagvendt. I *aw* og ofte i *ow* tjener *w* kun til at betegne Selvlydens Udtale (jf. 27. 61.); ligeledes *we* i *awe* (30).

95. *X* lyder 1) hårdt som *ks*, når det ender en betonet Stavelse, som: *box* (*hoks*), en

Æske; *tax* (täks), vurderer; *veæ*, plager; *exercise* (æksersejs), Øvelse, Bevægelse, eller når en hård Medlyd følger på, som: *excuse* (ekskjús), Undskyldning; *exception* (eksepšén), Undtagelse; *the exchange* (ekscænž), Børs-en; *exclamation* (eksklämæsén), Udråb; *experimental* (eksperiméntäl), som hører til Forsøg, bygges på Erfaring; *exterior* (ekstíriär), ydre. Man kan her mærke sig, at den engelske Retskrivning efter *x* udelader *s* (men ikke *c*) i Ord, som nedstamme fra Latinen, f. E. *exiccation* (eksikkæsén), Udtörrelse (for *essiccation*); *extirpation* (eksterpæsén), Udryddelse (for *extirpation*). Det forbliver ligeledes hårdt i Afledsord af kortere Stamord, som have hårdt *x*; f. E. *taxation* (täksæsén), Vurdering; *veætiuous* (veksæsés), tirrende, plagende; af *tax*, *veæ*; så og *approximation*, Nærmelse; af *approximate* (äppróksimæt), nærmer mig. — Når Tonen falder foran *x*, og *i* med endnu en Selvlyd følger efter, går *i* over til *j*, og dette *j*, såvel som det der ligger i *u*, går over til en blot Åndelyd i *x*, der altså udtales *kš*; f. E. *anxious* (42); *luxury* (62).

96. 2) blødt som *gz* (hvilket aldrig høres i Dansk), når Tonen falder på følgende Stavelse; f. E. *exist* (egzist), er til; *example* (egzämpl), Eksempel, *examen* (egzæmen); ligeledes foran *h*, som: *exhibit* (egzhíbbít), fremstiller; *exhale* (egzhél), uddunster, dufter; men hvis *ex* får

Bitonen, antager det den hårde Lyd (*ks*), som *exhalation* (ekshälæsén), Uddunstning. — Når Tonen i nysomtalte Ord, der indeholde *xi*, *xu*, flyttes, således at den falder på *i*, *u*, bortfalder Åndelyden fra *x*, som da udtales *gz*, og *i*, *u*, antager sin naturlige Lyd; f. E. *anxiety* (ängzejjiti), Ængstelighed; *luxuriant* (lëgzüríänt), yppig-t.

97. I Begyndelsen af nogle græske Ord og Navne lyder *x* 3) som *z*; f. E. *Xenophon* (Zenofon); i det franske Ord *billet-doux*, er det stumt; men i *beaux* (bós) høres det.

98. *X*, som Medlyd, svarer aldeles til det danske, holl. og tyske *j*; f. E. *yard* (9), *yes* (29), *young* (59), *your* (58), *boy* (6), *joy* (55). Efter *a*, *e* er det stumt, eller tjener blot til at bestemme disses Udtale; f. E. *bay* (5), *away* (25), *obey* (36), *journey* (59).

99. *Z* er det tyske svage *s*, holl. og fransk *z*, som ikke findes i Dansk, men lyder som et *s*, man havde Vanskelighed ved at fremføre, og derfor ligesom forudskikkede en summende Lyd; f. E. *zeal* (12), *zealot* (zellët), en Ivrer; *lizard* (lizzärd), en Firben; *wizard* (wizzärd), en Trolldmand; *buzz* (bëzz), summer, surrer. — Når *i* med endnu en Selvlyd følger efter, eller og *u*, der udtales som *ju*, sammensmelter *z* med dette *i* eller skjulte *j* til *ž*; f. E. *glazier* (glážër), en Glarmester; *grazier* (grážër), en Kvæghyrde; *azure* (ážur), himmelblå-t; *razure* (rážur), Udskrabning. I Afhandlingen om Udtalen (Nr. 484)

deler Walker Ordene med *zi* i 3 Stavelser, således: glazh-i-er, grazh-i-er, men i Ordb. angiver han den rette Udtale i to Stavelser (jf. Anm. S. 18 og Nr. 42. 46. 62.). *Z* er stumt i *rendez-vous* (58).

100. I nogle få italiænske Ord skulde *z* egentlig lyde som *z* ell. *ds*, men udtales sædvanlig som tysk *z* eller *ts*, f. E. *mezzotinto* (metsotinto), sort Kobberstik.

3. Tonefaldet.

101. Endnu er en stor Vanskelighed tilbage i den engelske Udtale, nemlig Bestemmelsen af Tonefaldet, hvilket ikke må blandes med Toneholdene (8. 16. 17). Tonefaldet består i, at én eller to Stavelser i Ordene udtales med større Eftertryk end de øvrige; f. E. i *sympathie* (simpäpi) falder Tonen på første. Toneholdet består i Beskaffenheden af det Eftertryk, hvormed man udtaler de Stavelser der have Tonefaldet, eller på hvilke Tonen falder; f. E. *potary* (pólari), polarisk, har det skridende Tonehold *polear* (pól-äks), en Stridsøkske, det slæbende, altså forskjellige fra *sympathy*, skönt Tonefaldet i alle tre Ord er på første. Toneholdene finder jeg ikke omtalte eller adskilte af nogen indfødt Sprogansker; de følge også nogenledes af Stavelsernes Bygning eller Indretning; vi skulle derfor ikke her opholde os videre derved, men blot betragte Tonefaldet. Når tvende Stavelser i ét Ord erholde betydeligt Eftertryk (ligemeget hvilket Slags Eftertryk det er), så siges den, som får den største Vægt, at have *Hovedtonen*, den anden at have *Bitonen*; f. E. i *Polcar* har den første Stavelse Hovedtonen, den sidste

Bitonen, men i *journey* (59) har blot den første Tonen, og den anden ingen Tone.

102. Ord af de gotiske Sprog have Tonen på Rodstavelsen; f. E. *plündering* (plëndëring), Plyndring; *unhappy* (ënhäppi), ulykkelig-t.

103. Tostavelsesord dannede ved en Forstavelse have Tonen på sidste, men dannede ved en Slutningsstavelse på første, som Hovedstavelse; f. E. *becôme* (bikëmm), bliver; *misdeed* (misdid), Misgjerning; — *music* (mjúsik); *hasty* (hásti), hastig-t.

104. Tostavelsesord, som i den ene Stavelse have Sammenstød af Medlyde, eller stumt *e*, eller hvad der skrives som Tvelyd, have sædvanlig Tonen der. Er det Tilfældet med begge Stavelser eller med ingen af dem; da erholder som oftest den første Fortrinnet; f. E. *cülprit* (këlprit), en Anklaget; *cömbat* (këmbät), Kamp; *commënd*, roser, anbefaler; *providé*, forsyner; *afraid*, bange; *prögress*, Fremgang; *pröphet*, Profét, *city*, en Stad.

105. En Mængde Tostavelsesord, som således kunde have Tonen på hvilken det skulde være, og som både ere Navneord ell. Tillægsord og Gjærningsord, erholde den virkelig på begge, nl. på første, som *Nø.* eller *To.*, på sidste som *Gjo.* De vigtigste ere:

absent, fraværende,
 så og *present*, *accent*,
augment, Forøgelse,
abstract, Udtog,
 så og *contract*, *extract*,
collect, Sammenskud,
object, Gjenstand,
 så og *project*, *subject*,
compact, Akkord,
compound, sammensat Ord,
affix, Endetillæg,
assign, befuldmagtiget,
bombard, tyk Kanon,
cement, Forbindelse,
colleague, Kollega,
compress, Kompres,
concert, Konsert,
concrete, Masse,
confine, Grændseskjel,
conserve, Syltetøj,
consort, Medbroder,
contest, Strid,
contrast, Modsætning,
convent, Kloster,
converse, Omgang,
convert, Nyomvendt,
 samt: *convict*, *convoy*,
descant, *digest*,
frequent, *import*,
permit, *prefix*,
produce, *protest*,
transfer, *transport*, og

absent, er borte;
ferment, *torment*;
augment, forøger;
abstract, afsondrer;
conduct, *conflict*;
collect, samler;
object, indvender;
object, *traject*;
compact, forbinder;
compound, sammensætter;
affix, tilføjer;
assign, anviser;
bombard, bombarderer;
cement, forbinder;
colleague, forener med;
compress, sammenpresser;
concert, aftaler;
concrete, dannet i Masse;
confine, indeslutter;
conserve, bevarer;
consort, forener sig med;
contest, strider med;
contrast, modsætter;
convent, stævner;
converse, omgås med;
convert, omvender;
desert, *discount*,
essay, *export*, *exile*,
incense, *insult*, *perfume*,
promise, *presage*,
rebel, *record*, *survey*,
attribute, *I attribute*.

106. Nogle Ord have forskjelligt Tonefald, efter som de ere No. eller To. således:

<i>august</i> , Måneden,	<i>august</i> , ophøjet;
<i>compact</i> , en Pagt,	<i>compact</i> , tet;
<i>champaign</i> , Sjampanje,	<i>champaign</i> , åbent (Land);
<i>exile</i> (95) Landflygtighed,	<i>exile</i> (96), liden;
<i>gallant</i> , Elsker,	<i>gallant</i> , højmodig-t;
<i>invalid</i> , Invalid,	<i>invalid</i> , ugyldig-t;
<i>Levant</i> , Levanten,	<i>levant</i> , østerlandsk;
<i>minute</i> , (minnit), Minut,	<i>minute</i> , smålig-t;
<i>supine</i> , Supinum,	<i>supine</i> , skødeløs-t.

107. Nogle af samme Ordklasse have forskjelligt Tonefald efter den forskjellige Bemærkelse, de kunne modtage; f. E.

<i>buffet</i> (bëffit), Nævedask;	<i>buffet</i> , en Skjenk;
<i>desert</i> (dezzert), Ørken;	<i>desert</i> (dizert), Fortjeneste;
<i>sinister</i> , ugunstig;	<i>sinister</i> , venstre;
<i>conjure</i> , besværges (Ånder);	<i>conjure</i> , besværges, (beder);

108. Sammensatte Tostavelsesord have sædvanlig Tonen på første Del, når de ere No., men på sidste, når de ere Gjo.; f. E. *uproar*, Tumult, *upròar*, forvirrer; *outwork*, Udenverk, *outwòrk*, arbejder mer end; Ligeledes *oversight*, Forseelse, men *oversee*, overser; og *underwood*, Underskov, men *undergó*, gjennemgår, liden; *upright*, ligefrem, men *upstånd* står lige op, o. desl., skönt Ordene ere ganske forskjellige. Men når Fho. styre No., som de sættes foran, beholde No. Tonen; f. E. *underground*, en (Hule) under Jorden; *underhånd*, hemmelig-t.

109. Trestavelsesord, dannede ved en Før- eller Bagstavelse, især af gotisk Oprindelse, beholde som oftest Stamordets Tonefald; f. E. *lion-ess*, Lovinde; *happi-ness*, Lyksalighed; *citizen*, Borger; *lovely*, elskværdig-t; *duiti-ful*, lydig-t; *politer*, høffigere; *genteelly*, artigen; *service-able*, tjenstagtig; og *serviceableness*, Tjenstagtighed; *modernize*, moderniserer; *intercede*, beder for; *discover*, opdager; *inconstant*, ustadig-t; *unserviceably*, utjenstagtigen.

110. De fleste Trestavelsesord, som ere dannede i andre Sprog, og ligefrem optagne i Engelsk, have Tonen på første, d. e. tredje fra Enden, som: *animal*, Dyr, dyrisk, *general*, Gjeneral, almindelig-t; *character* (74), *theatre* (piätär), Skuespilhus; *prodigal* (proddigäl), ødsel-t; så og *peculiar*, særdeles. — Nogle nyoptagne lat. eller gr. Ord undtages, som: *abdömen*, *bitämen*, *exämen*, *mathesis*, *diplöma*, o. desl.

111. Nogle Afledsninger give sædvanligvis Tonen Plads i en bestemt Afstand, således have næsten alle Ord på *ator* og *ion* Tonen på næstsidste, som: *spectator*, Tilskuer; *operator*, Okulist; *operation*, *division*. — De på *ity*, *ical*, *ate*, *ious*, have den på tredje fra Enden, som: *pusillanimity*, Klejnmodighed; *incomprehensibility*, Ubegribelighed; *allegorical*, allegorisk; *parsimonious*, sparsommelig-t; *extricate*, udreder; *obdurate*, forhærdet. — De på *acy*, *ary*, *ory* helst

på den fjerde fra Enden, som: *delicacy*, Finhed; *ordinary*, sædvanlig-t; *allegory*; Allegori; *oratory*, Talekunst.

112. Disse og slige Endelser fordrer derfor ofte Tonen flyttet; f. E. *prodigality*, Ødselhed; *peculiarity*, Særegenhed; *diplomatical*, diplomatisk; *oration*, en Tale, af *orator*, en Taler, og atter *oratorial*, oratorisk; *beneficial*, velgørende, af *benefit*, Velgjerning.

113. Sammensatte Firstavelsesord, som ere optagne af Lat. eller Græsk, have sædvanlig Tonen på tredje fra Enden, som: *analogy* (77), *philosophy*, *periphrasis*, *apörophe*.

4. Bogstavforandring

114. finder hyppig Sted i Engelsk formdelst Bøjning og Afledning, men er ofte skjult, i det blot Lyden forandres, men Tegnet beholdes; f. E. Lyden

æ til ä: *grave*, alvorlig-t, *gravity* (jf. 19).

f — e: *real*, *reäl* (34); *ether* (24), *éthéreal*.

ej — i: *line* (40), *lineal*, i lige Linie; *life* (leff), Liv Fl. *lives*; men *live* (livv), lever, 3. P. *lives*; især dog når Tonen flyttes, som: *science* (72), *conscience* (kønshens), Samvittighed; *pious* (87), *impious* ugudeligt-t; *invite*, indbyder, *invitation*.

ö til ö, ë: *sole* (48), *sölitude*, Ensomhed; *senator* (senatär), *senatorial*; *senior* (sniär), *seniority*.

ú til ó: *move* (50), *mótion* (móshën), *Bevægelse*; *Rome* (50), *Róman*, en Rommer.

ú til ð, ë: *lose* (50), *løst*, tabt; *young* (59), *jouth* (58).
ow — ë: *south*, *southern* (59), *flower* (60), *flourish* (59).
t, tj — ch: *spirit*, Ånd, *spiritual* (90); *maturity*, *maturate* (62).

dj til zh: *credulity*, *credulous* (62).

t — sh: *instigate*, tilskynder, *instigation* (instigæshën). Men d — zh udtrykkes tildels, som: *persuade*, overtaler, *persuasion* (perswæzhën).

s til sh: *grace* (græs), Nåde, *gracious* (59); *press* trykker, *pressure* (62).

k til s: *critic* (85), *criticize* (krittisejz), bedømmer.

s — z: *use* (7), *use* o. m. fl. (88). Ligeledes: *persuasive* (87), *persuasive* (perswæzibl), overtalelig-t.

ks, ksh tilgz: *luxe* (lëks), Vellevenet; *luxury*, *luxurious* (62).

p — ð: *path*, *paths* o. m. fl. (92).

Hertil kunne også henføres de Tilfælde, hvor en stum Medlyd bliver lydelig, som: *benign*, *benignity*; *phlegm*, *phlegmatic* (76); *psalm* (sa'm), en Salme, *psalmist* (salmist); *autumn*, *autumnal* (83); *conquer*, *conquest* (65), o. desl.

115. Den Bogstavforandring, som virkelig udtrykkes i Skrivningen, er derimod ofte blot ortografisk, uden al Indflydelse på Lyden; f. E.

Stunt *e* efter en Selvlyd bortkastes, når Ordet forlænges, som: *true* (trú), sand-t, *truth* (62), *truly*, sandelig; *glue*, *gluy*; *rogue*, *roguy* (68); ligeledes efter en Medlyd, når Endelsen begynder med en Selvlyd; f. E. *brute* (62), *brútal*; *dure* (16), *dúrabl* (djúräbl). Men imellem tvende Medlyde beholdes det, som: *sure* (62), *surely* (shúrli), sikkerlig.

y bliver til *i*, når det står i Enden af et Ord, der forlænges, således at en Medlyd eller stunt *e* kommer til at følge på; f. E. *lucky* (80), *luckily* (71); *likely* (71), *likeli-*

hood, Sandsynlighed; flere Eksempler se 44. Ligeledes foran lydeligt *e*, som: *easy*, *easier*; *thirty*, *thirtieth* (45); og andre lydelige Selvlyde, som: *justify* (70), *justifiable*, forsvarlig-t, retlig-t; *glóry*, Ære, *glórious* (45); *perfidy*, Troløshed, *perfidious* (46). Men foran *i* beholdes det, som: *justifying*, retfærdiggørende; så og foran Bortkastelsestegnet, som *ty'd* (for *tied*), bunden.

ll, i Slutningen af Enstavelsesord, forenkles i Sammensætning, som: *all* (5), *always* (älwæz), altid; *full* (64), *careful*, omhyggelig-t; (jf. 81). Men *recall*, tilbagekalder, o. desl. beholde *ll*, da de anses for Afledninger.

116. Undertiden forandres dog både Lyd og Bogstav, såsom:

ai til a: *explain*, forklarer, *explanation*;

ai — au: *assail*, angriber, *assault*;

ea — a: *appéar*, viser mig, *apparent*, tilsyneladende; *cléar*, klar, *clarity*, Klarhed;

ei, ee, ea til e: *receive*, modtager (37), *reception*; *weep*, græder (31), *wept*, græd; *leave*, forlader, *left*, forlød;

o til e: *long* (11), *length*, Længde; og *broad* (53), *breadth*, (bredþ), Brédde;

oi til o: *spoil*, Bytte, *spóliate*, berøver; *oil* (6), *olive* (olliv), Olietræ;

ou — i: *proud* (56), *pride* (prejd), Stolthed.

ou — u: *course* (57), *cursor* (kërsori), kursorisk;

ou til o: *famous* (59), *famóosity*, Navnkundighed; *four* (16), *forty*, fyrretyve;

- oo til o: *cool* (kúl), kølig-t, *cold* (48); *fool* (52), *folly*, Dårskab; og uregelret *poor* (52), *poverty*, Fattigdom;
- oo til ee: *food* (52), *feed*, føder; *foot* (52), Fl. *feet*;
- u, o til i: *full* (81), *fill*, fylder; *gold* (50), *gild*, forgylder;
- b til p: *describe*, beskriver, *description*;
- f — v: *wife*, Kone, Fl. *wives*;
- t — c: *benefit*, Velgjerning, *beneficent* godgørende, *beneficial*, velgørende;
- d til s: *decide*, afgør, *decisive*, *decision*;
- k — ch: *break* (33), *breach*, Brud; (jf. 74). Men ubetegnet lades g — zh, som: *analogous* (ånållogøs), overensstemmende, *analog* (77).
- c til s: *advice*, Råd, *advise* (ädvejz), råder; *complacence*, Artighed, også *complaisance* (komplizäns).

5. Bogstavovergang.

117. Uagtet den i Engelsk herskende Brug, at skrive fremmede Ord, som de skrives i Grundsproget, i utallige Tilfælde skjuler Bogstavovergangen, som virkelig finder Sted i Sproget; f. E. *voyage* (18), fr. *voyage*; *have* (hävv), d. *have*; *half* (22), sv. *half*; *warm* (wå'm), t. *warm*; har dog

den forskjellige Udtale meget ofte sejret, og indført mangfoldige Bogstavovergange, f. E.

- a til ea: *peace* (32) af lat. ital. *pax*;
- o — oi: *voice*, Stemme, lat. ital. *voce*;
- u — ou: *sound*, d. *sund*-t; *thousand*, d. *Tusende*;
- y — i: *sick*, d. *syg*-t; *sister*, sv. *syster*;
- a bortfalder i Begyndelsen, som: *lure* for *allure*, lokker, forlækker; *lone* for *allone*, énlig-t; *mend*, retter, lat. *emendo*,
- sk til sh: *shall* (21), skal; *shake*, ryster, sv. *skakar*.
- k, g — ch: *rich* (12), sv. *rik*; *reach*, d. *rækker*. Undertiden bortkastes l foran *ch*, som *each* (32), holl. *elk*; *such*, slig-t, t. *söch*. Stundum bliver *kk* til *tch*, som: *crutch*, d. en *Krykke* (jf. 73); og *gg* til *dg*, som *bridge*, d. en *Brygge* (jf. 77).

118. I Endelser omsættes stundum fr. -re til -er, som: *tiger* (76); *letter* (29), fr. *lettre*; *member*, et Medlem, fr. *membre*; — ie bliver tily, *té* tily, som: *comedy*, fr. *comédie*; *liberty*, fr. *liberté*; — eur til our, *eur* til *ous*, som: *honour*, fr. *honneur*; *famous*, fr. *fameux* (59); — if til ive, *aire* til *ary*, som: *passive*, lidende, fr. *passif*; *secretary*, Skriver, fr. *secrétaire*; *imaginary*, indbildt, fr. *imaginaire*.

119. Gjærningsordene tages ofte af de lat. eller fr. lidende Tillægsformer, som *I act*, jeg handler, af *actum*; *accept*, modtager, af *acceptum*; *express*, udtrykker, af *expressum*; *translate*, oversætter, af *translatum*; *variegate* (45), af *variegatum*; *irritate* (41), af *irritatus*.

6. Stavningen.

120. Ordenes Deling i Stavelser har ikke ringe Vanskelighed i dette Sprog, da Skrivningen afviger så sare meget fra Udtalen, hvoraf

følger at Stavningen ligeledes ofte afviger fra, eller strider lige imod Udtalen.

121. Hovedreglen er den sædvanlige, at en enkelt Medlyd imellem to Selvlyde regnes til sidste; men en dobbelt, eller to forskellige, deles, undtagen *x*, som regnes til foregående, og *qu* til efterfølgende, således: *do-mes-tie*, *ex-ist*, *es-sen-tial*, *col-lo-qui-al*. Men *re-pe-ti-tion* og *in-se-pa-rable* udtales som om *p* hørte til foregående Selvlyd.

122. En Selvlyd, som er stum, eller dog har tabt sin selvstændige Lyd, anses aldrig for at danne en Stavelse. Ordene indeholde således ofte færre Stavelser, end de synes; f. E. *na-ture* er fostavelset, ligeledes *créa-ture*, *na-tion*, *re-cieves*, *re-ceived*, o. desl.; de bør derfor ingenlunde deles på andre Steder (som: *cre-atu-re*, *nati-on*, *recei-ves*, *recei-ved*, ell. desl.).

123. Det forstår sig at sammensatte Ord deles der, hvor de ere sammensatte, som: *fire-fly*, Ildflue; *never-the-less*, ikke des mindre; *no-thing*, intet, det sidste atter imod Udtalen.

124. De fleste Endelser, som kunne udgøre en Stavelse, skilles fra Roden af Ordet, så at denne bliver urørt; f. E. *high-er* (høj-er), højere; *teach-er*, en Lærer; *teach-est*, du lærer; *teach-eth*, ell. *teach-es*, han lærer; *swear-ing*, sværgende; *ac-cent-ed*; betonet; *ô-pen-ness*, Åbenhed; *observ-able*, bemærkelig-t, o. desl. Ligeledes Forstavelser, som: *un-even*, ujævn-t; *dis-ease*, Sygdom; *com-plete*, fuldstændig-t; *per-ûse*, gennemlæse; *pro-gress*, Fremgang. Til denne Regel kan da også det alt anførte Ord *re-pe-ti-tion*, henføres.

ANDEN AFDELING.

Formlære.

I. Navneordene.

A. Kön (gender).

125. Denne Ordklasse (*nouns*, *substantives*) er her ulige simple end i noget andet af de gotiske Sprog. Her adskilles således ingen Kön (*genders*), men alle Ord ere Alkön, undtagen nogle få, som: *sun* (sën), Solen, der anses for Hankön (*masculine*), og *moon* (52) for Hunkön (*feminine*), efter lat. *sol*, *luna*, tværtimod de gotiske Sprogs Natur, efterdi disse Ords gamle angelsaksiske Kön har været glemt, såvel som de øvrige, da man begyndte at uddanne Sproget efter de sydlige Folks Tungemål. Ligeledes bruges *time*, Tid, stundum som Hankönsord; *earth* (34), *virtue* (41), og flere deslige afsondrede Egenskabers Navne, som Hunkönsord, især når de personliggøres af Digterne. Skibes og Søens Benævnelser ere også i daglig Tale af Hunkön-

net, hvilket dog kun er kjendeligt derpå, at man bruger *she*, hun, om dem.

B. Tal (*number*).

126. Navneordenes Bøjning indskrænker sig alene til Adskillelsen af Entallet (*singular*) og Flertallet (*plural*), og dette skjer i alle regelrette Ord ensformig, ved i sidste Fald at tilføje *s*, eller *es*; man kan selvfølgelig ikke her tale om nogen Inddeling i Hovedarter eller Bøjningsmåder, men blot om regelrette og uregelrette Ord.

127. I de regelrette Ord, som danne Flert. ved at tilføje *s*, udtales dette *s* dog på en dobbelt Måde, dels som virkelig (hårdt) *s*, dels som *z* (eller tysk svagt *s*), hvorom se Nr. 87. 88. De på *th* synes at dannes regelret, men forandre *ths* i Udtalen til *ðz*, jf. 92, om *cloth* se Nr. 49.

128. De Ord, der i Fl. endes på *-es*, have atter en dobbelt Udtale, da *e* i nogle er stumt, i andre lydeligt; det første finder Sted efter *p*, *f*, *k*, *t*, og Lyden er her *s*; det sidste efter *c*, *s*, *z*, *x*, *ch*, *sh*, eller *g* (udtalt som $\frac{3}{2}$), i hvilke Tilfælde Lyden er *ez*; jf. Nr. 87. 30. 88.

129. No., som slutte med én af nysanførte Endelser, uden stumt *e* efter, tilføje altså i Fl. ikke blot *s*, men *es*; f. E. *watch* (21), Fl. *watches*; *box*, *boxes* (30. 88) o. desl. Dette finder dog aldrig Sted med dem på *c*, da dette, uden stumt *e*, lyder som *k*, og udfordrer blot *s* tilføjet i Fl., f. E. *relic-s*, Lævning-er. Ligeledes *ch*, hvor det lyder som *k*, f. E. *monarch* (74), Fl. *monarchs*.

130. Af dem på *o* antage nogle *es*, som: *wo-es*, Elendighed-er; *cargo-es*, Ladning-er; *hero-es*, Helt-e; *negro-es*, Negre; *volcano-es*, ildsprudende Bjærg-e; *potá-*

to-es, Kartofler; andre blot *-s*, som: *folio-s*, Foliant-er; *punctilio-s*, Skrupler. Det forekommer mig at der falder lidt mere Vægt (et Slags Bitone) på *o* i de første Tilfælde, og at dette vel er Årsagen. — *es* modtage også *he-es*, Han-ner; *she-es*, Hun-ner.

131. De som endes på *y* alene forandre dette til *ies*, som: *fly*, *flies*; *company*, *companies* (44). Men de på *y* efter en anden Selvlyd tilføje blot *s*, uden at forandre *y*, som: *day-s*, Dage; *key* (37), *keys*; *boy* (6), *boys*.

132. De fleste på *-f*, *fe* forandre dette i Fl. til *-ves*, som: *leaf*, Blad, *leaves*; *loaf*, et (helt) Brød, *loaves*; *life*, Liv, *lives*; *wife*, en Kone, *wives*; *half* (22) en Halvpart, Fl. *halves* (hav'z). Men de på *ief*, *oof*, *rf*, *ff*, tilføje blot *s*, uden at forandre *f*, såsom: *grief-s*, Sorg-er; *roof-s*, Tag-e; *dwarf-s*, Dværg-e; *turf-s*, Torr-e; *muff-s*, Muffe-r. Undtag: *thief*, en Tyv, *thieves*; *staff*, en Stav, *staves*.

133. Uregelrette ere *die*, en Tæring, *dice* (dejs); men *dies* (dejs), Stæmples til at præge med. *pea*, en Ært, Fl. om enkelte Stykker *peas* (piz), om en Mængde *pease* (piz); *penny*, en Penge, Toskilling, Fl. *pence*, men *pennies* som Mynt betragtet.

134. Nogle få ere ens i begge Tal, som: *deer*, Dyr (Hjort); *hair*, Hår; *sheep*, Får; *swine*, Svin; *cheese*, Ost-e; *business*, (63); så og Tillagsord, der stå med det bestemte Kjendeord, isteden for No., som *rich* (73), *the rich*, de rige. Alt dette er Spor af ældre Bøjningsmåder. Ligeledes nogle lat. Ord, som: *hiatus*; *apparatus*, *series*, *species*.

135. Nogle andre udmærke Fl. ved en Omlyd, som: *man* (5), et Menneske, *men*; ligeledes det sammensatte *gentleman*, en Herre, *gentlemen*; uregelret er *woman* (7), Fl. *women* (wim-

men), hvor Selvlyden er den oprindelige i begge Tal, da Ordet er fordrejet af angelsaks. *wifman*, Fl. *wifmen*. Fremdeles *foot* (52), *feet*; *tooth*, Tand, *teeth*; *goose* (gås), en Gås, *geese* (gås); *mouze* (mows), en Mus, Fl. *mice* (mejs).

136. I adskillige Ord findes Spor af en anden Flertalsendelse, nl. *-en*, som: *ox*, en Okse, *oxen*; *chick*, en Kylling, *chicken*, eller og regelret i Ent. *chicken*, Fl. *chickens*; *child* (73), *children* (86); *brother* (9), Fl. i figurlig Forstand, *brethren* (brødren), ellers regelret *brothers*.

137. Enkelte fremmede Ord pleje også at beholde den fremmede (hebraiske, græske, latinske) Flertalsendelse, som: *cherub* (čerrëb), Fl. *cherubim* (čerrubim); *seraph* (serräf), *seraphim* (serräfim); — *critérion*, Kjendemærke, *critéria*; *phenòmenon*, Særsyn, *phenòmena*; *arcánium*, hemmeligt Middel, *arcána*; *strátum*, et Lag, *stráta*; *Mágus*, en Magier, *Mági*; *rádus*, en Halvmåler, *rádi*; *Génus*, en Skytsånd, *Génii*, men om et Sjeni, et godt Hoved, siges i Fl. *génuses*; *lamina* (lämminä), en liden Plade, *laminæ* (lämmini) eller *laminas*; *genus*, en Slægt, *génera*; *stamen*, Grundlag, *stamina*; *básis* (87), Grundlinie, *bases*; *hypóthesis* (hippòppisis), Gising, *hypótheses*; *vórtex*, en Hvirvel, *vortices*; *appendix*, Tillæg, *appendices* ell. *appendixes*.

138. Nogle Ord bruges blot i Ent. såsom: *gold*, *wheat*, *pitch*, Beg; *pride*, *poverty* o. desl.

Mere ejendommeligt for Engelsken er det, at Ordene: *mòney*, Penge; *péople*, Folk, og *pair*, et Par, yderst sjældn anvendes i Flertallet.

139. Andre bruges alene i Fl. såsom: *lungs*, Lunge-r; *bòwels*, *èntails*, Indvolde; *riches*, Rigdom-me: *alms*, Almisse-r; *wáges*, Løn; *tongs*, en Tang; *scissors*, Saks; *snúffers*, Lysesaks; *bèllows*, Bælg; så og en Del Videnskabers Navne, som: *mathematics*, *ethics*, *optics*, *politics* o. fl. desl. (*News* (njúz), Nyheder; og *means* (mínz), Midler, ere egentlig Flertalsord, men bruges stundum, som om de vare af Ent. Ligeledes *pains*, Møjsommelighed, Besværlighed, i Forbindelsen *much pains*, megen Møje.

C. Forholdsformer (*cases*)

140. gives der aldeles ikke i Engelsk, uden for såvidt Ejeforholdet (*the genitive*), stundum betegnes, omtrent som i Dansk, ved at tilføje *s*; da imidlertid Fl. også betegnes ved *s*, har Brugen indført følgende Regler, som ere nødvendige til disse Endelsers Adskillelse.

141. Ejeforholdets *s* tilføjes altid med Apostrof, og forårsager aldrig Forandring i Ordet selv; f. E. *Webster's Dictionary*; *Charles's watch*, *my father's house*; *a wife's age*, en Kones Alder; *the sun's light*, Solens Lys. Ligeledes *the children's part*, Børnenes Andel. — Er Begrebet, som står i Ejeforholdet, udtrykt med flere Ord,

så erholder kun det sidste Tillæg af 's, f. E. *the prince royal's regiment*, Kronprinsens Regiment; *the rich men's property*, de rige Mænds Ejendom.

142. Endes Ordet på *-ss*, tilføjes blot ('), såsom: *for goodness' sake*, for Guds (eg. *God-heds*) Skyld. — Ligeledes, når Ordet står i Flert., dannet med *s*; f. E. *on eagles' wings*, på Ørnevinger (eg. Ørnes Vinger).

143. Alle de Bøjninger et engelsk Navneord kan modtage, kunne da overses affølgende.

Ent. N. *an author a man*

E. *an author's a man's*

Fl. N. *authors men*

E. *authors' men's.*

144. Alle andre Forholde må da enten skønnes af Sammenhængen, f. E. Gjenstandsforholdet (*the accusative*) af at Navneordet sættes efter Gjærningsordet, eller udtrykkes ved tilføjede Forholdsord, af hvilke *to*, *til*, eller *for*, *for*, sædvanlig udtrykke Hensynsformen (*the dative*); *from*, *fra*, den såkaldte Fratageform (*the ablative*); *with*, *med*, Redskabsformen (*the instrumental*); og endelig *of*, *af*, meget ofte Ejeformen, isteden for det nysomtalte 's, som egentlig kun er nødvendigt ved Egennavne, og nogle korte Ord af saksisk eller nordisk Oprindelse. Man kan derfor læse mange Sider især i filosofiske Verker på Engelsk, uden at støde på noget, som egentlig kan kaldes Forholdsform eller *Kasus*.

2. Tillægsordene (Adjectives)

145. adskille hverken bestemte og ubestemte Former, således som i Dansk og Tysk, ej heller

Kön, Tal eller Forholdsformer; f. E. *fine weather*, smukt Vejr; *a fine boy, a fine girl, fine girls, fine clothes*, o. desl.

146. Sammenligningsgraderne (*the degrees of Comparison*) udtrykkes derimod undertiden med Endelser. Den første Grad (*the positive*) er Tillægsordet selv, og har derfor ingen særegen Endelse; den højere Grad (*the comparative*) dannes ved at tilføje *er*, eller *r*; den højeste Grad (*the superlative*) ved at tilføje *-est* eller *-st*; f. E.

første Grad	højere Gr.	højeste Gr.
<i>high</i> , høj-t,	<i>high-er</i> ,	<i>high-est</i> ;
<i>low</i> , lav-t,	<i>low-er</i> ,	<i>low-est</i> ;
<i>great</i> , stor-t,	<i>great-er</i> ,	<i>great-est</i> ;
<i>wise</i> , vis-t,	<i>wis-er</i> ,	<i>wisest</i> ;
<i>able</i> , duelig-t,	<i>abl-er</i> ,	<i>ablest</i> .

Enstavelsesord med en kort Selvlyd foran *t, d, g*, fordoble disse i Gradbøjningen, f. E. *big, tyk, stor, bigger, biggest*. Dog anvendes denne Dannelses måde ikke lettelig uden ved Enstavelses-, höjt Tostavelsesord, især dem på *ly*, eller som have Tonen på sidste; f. E. *happy*, lykkelig-t, *happier, happiest* (115); *polite*, høflig-t, *politer, politest*; *discreet*, forstandig-t, o. desl. ikke ved *frugal*, tarvelig, *common*, almindelig; ej heller ved de på *-ish, -some*, ell. desl.

147. I de Tilfælde, hvor denne Gradbøjning ikke kan finde Sted, udtrykker man de samme

Grader, ved at sætte *móre*, mere, *móst*, mest, foran; f. E. *móre frugal*, tarveligere, *most frugal*, tarveligst; ligeledes: *móre*, *most common*; *splendid*, glimrende, *móre*, *most splendid* o. s. v. Man kan også for Afveksling bruge denne Omskrivning ved de kortere Tillægsord isteden for Endelserne; f. E. *móre wise*, visere, *móst wise*, visest.—Døg er det vel at mærke, at *most* ikke udtrykker ganske det samme som Endelsen *-est*, i de Tilfælde, hvor begge kunne finde Sted, men langt mere, omtrent som vort *højest*, *aller* ell. *desl.*; f. E. *highest*, *højest*, *the most high*, den allerhøjeste; *humblest*, ringest, ydmygst, *most humble*, (aller-) underdanigst.

148. Modsat disse Grader, som kaldes *opstigende*, kan man også have *nedstigende Grader* i Sammenligningen at betegne; men disse udtrykkes i alle Tilfælde ved Omskrivning med *less*, mindre, og *least*, mindst, og høre således ikke egentlig til Bøjningen; f. E. *less wise*, mindre *vis-t*, *least wise*, mindst *vis-t*.

149. Her, som i de øvrige gotiske Sprog, have nogle af de hyppigste Tillægsord en uregleret Gradbøjning, såsom:

<i>good</i> , god-t,	<i>better</i> , <i>best</i> ;
<i>bad</i> ,	} ond-t, <i>worse</i> , <i>worst</i> ;
<i>evil</i> ,	
<i>much</i> , megen, t,	} <i>more</i> , <i>most</i> ;
<i>many</i> , mange,	
<i>little</i> , liden, t,	

<i>old</i> , gammel-t,	} <i>older</i> , <i>oldest</i> ; <i>elder</i> , <i>eldest</i> ;
<i>late</i> , sildig-t,	
	} <i>later</i> , <i>latest</i> ; <i>latter</i> , <i>last</i> .

Formen *latter* anvendes især om sidstnævnte af to, og modsættes da et andet uregleret og mangelfuldt To. *former*, første (af to), ligesom lat. *posterior-prior*; I Almindelighed bruges den højere Grad, når Talen er om to, som: *the elder brother*, i Modsætning til *the younger brother*. Af *near*, nær, haves højere Grad *nearer*, og højeste Grad *nearest* eller *next*.

150. Nogle danne den højeste Grad ved Sammensætning med *-most*, disse fattes enten den første Grad, eller tillige den højere; som:

(<i>hind</i> , bag), <i>hinder</i> ,	<i>hindmost</i> , <i>hindmost</i> ;
(<i>up</i> , op), <i>upper</i> ,	<i>uppermost</i> , <i>upmost</i> ;
(<i>in</i> , i, ind), <i>inner</i> ,	<i>innermost</i> , <i>inmost</i> ;
(<i>out</i> , ud), <i>utter</i> ,	<i>uttermost</i> , <i>utmost</i> ;
	<i>nethermost</i> , <i>undermost</i> , <i>nederst</i> ; og <i>foremost</i> , <i>førrest</i> ; have kun denne ene Form.

3. Stedordene (Pronouns).

151. De personlige (*personal*) Sto. have foruden Nævneformer endnu ofte en egen Gjenstandsform (*objective case*); derimod have de to første ingen Ejeform (*possessive case*), som erstattes med egne Ejestedord (*possessive pronouns*); med mindre man, da de dog ere dannede

af, og ganske nøje svare til de personlige, vil henføre dem til disse, hvilket Overensstemmelsen med 3. Pers. synes at gøre bekvæmest. Disse Ejeformer (ell. Ejestedsord) ere dobbelte, og bruges i den ene Form vedföjet No., i den anden fraskilt, således:

N.	I	thou	it	he	she
G.	me	thee	it	him	her
E.	{	my	thy	its	his
		mine	thine		his
N.	we	you (ye)		they	
G.	us	you (ye)		them	
E.	{	our	your	their	
		ours	yours	theirs.	

152. Murray henregner kun de sidstanførte (fraskilte) E. til de persl. Sto.; men da de åbenbare dannes af de vedföjede (*mine* af *my*, *ours* af *our*, *theirs* af *their*), synes det nødvendigt at henføre enten begge Slags eller ingen af Delene til de personlige.

153. Det er åt mærke, at det *s*, hvormed de fraskilte Ejeformer dannes, ikke her, som ved No., tilföjes med Apostrof; dels fordi her ingen Flertalsformer dannes med *s*, hvormed en Forveksling kunde finde Sted; dels fordi dette *s* stundum er ganske sammensmættet med Ordet (som *his*, ikke *he's*), stundum erstattes med en anden Endelse, som ikke kan tilföjes med Apostrof (som *mine*, ikke *my'ne*).

154. Man kan også her anvende Omskrivningen med *of*, men Betydningen bliver ikke ganske den samme; med Endelsen udtrykkes især et Eje-forhold, med Omskrivningen en Deling; f. E. *its*

duration, the best of it; their riches, the richest of them.

155. Forskjellen imellem de tvende Ejeformer, som udtrykkes ved Endelser, skönnes lettelig af de danske Navne; de vedföjede bruges kun umiddelbar foran Navneordene, som *my book, your property, his life, her virtue*; de fraskilte, når No. udelades, f. E. *this book is mine, the other is thine; this house is ours, and that is yours; theirs is more commodious than ours.* Undertiden bruges dog de fraskilte, hvor man efter den danske Ordfølning skulde vente de vedföjede; f. E. *that is a friend of hers*, det er én af hendes Veninder; *a brother of mine*, en Broder af mig, ell. én af mine Brødre. — I Bibelsproget og Ballader bruges sædvanlig *mine* foran No. isteden for *my*.

156. Den 2. Pers. Sto. *thou*, med alle dertil hørende Former i Ent., bruges ikke i daglig Tale (uden af Kvækerne), men kun i höjtidelig Stil, i Bibelsproget og stundum af Foragt; for øvrigt erstattes det med samme Persons Fl. *you* (overensstemmende med fransk *vous*). Dette *you* bruges også til Børn, Tyende og fortrolige Venner, må altså oversættets ved *du*, (*han, hån*) eller *De* efter Omstændighederne.

157. Flertalsformen *ye* bruges kun i höjtidelig Stil, hvor man efterligner Bibelsproget, og i nogle Talemåder, hvor det ligesom er blevet

sammentrukket med et foregående Ord; f. E. *thank ye*, jeg takker (dig, Dem); *Good bye*, Far vel, egentl. Gnd (være) med jer, *Good* er nl. her isteden for *God* efter den danske Udtale *Gud*, og *bye* er isteden for *by ye*. Denne Form *ye* er således ikke blot N. i Flert., men også G., skönt Walker o. fl. angive kun det første, som det sædvanligste.

158. Da der i Engelsk så godt som ingen grammatisk Könsadskillelse finder Sted i Benævnelsen af Dyr eller Ting (125), så følger at *it*, det, anvendes også sædvanlig, hvor vi bruge *den*, f. E. om *cat*, *mouse*, *day*, *night*, o. desl. — Desuden bruges Biordet *there*, ligesom vort *der*, som et ganske ubestemt Grundord, hvor Tyskerne bruge *es*; f. E. i Ent. *there is*, der er, og i Fl. *there are*, der ere, (t. *es ist*, *es giebt*, og *es sind*). — Derimod fattes Sproget et ubest. persl. Grundord, svarende til *man*; isteden derfor bruges *one*, én, *you* eller *they*.

159. De tilbagevisende (*reflective, reciprocal*) Sto. fattes egentlig ganske i Sproget, men erstattes med Sæmmensætninger af Ordet *self*, selv, og de persl. Sto., hvoraf følgende Former opstå:

	1. Pers.	2. Pers.	3. Pers.
Ent.	<i>myself</i> ,	<i>thyself</i> ,	<i>itself</i> , <i>himself</i> , <i>herself</i> ,
Flert.	<i>ourselves</i> ,	<i>yourselves</i> ,	<i>themselves</i> .

At disse dog ikke egentlig ere tilbagevisende, som de i nogle Sproglærer udgives for, skønnes der-

af, at de også bruges i N., som Grundord i Sætninger, hvor de da blot give et stærkere Eftertryk, end de enkelte persnl., i det de udtrykkelig udelukke enhver anden Person. I slige Tilfælde anvendes sædvanlig de enkelte persl. Sto. foran Gjo., og disse Sæmmensætninger indskydes bag efter; f. E. *I went myself to the Admiralty*, jeg gik selv hen i Admiralitetet; *he himself wrote a letter* eller *he wrote a letter himself*, han skrev selv et Brev; *she did not write the letter herself*, hun skrev ikke selv Brevet. Kun som Gjenstandsord svare de til andre Sprogs tilbagev. Sto.; f. E. *they injure themselves*, de skade sig selv.

160. Da *thou* ikke bruges i daglig Tale (156), anvendes heller ikke det deraf sammensatte *thysself*; men næsten bestandig *yourself* til en enkelt Person, *yourselves* bruges nemlig kun til flere. I N. gjentages også her det persl. Sto. f. E. *you yourself were not present*, De var ikke selv nærværende.

161. *Himself*, sig, sig selv, i G. svarer altid til et bestemt Grundord ligesom fr. *lui-même*; når derfor Grundordet er ubestemt (i Dansken *man*), anvendes i det Sted sædvanlig *one's self*, undertiden *yourself* (jf. 158), hvilket da svarer til fr. *soi-même*.

162. De her omtalte Sæmmensætninger kunne ikke modtage nogen Ejeform; man kan f. E. ikke sige *myself's house*, eller en Gang *the house of*

myself; i det Sted betjener man sig, omtrent som i Dansk, af Ordet *own*, eget, egen, egne, der anbringes efter de sædvanlige vedføjede E. af de persl. Sto. således; *my own house*, *your own brother*, *one's own life*; ligeledes fraskilt: *this book is my own*, *this is an invention of his own*. Undertiden tilføjes endnu *self*, som et No., f. E. *one's own self*, ens (sin) egen Person.

163. De bestemmende (*demonstrative*) Sto. ere: det aldeles uforanderlige, bestemte Kjendeord (*definite article*) *the*; f. E. *the house*, Huset; *the old house*, det gamle Hus; *the wife*, Konen; *the children*, Börnene; *the man is happy who lives virtuously*, den Mand er lykkelig, som lever dydigen.

164. Dernæst de to modsvarende Ord: *this*, dette, denne, Fl. *these*, disse, og *that*, hint, hin, Fl. *those*, hine. Uden for Modsætning mod *this*, og når det henvisende Sto. følger på, svarer det sidste til vort: *d è t*, *d è n*, *d é* med Eftertryk, f. E. *those who think so*, *d é* der tænke således; og dette synes at være Ordets oprindelige Bestemmelse. Intet af disse Ord modtage Ejefs. 's, man må i så Fald tilføje No., som da modtager dette 's; f. E. *this man's behaviour*, dennes Opførsel. I Entallet bruger man om Personer helst *he*, *she*, når det henvis. Sto. følger efter.

165. Der haves ellers også et best. Sto. som oprindelig svarer til vort hint, hin, hine nl.

yon eller *yond*, (*t. jener*), men det bruges ikke meget, og sigter altid til en temmelig fjern dog synlig Gjenstand. — Det ligeledes ubøjelige *such*, sådant, sådan, sådanne, bruges ikke med noget Kjo.; kun det ubestemte følger gjerne bag efter, og må da vedføjes et eller andet No. eller Sto.; f. E. *such a table*, et sådant Bord, *such a one*, en sådan (Person), ell. sådan én. — *Same*, samme, kan også henføres til denne Klasse; men det bruges i Eng. ikke gjerne, som hos os, med udeladt Kjo., man siger næsten altid *the same*; ej heller modtager det Ejefs. 's, man siger ikke *the same's*, sammes, men *of the same* ell. desl. Ligeså lidet siger man nogensinde *yon's*, *hins*, ell. *such's*, en sådans, i slige Tilfælde må nødvendigvis et No. tilføjes, som: *yon tree's*, *such a man's*, *the same general's*.

166. Henvisende (*relative*) er *that*, der, som bruges både om Personer og Ting, men blot i N.; f. E. *I knew a man that had it for a by-word*, jeg kjendte en Mand, der havde det Mundheld; *let states that aim at greatness take heed*, Stater, som stræbe efter Størhed, må vel agte...

167. De øvrige ere både heuy. og spørgende (*interrogative*): *which*, hvilket, hvilken, hvilke, bruges alene om Ting; *what*, hvad, hvilke, hvad for, ligeledes; f. E. *it is not material what names are assigned to them*, det er ikke væsentligt (af ingen Betydenhed), hvad (hvilke) Navne

der tillægges dem; *what will be the consequence?* hvad vil Følgen blive? *What* indbefatter det best. Sto. i sig; f. E. *I have, in what goes before, been engaged in*, jeg har i det, som går foran (o: i det foregående) sysselsat mig med. Digterne bruge det undertiden således, hvor vi omvendt udelade det henvis., og blot anvende det best. Sto., f. E. *what time the sun withdrew his cheerful light.* den Gang Solen inddrog sit opmuntrende Lys.

168. Om Personer alene bruges det gamle Fælleskøn af *what*, der tillige højes således:

Ent. og Fl. N. *who*, hvo, hvem,
G. *whom*, hvem,
E. *whose*, hvis.

169. *Whether*, hvilket, hvilken af to, bruges både om Personer og Ting, både henvis. og spørgende; også som Biord, svarende til vort om ell. hvad enten (lat. *utrum*), f. E. *say whether you will or no*, sig om De (du) vil eller ej.

170. Man kan her endnu mærke sig nogle Sættelser af disse Ord, svarende til vore henvis. Sto. med *i* foran, eller med *some* helst bag efter; disse ere:

whichever ell. *whichever*, ihvilket, ihvilken;
whatever — *whatsoever*, ihvad, hvad som helst;
whoever — *whosoever*, ihvo, ihvem;
whomever — *whomsoever*, ihvem;
whosoever — *whosoever*, ihvis.

Man kan også forbinde disse Tillæg med Biorde-
ne; f. E. *wherever* ell. *wheresoever*, hvorsomhelst.

171. De ubestemte (indefinite) Sto. ere fornemmelig:

all, alt, al, alle;
each, ethvert, enhver; disse to bruges både fraskilt og vedføjte
every, ethvert, enhver, altid vedføjte; f. E. *every other day*, hveranden Dag; hvor vi i Danskene sige enhver fraskilt, bruge Engellænderne sædvanlig; *every one*, ell. *every body*.

any, ethvert, enhver som helst, noget, uogen som helst, bruges både fraskilt og vedføjte; man siger også: *any thing, any body, any one*.

many, mangt, mangan, mange, og med det ubestemte Kjo. efter: *many a*, mangt et, mangan en. Dette Ord bruges også som No. svarende til vort Mængde (angels. *menigea*), f. E. *a great many*, en stor Del, Mængde.

few, få; *a few*, nogle få.

some, noget, nogen, nogle, sigter til et indskrænket Antal, man siger også *something, somebody, some one*; Sættelsen *somewhat*, betyder lidt, noget lidet.

one, én, nogen, sættes til Tillægsord, når de i Danskene stå alene, med en Tings Navn underforstået, f. E. *I have got a good one*, jeg har fået (ell. blot: jeg har) en god (f. E. Stok); og i Fl. *he has some better ones*, han har nogle bedre (f. E. Æbler). — At det i Ent. bruges om en ganske ubestemt Person, ligesom vort man, og modtager en E. *one's*, er allerede anmærket (158). — Af dette Ord (på Angels. *án*) er opkommet det ubestemte Kjendeord *an* foran en Selvlyd, og *a* foran en Medlyd, som: *a fox, a hen, a universe, an age, an eye, an old woman*.

none, intet, ingen, er det nægtende Udtryk, som svarer dertil, men bruges blot fraskilt; vedføjte No. bruges der-

imod *no*, f. E. *no man*, intet Menneske; man siger ogsaa sammensat *nothing*, intet, ingen Ting, *nobody*, ingen.

other, andet, anden, bruges både vedføjet og fraskilt, og modtager i sidste Fald den sædvanlige Bøjning i E. *other's*, Fl. *others*, E. *others'*; så og med Kjo. *the other*, i Fl. *the other men*, og fraskilt *the others*, både om Personer og Ting. Dette Ord må vel skilles fra Ordenstallet det andet, den anden, som udtrykkes ved *second*. *Another*, et andet, en anden, bruges sædvanlig, hvor vi sige: end nu én, end én; *one another*, den ene, den anden, hinanden; *each other*, hverandre.

both, begge; *both of them*, begge to.

either, enhver af to, når de adskilles, ti hvis de forenes, anvendes *both*.

neither, ingen af to. De tre sidste bruges ogsaa ofte som Bo. *both*, både; *either*, enten; *neither*, hverken, og ledsages i slige Tilfælde af *and*, og; *or*, eller; *nor*, ej heller.

172. De tællende og ordnende Sto., eller, som de i Almindelighed kaldes, Mængdetal (*cardinals*) og Ordenstal (*ordinals*), anses af nogle for en egen Ordklasse, under Navn af Talord (*numerals*); men henregnes rigtigere til Stedordene; i alt Fald overses og erindres de lettest ved at opstilles ved Siden af hverandre, således:

tællende	ordnende
1. <i>one</i> , ét, én,	<i>the first</i> , det, den første.
2. <i>two</i> ,	<i>the second</i> ,
3. <i>three</i> ,	- <i>third</i> ,
4. <i>four</i> ,	- <i>fourth</i> ,
5. <i>five</i> ,	- <i>fifth</i> ,
6. <i>six</i> ,	- <i>sixth</i> ,

7. <i>seven</i> ,	- <i>the seventh</i> ,
8. <i>eight</i> ,	- <i>eighth</i> ,
9. <i>nine</i> ,	- <i>ninth</i> ,
10. <i>ten</i> ,	- <i>tenth</i> ,
11. <i>eleven</i> ,	- <i>eleventh</i> ,
12. <i>twelve</i> ,	- <i>twelfth</i> ,
13. <i>thirteen</i> ,	- <i>thirteenth</i> ,
14. <i>fourteen</i> ,	- <i>fourteenth</i> ,
15. <i>fifteen</i> ,	- <i>fifteenth</i> ,
16. <i>sixteen</i> ,	- <i>sixteenth</i> ,
17. <i>seventeen</i> ,	- <i>seventeenth</i> ,
18. <i>eighteen</i> ,	- <i>eighteenth</i> ,
19. <i>nineteen</i> ,	- <i>nineteenth</i> ,
20. <i>twenty</i> ,	- <i>twentieth</i> ,
30. <i>thirty</i> ,	- <i>thirtieth</i> ,
40. <i>forty</i> ,	- <i>fortieth</i> ,
50. <i>fifty</i> ,	- <i>fiftieth</i> ,
60. <i>sixty</i> ,	- <i>sixtieth</i> ,
70. <i>seventy</i> ,	- <i>seventieth</i> ,
80. <i>eighty</i> ,	- <i>eightieth</i> ,
90. <i>ninety</i> ,	- <i>ninetieth</i> ,
100. <i>a hundred</i> ,	- <i>hundredth</i> ,
1000. <i>a thousand</i> ,	- <i>thousandth</i> ,
1000000. <i>a million</i> ,	- <i>millionth</i> ,

173. Enerne føjes til Tierne fra 20 til 90, enten ved at sættes umiddelbar bag efter, som er det sædvanlige, eller foran med *and*, som: *twenty-one* eller *one and twenty*, *ninety-two*, eller *two and ninety* o. s. v. Ligeledes de ordnende: *twenty-first* eller *one and twentieth*; *ninety-second* eller *two and ninetieth*. Fra *hundred* af sættes det mindre Tal bag efter med *and*, som *hun-*

dred and one 101, hundred and twenty-one 121. For større Tydeligheds Skyld sætter man sædvanlig *one* eller det ubest. Kjø. *a* foran *hundred* og *thousand*, som: *one hundred and eighty-two*, 182. De mindre Tal, som sættes foran Hundrederne eller Tusenderne, for at bestemme deres Mængde, have ingen Indflydelse på de ordnende Former, såsom: *two hundred*, 200, *the two hundredth* den 200de. Ved Årstal bruger man helst Ordet *thousand*, således læses 1831 ligefrem *one thousand eight hundred and thirty-one*, atten Hundrede og én og tredive.

174. Nogle No. udtrykke visse Antal, men høre for øvrigt ikke egentlig hid, såsom: *couple* (59), et Par, om Ting, som ikke naturlig høre sammen, f. E. *a couple of chairs*; *pair*, et Par, om Gjenstande, som høre sammen parvis, f. E. *a pair of shoes*; om Ægtefolk og Kærester bruges begge Udtryk. *Brace*, et Par, er et Jagtord. *Dozen*, et Dusin, *score*, en Snés. Man skulde hertil kunne henregne de af tællende Sto. og No. sammensatte eller sammentrukne Udtryk, som: *halfpenny* (22), *twopence*, en Firskilling; *sixpence*, en Tolvskilling; *sevensnight* ell. *sennight*, 8 Dage; *fortnight*, 14 Dage; *twelvemonth* (93).

175. Mangfoldighedstal ere: *single*, enkelt; *double* (59) eller *twofold*, dobbelt; *treble*, *treple* eller *threefold*, tredobbelt; de øvrige af latinsk Oprindelse på *-uple*, som *quadruple*, *quint-*

uple, *decuple*, *centuple*, bruges ikke meget i det daglige Sprog, men i deres Sted heller de nordiske, dannede med *-fold*, som *fourfold*, *fivefold*, *tensfold*, *hundredfold*.

176. Af de Biord, som udtrykke hvor mange Gange, dannes de tre første med egne Afledsord, nl. *once* (wëns), én Gang; *twice*, to Gange; *thrice*, tre Gange; de øvrige udtrykkes med No. *time*, Gang, således: *four times*, 4 Gange, *five times*, 5 Gange o. s. v. Man kan også sige *one time*, *two times*, *three times*; Æventyr begynde sædvanlig med *once upon a time*, en Gang i gamle Dage. — Et andet Slægt Biord dannes ved at føje Endelsen *-ly* til Ordenstallene, således: *secondly*, for det andet, *sixthly*, for det sjette, o. s. v. til *tenthly*, for det tiende. Kun *first*, for det første, bruges sædvanlig uden Endelsen *-ly*; derimod siger man *lastly*, for det sidste. Man udtrykker de samme Begreber ved: *in the first place*, *in the second place*, *in the eleventh place*, *in the twelfth place*, o. s. v.

177. Broker udtrykkes således:

$\frac{1}{2}$	læses <i>half</i> (22) <i>a</i> ell. <i>half the</i> ;
$1\frac{1}{2}$	— <i>one and a half</i> ;
$2\frac{1}{2}$	— <i>two and a half</i> ;
$\frac{1}{3}$	— <i>a third</i> ell. <i>a third part</i> ;
$\frac{2}{3}$	— <i>two thirds</i> ;
$\frac{1}{4}$	— <i>a fourth</i> ;
$\frac{3}{4}$	— <i>three fourths</i> ; o. s. v.

3. Gjerningsordene (Verbs).

178. Denne Ordklassens Indretning er, ligesom Navneordenes, yderlig simpel. Her gives ingen Lideform (*passive voice*) uden ved Omskrivning; derimod adskiller Handleformen (*the active voice*) tre Måder (*moods* ell. *modes*), nl. den fremsættende (*indicative*), den betingende (*conjunctive*), og den bydende (*imperative*), foruden de afledte Former: Navneformen (*the infinitive*), og Tillægsformerne (*the participles*), der ere de samme to som i Dansk.

179. Den frems. og beting. Måde adskiller to Tidsformer (*tenses*); Nutiden (*the present*) og Datiden (*the past*), begge med de sædvanlige tvende Tal og trende Personer; dog består Forskjellen imellem disse to Måder blot deri, at den frems. har egne Endelser til 2. og 3. Pers. i Ent. af Nut., og til 2. Pers. i Ent. af Datiden; den beting. derimod ingen Adskillelse af Perss. uden ved foransatte Sto.; men da 2. P. i Ent. ligeså lidet af Gjo. som af Sto. (156) bruges i daglig Tale, så mærkes Forskjellen egentlig blot i 3. P. af Ent. i Nut., hvor den frems. har Endelsen *s* (*es*), den bet. ikke. Den bydende Måde har blot Nutiden, og i samme kun én Person, nl. anden, som har samme Skikkelse i begge Tal.

180. Afledsformerne ere egentlig uselvstændige Afledsord, henhørende til andre Ordklasser;

Navnef. er således ét Slags No., der sædvanlig ligner 1. P. af Nut., og blot udmærkes ved foransat *tó*, at; dog modtager den intet Fl., med mindre den går over til et rent No. Tillægsformerne ere et Slags To., den handlende tjener også til at udtrykke det latinske *gerundium*, og bliver meget ofte til et selvstændigt No. med Flertal på *-s*; dets Endelse *-ing* er nl. sammensmættet af to forskjellige Endelser i Dansk *-ende* og *-ing* (*ning*), den første tilhørende Tf., den anden No.; f. E. *thinking*, tænke-ende og Tænkning. Den lidende Tf. bruges til at omskrive Lideformen og som Tillægsord.

181. Der gives i Engelsk mange Spor af den i alle gotiske Sprog sædvanlige Inddeling af Gjo. i to Hovedarter, den første oprindelig flerstavelset i Dat., med Endelsen *-ed*, *-t*, i lid. Tf., den anden med énstavelset Datid og lid. Tf. på *-en*; ja endog af samme Hovedarters Underklasser med forskjelligartet Omlyd, såsom:

1. Hovedart:

1. <i>I live,</i>	<i>I lived,</i>	<i>lived,</i>	lever;
2. <i>- dip,</i>	<i>- dipt,</i>	<i>dipt,</i>	dypper;
3. <i>- sell,</i>	<i>- sold,</i>	<i>sold,</i>	sælger;

2. Hovedart:

4. <i>- give,</i>	<i>- gave,</i>	<i>given,</i>	giver;
5. <i>- fall,</i>	<i>- fell,</i>	<i>fallen,</i>	falder;
6. <i>- take,</i>	<i>- took,</i>	<i>taken,</i>	tager;

7. - <i>begin,</i>	- <i>began,</i>	<i>begun,</i>	begynder;
8. - <i>drive,</i>	- <i>dröve,</i>	<i>driven,</i>	driver;
9. - <i>seeth,</i>	- <i>söd,</i>	<i>söiden,</i>	syder.

Men da dette ældgamle System dog for såvidt er opløst, at mange Gjo., som oprindelig havde Omlyd, ere henførte til første Klasse uden Omlyd, og mange af anden Hovedart have antaget ny Omlyde eller andre Uregelrødheder, hvorved dens Klasser ere forandrede og delte i flere med meget få Ord i hver; så vilde det kun nytte lidet at holde sig dertil i Sproglæren, uden for såvidt den 1. Klasse antages for de regelrette Gjo. i Sproget, og alle de øvrige Klasser for uregelrette, der dog afhandles i den Orden, som nærmest svarer til det her opstillede gamle System. Dette er nemlig nødvendigt, eller dog såre bekvemt, dels formedelst Ordenes indre Lighed i Formdannelsen, dels på Grund af Overensstemmelsen med de andre gotiske Sprog.

182. Formdannelsen i de regelrette Gjo. er såre let; den 1. P. af frems. Nut. er tillige bet. Nut. i alle Perss. og byd. Nut. i 2. P. af begge Tal, så og Navneform. Af den dannes den 2. P. ved at tilføje *-est* (*st*, når Ordet allerede i 1. P. endes på *e*), 3. P. ved at tilføje *-s* (*es*, når Ordet endes med en Hvislelyd, jf. 30.), eller i Bibelsproget *-eth*, svarende til de tyske Endelser *-st*, *-t*; i Flert. ere alle Perss. lige den 1. i Ent. Den handl. Tf. dannes ved Endelsen *-ing*, foran

hvilken stumt *e* bortfalder. — Datiden dannes ved at tilføje *-ed* i 1. og 3. P. af Ent. samt i hele Flert., men *-edst* i 2. P. af Ent., hvilken dog som sagt ikke bruges. Betingende Datid har overalt Endelsen *-ed*, ligeledes lidende Tf. Således beløbe alle et regelret Gjos. Endelser sig kun til 5, foruden Grundformen, som er 1. P. i Nut., således:

183. Et regelret Gjos Bøjning:

	fremsættende	betingende
Nut. Ent.	1. <i>I love,</i> (2. <i>thou lovest</i>), 3. <i>he loves,</i>	Nut. (<i>that</i>) <i>I love,</i> (<i>that</i>) <i>thou love,</i> (<i>that</i>) <i>he love, o. s. v.</i>
Fl.	1. <i>we love,</i> 2. <i>you love,</i> 3. <i>they love,</i>	Dat. (<i>that</i>) <i>I loved, o. s. v.</i>
		bydende
Dat. Ent.	1. <i>I loved,</i> (2. <i>thou lovedst</i>), 3. <i>he loved,</i>	Nut. Ent. <i>love (thou);</i> Fl. <i>love (you, ye);</i>
		Afledsformer:
Fl.	1. <i>we loved,</i> 2. <i>you loved,</i> 3. <i>they loved;</i>	Nf. <i>to love,</i> handl. Tf. <i>loving,</i> lid. Tf. <i>loved.</i>

184. De som endes på *-y* forandre dette til *i* foran alle Endelser, så nær som *-ing*, dog er dette uden Indflydelse på Udtalen (44); *y* kan også beholdes, i hvilket Tilfælde *e* udelades, og erstattes med Bortkastelsestegnet (*'*), f. E. *thou deny'st* for *deniest*, du nægter; *I remedy*, jeg råder Bod på, *thou remedy'st* for *remediest*. May

kan her mærke sig tre Enstavelsesord, som ombytte *ay* med *ai*, men blot antage Endelsen *-d*, *nl*.

lay, laid, laid, lægger;
pay, paid, paid, betaler;
say, said, said, siger.

185. De der have en kort Selvlyd foran en enkelt Medlyd, fordoble denne foran de Endelser, som begynde med en Selvlyd, hvilket atter er uden Indflydelse på Udtalen, såsom: *I beg*, jeg beder, *thou beggest*, (men i 3. P. *he begs*) *begging, begged*.

186. Andre sammentrækkes således, at Endelsen *ed* forandres til *t* (75); dette skjer fornemmelig med de ellers regelrette på *ch, ck, x, p, ell, ss*, såsom:

snatch, snapper, *snatched* ell. *snatcht*;
crack, knækker, *cracked* - *crackt*;
check, hømmer, *checked* - *checkt*;
mix, blander, *mixed* - *mixt*;
whip, pisker, *whipped* - *whipt*;
stop, standser, *stopped* - *stopt*;
dwel, bor, *dwelled* - *dwelt*;
smell, lugter, *smelled* - *smelt*;
spill, spilder, *spilled* - *spilt*;
bless, velsigner, *blessed* - *blest*.

Det må vel mærkes at de på *all* (ål), *oll* (ól) sammendrages ikke, som *call*, kalder, *called*; *roll*, ruller, *rolled*, (ikke *calt*, *rolt*), ej heller alle på *ill*, som *fill*, fylder, *filled*. Man bemærke tillige

at *pp, ll, ss* ved Sammentrækningen forenkles i Følge Retskrivningen.

187. Nogle have foruden de regelrette Former, enkelte uregelrette, der a) enten ere forældede, som:

<i>crow</i> , galer,	<i>crowed</i> ,	foræld.	Dat. <i>orew</i> ;
<i>clothe</i> , klæder,	<i>clothed</i> ,	—	lid. Tf. <i>clad</i> ;
<i>mel</i> , smelter,	<i>meltd</i> ,	—	— — — <i>molten</i> ;
<i>help</i> , hjælper,	<i>helped</i> ,	—	— — — <i>holpen</i> ;
<i>load</i> , belæsser,	<i>loaded</i> ,	—	— — — <i>loaden</i> ;
<i>bake</i> ; bager,	<i>baked</i> ,	—	— — — <i>baken</i> ;
<i>shave</i> , rager,	<i>shaved</i> ,	—	— — — <i>shaven</i> ;
<i>shape</i> , skaber,	<i>shaped</i> ,	—	— — — <i>shapen</i> ;
<i>wax</i> , vokser,	<i>waxed</i> ,	—	— — — <i>waxen</i> .

188. b) eller og endnu brugelige ved Siden af de regelrette, såsom følgende, der i Dat. kun have den regelrette Form på *ed*, men i lid. Tf. desuden en uregelret på *-n*, stundom vel med nogen Forskjel i Brug eller Betydning, såsom:

<i>grave</i> , indgraver,	<i>graved</i> ,	og lid. Tf. <i>graven</i> ;
<i>engrave</i> , stikker i Kobber,	<i>engraved</i> ,	— — — <i>engraven</i> ;
<i>hew</i> , hugger,	<i>hewed</i> ,	— — — <i>hewn</i> ;
<i>mow</i> , mejer,	<i>mowed</i> ,	— — — <i>mown</i> ;
<i>sow</i> , sår,	<i>sowed</i> ,	— — — <i>sown</i> ;
<i>show</i> , viser,	<i>showed</i> ,	— — — <i>shown</i> ¹⁾ ;
<i>strow</i> , strør,	<i>strowed</i> ,	— — — <i>strawn</i> ²⁾ ;
<i>saw</i> , saver,	<i>sawed</i> ,	— — — <i>sawn</i> ;
<i>rive</i> , kløver,	<i>rived</i> ,	— — — <i>riven</i> ;
<i>swell</i> , svulmer,	<i>swelled</i> ,	— — — <i>swollen</i> ;

1) Man skriver også dette Ord: *shew, shewed, shewn*.

2) Skrives også *strew, strowed; (strawn)*.

Undertiden er den uregelrette lid. Tf. mest i Brug, som *engraven, shown*; Ordet *lade*, lader (et Skib), har blot i Dat. *laded*, og i lid. Tf. *laden*. Denne uregelrette Endelse *-en*, har sin Grund deri, at disse Ord fordm henhørte til anden Hovedart, der i Angels., ligesom i Tysk, regelret endes på *-en* i lid. Tf. — Uregelret, formedelst en usædvanlig Sammentrækning, er:

-a make, gör, frembringer, *måde, made*;

189. De på *ld* og *nd*, bortkaste *d* i Sammentrækningen, og de sidste forekomme næppe usammentrukne; såsom:

<i>buil</i> , bygger,	Dat. $\left\{ \begin{array}{l} \textit{builled}, \\ \textit{built}, \end{array} \right\}$	Tf. <i>built</i> ;
<i>gild</i> , forgylder,	Dat. o. Tf. <i>gilded</i> ,	ell. <i>gilt</i> ;
<i>gird</i> , omgjorder,	<i>girded</i> ,	- <i>girt</i> ;
<i>bend</i> , bøjer,	<i>bended</i> ,	- <i>bent</i> ;
<i>lend</i> , låner,	Dat. <i>lent</i> ,	Tf. <i>lent</i> ;
<i>rend</i> , sønderriver,	<i>rent</i> ,	- <i>rent</i> ;
<i>send</i> , sender,	- <i>sent</i> ,	- <i>sent</i> ;
<i>spend</i> , opofrer,	- <i>spent</i> ,	- <i>spent</i> .

Dog sammendrages: *end*, ender, og *mend*, retter, bøder, istandsætter, ikke; rimeligvis fordi de i Grundsprøgene heller ikke høre til 2^{den} Klasse, men til 1ste, som er den regelretteste og ikke sammentrækkes (isl. *eg enda, endaði*, lat. *emendó, emendavi*).

190. De på *t*, (eller *st*, *rt*, *nt*) efter en kort Selvlyd bortkaste derimod det ny *t*, som skulde

danne Dat. og lid. Tf., efterdi Retskrivningen ikke tillader at fordoble *t* i Enden af Ordene, allermindst efter en anden Medlyd: disse synes altså at blive aldeles uforandrede; men de modtage ikke desmindre i 2. P. af Nut. *-est*, i 3. P. *-s*, og i handl. Tf. *-ing*; sådanne ere: *cut*, skærer, skar, skåret, skæren; men *he cuts*, han skærer, *cutting*, skærende, så og: *hit*, træffer, rammer; *sweat* (swett), sveder; *let*, lader; *put*, sætter, lægger; *set*, sætter; *shut*, lukker; *knit*, strikker; *spit*, spytter (tilforn sagdes i Dat. *spat*; lid. Tf. *spitten*); *split* og *slit*, splitter, kløver, dog siges også *slitted* i Dat. og lid. Tf.; *wet*, væder, *wet* ell. *wetted*; *quit*, forlader (et Sted), *quitted* ell. *quit*; *cast*, kaster; *cost*, koster; *thrust*, støder, trykker; *burst*, brister¹⁾; *hurt*, skader; *rent*, renter. Nogle lignende på *-d*, skulde egentlig danne Dat. og lid. Tf., ved at tilføje endnu et *-d*, men blive uforandrede af samme Retskrivningsgrund, som de nysanførte; f. E. *rid*, rydder, befrier for; *shed*, udgyder; *shred*, skærer i Stykker; *spread*, spreder, udbreder; så og *bid*, beder, byder (tilforn sagdes i Dat. *bade*, lid. Tf. *bidden*); men 3. P. *bids*, handl. Tf. *bitting* o. s. v. Det uregelretteste af disse er Hjælpeordet *have*, har, der går således:

Nut. Ent 1. <i>I have</i> ,	3. <i>he has</i> (gl. <i>hath</i>),
2. <i>thou hast</i> ,	Fl. <i>we, you, they, have</i> ;

¹⁾ Lid. Tf. *bursten* er næsten forældet.

Dat. *I had* o. s. v. handl. Tf. *having*,
 Nf. *to have*, lid. *had*.
 Disse (187, 188) ere Lævninger af 2den Klasse i
 Angelsaksisk.

191. Adskillige have, formedelst den i Dat.
 og lid. Tf. forkortede Selvlyd, antaget et Slags
 Omlyd, der ikke synes at have fundet Sted i det
 ældre Sprog, sådanne ere: *read, hear, dream*¹⁾,
mean, (34); ligeledes: *deal* (díl) handler med
 Varer, *dealt* (delt), undertiden dog *dealed*. I flere
 Tilfælde udtrykkes denne Omlyd også for Øjet ved
 forandret Retskrivning; såsom:

<i>lead</i> , leder,	<i>léd</i> ;	<i>bleed</i> , bløder,	<i>bled</i> ;
<i>breed</i> , udklækker,	<i>bred</i> ;	<i>feed</i> , føder,	<i>fed</i> ;
<i>speed</i> , lykkes,	<i>sped</i> ;	<i>meet</i> , møder,	<i>met</i> ;
<i>leave</i> , forlader,	<i>left</i> ;	<i>cleave</i> , kløver,	<i>cleft</i> ²⁾ ;
<i>bereave</i> , berøver,	<i>bereaved</i> , <i>bereft</i> ;	<i>flee</i> , flyer,	<i>fled</i> ;
<i>creep</i> , kryber,	<i>crept</i> ;	<i>keep</i> , holder,	<i>kept</i> ;
<i>sleep</i> , sover,	<i>slept</i> ;	<i>sweep</i> , fejer,	<i>swept</i> ;
<i>weep</i> , græder,	<i>wept</i> ;	<i>feel</i> , føler,	<i>felt</i> ;
<i>chide</i> , skænder på,	<i>chid</i> ³⁾ ;	<i>hide</i> , skjuler,	<i>hid</i> (<i>hidden</i>);
<i>slide</i> , glider,	<i>slid</i> ⁴⁾ ;	<i>bite</i> , bider,	<i>bit</i> (<i>bitten</i>);
<i>light</i> , tænder,	<i>lighted</i> , <i>lit</i> ;	<i>shoot</i> , skyder,	<i>shot</i> ;
<i>lose</i> (50), taber,	<i>lost</i> ;	<i>shoe</i> , skor,	<i>shod</i> .

1) Undertiden *dreamed*. 2) Tilforn *clowe*, *cloven*; et ganske forskjelligt Gjo. er *cleave*, klæber ved, *cleaved*, hvoraf haves den forældede Datidsform *clawe*, klæbede. 3) En forældet lid. Tf. er *chidden*. 4) Den foræld. lid. Tf. *slidden*.

192. Der gives også en Del med en anden
 mærkeligere Omlyd, som egentlig høre til den
 3. Klasse af første Hovedart i Angelsaksisk, såsom:

<i>sell</i> , sælger,	<i>sold</i> ;	<i>tell</i> , fortæller,	<i>told</i> ;
<i>bring</i> , bringer,	<i>brought</i> ;	<i>think</i> , tænker,	<i>thought</i> (59);
<i>buy</i> (68), køber,	<i>bought</i> ;	<i>seek</i> , søger,	<i>sought</i> ;
<i>fight</i> , fægter,	<i>fought</i> ;	<i>beseech</i> , besværges,	<i>besought</i> ;
<i>work</i> , arbejder,	<i>worked</i> , <i>wrought</i> ;	<i>freight</i> , lader,	<i>freighted</i> , <i>fraught</i> ¹⁾ ;
<i>catch</i> , fanger,	<i>caught</i> (27);	<i>teach</i> , lærer,	<i>taught</i> .

Ordet *dare*, tör, vover, har i Dat. *durst*, men i
 lid. Tf. regelret *dared*; når det betyder trøds er
 er det også i Dat. regelret. En særegen Omlyd
 har Ordet *do*, gör (t. th u), der også bruges som
 Hjælpeord, det går således:

Nut. 1. <i>I do</i> ,	Dat. <i>I did</i> o. s. v.
2. <i>thou doest</i> , <i>dost</i> ,	Nf. <i>to do</i> ,
3. <i>he does</i> , gl. <i>doth</i> ,	h. Tf. <i>doing</i> ,
Fl. <i>we do</i> o. s. v.	l. Tf. <i>done</i> .

193. Af den 3. Klasses Uregelretheder i
 Angelsaksisk ere også adskillige Lævninger til-
 bage, bestående i nogle ufuldstændige Ord, der
 bruges som Hjælpeord, såsom:

Nut. Ent. 1. <i>I shall</i> ,	<i>I will</i> ,	<i>can</i> ,	<i>may</i> ,
2. <i>thou shalt</i> ,	<i>thou wilt</i> ,	<i>canst</i> ,	<i>mayst</i> ,
3. <i>he shall</i> ,	<i>he will</i> ,	<i>can</i> ,	<i>may</i> ,
Fl. <i>we shall</i> o. s. v.	<i>we will</i> ,	<i>can</i> ,	<i>may</i> ,

1) Forekommer dog næppe uden som lid. Tf. eller sær-
 skilt Tilfølsord.

Dat. Ent. 1. <i>I should,</i>	<i>I would,</i>	<i>could, might,</i>
2. <i>thou shouldst,</i>	<i>thou wouldst, couldst, mightst,</i>	
3. <i>he should,</i>	<i>he would, could, might,</i>	
Fl. <i>we should</i> o. s. v.	<i>we would, could, might.</i>	

Det øvrige af disse Ord mangler ²⁾, og må omskrives; således omskrives f. E. Navneformerne: at skulle med *to be obliged*, at være nødt til; at vilje med *to be willing*, at være villig; at kunne med *to be able*, at være i Stand til. *Shall* sammentrækkes undertiden med Nægtelsen *not* til *shan't*, skal ikke; *will* til *won't*, vil ikke; man siger også *Fl.* (ejl) for *I will*. *Can* bruges næsten blot i Forbindelse med Nægtelsen *not*, *can not* eller sammentrukket *can't*, kan ikke, o. s. v.; *may*, må, svarer som oftest til vort kan.

194. Endnu mangelfulde ere: *must*, må, måtte (nødvendig, t. m. s. s.), som blot har denne ene Form, der bruges både i Nut. og Dat.; *ought* (59), bør, burde, som blot har i 2. P. *thou oughtst*, men for øvrigt bruges ligeledes både som Nut. og Dat. Det sidste er ellers oprindeligt blot Dat. af *owe*, skylder, *owing*, som skyldes, men dette har dog allerede i Bibeloversættelsen erholdt sin egen ny Datid *owed*, skyldte (Matt. 18, 24.).

²⁾ *willing*, villig, og *cunning*, listig, snedig, ere nemlig snarere at betragte som særskilte Tillægsord.

Lævnings af anden Hovedart,

som i det gamle Sprøg er enstavelset i Dat., og endes i lid. Tf. på *-en*, ere, foruden de alt anførte til første Hovedart overgåede, foruømmelig følgende:

195. Af 2den Bøjnm. 1. Klasse:

<i>come</i>	kommer,	<i>came,</i>	<i>come;</i>
<i>become,</i>	bliver til,	<i>became</i>	<i>became;</i>
<i>give,</i>	giver,	<i>gave,</i>	<i>given;</i>
<i>forgive,</i>	tilgiver,	<i>forgave,</i>	<i>forgiven;</i>
<i>sit,</i>	sidder,	<i>sat (sate),</i>	<i>sat (sate, sitten);</i>
<i>lie,</i>	ligger,	<i>lay,</i>	<i>lain;</i>
<i>eat,</i>	spiser,	<i>eat,</i>	<i>eat;</i>
		<i>ate,</i>	<i>aten;</i>
<i>beat,</i>	slår,	<i>beat,</i>	<i>beat, beaten;</i>
<i>see,</i>	ser,	<i>saw,</i>	<i>seen;</i>

Til denne Klasse hører også det meget uregelrette Hjelpeord *am*, er, der går således:

frens. Nut. Ent. 1. <i>I am,</i>	bet. Nut. <i>be</i> ¹⁾ ;
2. <i>thou art,</i>	Dat. <i>I were,</i>
3. <i>he is,</i>	<i>thou wert,</i>
Fl. <i>we, you, they are;</i>	<i>he were,</i> o. s. v.
Dat. Ent. 1. <i>I was,</i>	byd. Nut. <i>be (thou, you);</i>
2. <i>thou wast,</i>	Nf. <i>to be;</i>
3. <i>he was,</i>	h. Tf. <i>being;</i>
Fl. <i>we, you, they were;</i>	l. Tf. <i>been.</i>

¹⁾ Der findes af denne Tidsform en gammel 2. P. *thou beest*, som dog formedelst Samlyden med Ordet *beast*, Bæst, for længe siden er aldeles forkastet.

196. Af 2den Bøjnm. 2. Klasse:

<i>fall</i> ,	falder,	<i>fell</i> ,	<i>fallen</i> ;
<i>befall</i> ,	hændes,	<i>befell</i> ,	<i>befallen</i> ;
<i>hold</i> ,	holder,	<i>held</i> ,	<i>held (holden)</i> ;
<i>behold</i> ,	beskuer,	<i>beheld</i> ,	<i>beheld (beholden)</i> ;
<i>go</i> ,	går,	<i>went</i> ,	<i>gone</i> .

<i>blow</i> ,	blæser,	<i>blew</i> ,	<i>blown</i> ;
<i>grow</i> ,	vokser,	<i>grew</i> ,	<i>grown</i> ;
<i>know</i> ,	kjender,	<i>knew</i> ,	<i>known</i> ;
<i>throw</i> ,	kaster,	<i>threw</i> ,	<i>thrown</i> ;
<i>slay</i> ,	dræber,	<i>slew</i> ,	<i>slain</i> ;
<i>draw</i> ,	drager,	<i>drew</i> ,	<i>drawn</i> ;
<i>fly</i> ,	flyver,	<i>flew</i> ,	<i>flown</i> .

197. Af 2den Bøjnm. 3. Klasse:

<i>forsake</i>	forlader,	<i>forsook</i> ,	<i>forsaken, forsook</i> ;
<i>take</i> ,	tager,	<i>took</i> ,	<i>taken</i> ;
<i>mistake</i> ,	tager fejl,	<i>mistook</i> ,	<i>mistaken</i> ;
<i>shake</i> ,	ryster,	<i>shook</i> ,	<i>shaken, shook</i> ;
<i>stand</i> ,	står,	<i>stood</i> ,	<i>stood</i> ;
<i>understand</i> ,	forstår,	<i>understood</i> ,	<i>understood</i> .

198. Af 3die Bøjnm. 1. Klasse:

<i>begin</i> ,	begynder,	<i>began</i> ,	<i>begun</i> ,	<i>begun</i> ;
<i>run</i> ,	løber,	<i>ran</i> ,	<i>run</i> ,	<i>run</i> ;
<i>drink</i> ,	drikker,	<i>drank</i> ,	<i>drunk (drunken)</i> ;	
<i>swim</i> ,	svømmer,	<i>swam</i> ,	<i>swim</i> ,	<i>swam</i> ;
<i>spin</i> ,	spinder,	<i>spun (span)</i> ,	<i>spun</i> ;	
<i>cling</i> ,	hænger i,	<i>clung (clang)</i> ,	<i>clung</i> ;	
<i>fling</i> ,	slænger,	<i>flung</i> ,	<i>flung</i> ;	
<i>ring</i> ,	ringer,	<i>ring (rang)</i> ,	<i>ring</i> ;	
<i>sing</i> ,	synger,	<i>sung (sung)</i> ,	<i>sung</i> ;	

<i>sling</i> ,	slynger,	<i>slung (slang)</i> ,	<i>slung</i> ;
<i>spring</i> ,	springer op,	<i>sprung (sprang)</i> ,	<i>sprung</i> ;
<i>sting</i> ,	stikker,	<i>stung</i> ,	<i>stung</i> ;
<i>string</i> ,	bestrenger,	<i>strung</i> ,	<i>strung</i> ;
<i>swing</i> ,	svinger,	<i>swung</i> ,	<i>swung</i> ;
<i>wring</i> ,	vrider,	{ <i>wrung</i> ,	<i>wrung</i> ;
		{ <i>wringed</i> ,	<i>wringed</i> ;
		{ <i>hanged</i> ,	<i>hanged</i> ;
<i>hang</i> ,	hænger,	{ <i>hung</i> ,	<i>hung</i> ;
<i>shrink</i> ,	krympes ind,	<i>shrank (shrank)</i> ,	<i>shrank</i> ;
<i>sink</i> ,	synker,	<i>sunk (sank)</i> ,	<i>sunk</i> ;
<i>slink</i> ,	sniger mig bort,	<i>slunk (slank)</i> ,	<i>slunk</i> ;
<i>stink</i> ,	stinker,	<i>stunk (stank)</i> ,	<i>stunk</i> ;
<i>dig</i> ,	graver,	<i>dug, digged</i> ,	<i>dug, digged</i> ;
<i>stick</i> ,	sidder fast,	<i>stuck</i> ,	<i>stuck</i> ;
<i>strike</i> ,	slår,	<i>struck</i> ,	<i>struck (stricken)</i> ;
<i>bind</i> ,	binder,	<i>bound</i> ,	<i>bound</i> ;
<i>find</i> ,	finder,	<i>found</i> ,	<i>found</i> ;
<i>grind</i> ,	maler,	<i>ground</i> ,	<i>ground</i> ;
<i>wind</i> ,	snor,	<i>wound</i> ,	<i>wound</i> .

199. Af 3die Bøjnm. 2. Klasse:

<i>abide</i> ,	forbliver,	<i>abode</i> ,	<i>abode</i> ;
<i>ride</i> ,	ager,	<i>rode, rid</i> ,	<i>rid (ridden)</i> ;
<i>stride</i> ,	skræver,	<i>stróde</i> ,	<i>stríd (stridden)</i> ;
<i>drive</i>	kører,	<i>dróve (dráve)</i> ,	<i>dríven, dróve</i> ;
<i>thrive</i> ,	trives,	{ <i>thróve</i> ,	<i>thríven</i> ,
		{ <i>thrive</i> ,	<i>thrived</i> ;
<i>strive</i> ,	anstrenger mig,	<i>stróve</i> ,	<i>stríven</i> ;
<i>rise</i> ,	stiger,	<i>róse</i> ,	<i>rísen</i> ;
<i>arise</i> ,	står op,	<i>aróse</i> ,	<i>arísen</i> ;
<i>smite</i> ,	slår,	<i>smóte</i> ,	<i>smíten, smit</i> ;

<i>write</i> , skriver,	<i>wrote</i> , <i>writ</i> ,	<i>written</i> , <i>writ</i> ;
<i>shine</i> , skinner,	<i>shone</i> , <i>shined</i> ,	<i>shone</i> , <i>shined</i> ;

<i>awake</i> , vækker,	<i>awoke</i> , <i>awaked</i> , <i>awaked</i> ;
<i>chuse</i> } vælger,	<i>chose</i> , <i>chose</i> , <i>chosen</i> ;
<i>choose</i> }	
<i>freeze</i> , fryser,	<i>froze</i> , <i>frozen</i> ;
<i>heave</i> , hæver,	<i>heaved</i> , <i>heaved</i> ,
	<i>hove</i> , <i>hóven</i> ;
<i>wave</i> , væver,	<i>wove</i> , <i>wóven</i> , <i>wóve</i> ;
<i>break</i> , bryder,	<i>bróke</i> (<i>brake</i>), <i>bróke</i> , <i>bróken</i> ;
<i>speak</i> , taler,	<i>spóke</i> (<i>spake</i>), <i>spóke</i> , <i>spóken</i> ;
<i>steal</i> , stjæler,	<i>stóle</i> , <i>stóle</i> , <i>stólen</i> ;
<i>bear</i> , bærer,	<i>bóre</i> (<i>bare</i>), <i>bórne</i> ¹⁾ ;
<i>swear</i> , sværger,	<i>swore</i> (<i>swarc</i>), <i>swórn</i> ;
<i>shear</i> , klipper,	<i>shore</i> , <i>sheared</i> , <i>shórn</i> , <i>sheared</i> ;
<i>tear</i> , sønderriver,	<i>tore</i> , <i>tórn</i> , <i>tore</i> ;
<i>wear</i> , bærer,	<i>wore</i> , <i>wórn</i> ;

200. Af 3die Bøjnings. 3. Klasse ere meget få tydelige Lævninger tilbage; *shoot*, *shot*, som vi alt have anført (191), og *seeth*, *sod*, synes dog at berettige de få med kort *o* i Datiden, til at indtage denne Plads, skönt de fleste af dem henhøre til andre Klasser i den gamle Angelsaksisk. Disse ere:

<i>get</i> , får,	<i>gót</i> (<i>gat</i>),	<i>got</i> , <i>gotten</i> ;
<i>forget</i> , glemmer,	<i>forgot</i> (<i>forgat</i>),	<i>forgot</i> , <i>forgotten</i> ;

¹⁾ *Borne*, båret, båren, adskilles fra en anden lid. Tf. af samme Ord, *born*, født (49).

<i>seeth</i> , kåger,	<i>sod</i> , <i>seethed</i> ,	<i>sodden</i> ;
<i>tread</i> , træder,	<i>trod</i> ,	<i>trod</i> , <i>trodden</i> ;
<i>win</i> , vinder,	<i>won</i> ,	<i>won</i> .

Hertil horer også det mangelfulde *quoth*, siger, sagde, der egentlig er en gammel Datidsform af *kvæder*, men bruges nu kun i Forbindelserne: *quoth I*, *quoth he*, *quoth she*.

Hjælpeordene (*the auxiliaries*).

201. Til at udtrykke de Tider og øvrige Bestemmelser af Gjærningen, som Sproget ikke har egne Former til i Gjærningsordene, benytter man sig af Hjælpeordene *have* (190), *do* (192), *shall*, *will*, *can*, *may* (193), hvortil kan føjes *let* (190), *must*, *ought* (194), samt *am* (195). Disse Hjælpeords Bøjning er allerede beskrevet på de anførte Steder, man har derfor kun her at mærke sig, hvorledes de forbindes med Hovedordene, og hvad de tjene til at udtrykke.

Shall og *Will*.

202. Disse Hjælpeord fordre Nf. af Hovedordet, og udtrykke Fremtiden (*the future*), omtrent som i Dansk; kun at *will* mere har Hensyn til bestemt Villie, og derfor sjældnere bruges til at betegne den blotte Fremtid. Egentlig er det, i sædvanlige Sætninger, *shall* der bruges i første Person af begge Tal, og *will* i de øvrige, til at udtrykke en Fremtid, en Forudsigelse o. desl.

Ent. <i>I shall love,</i>	Fl. <i>we shall love,</i>
<i>thou wilt love,</i>	<i>you will love,</i>
<i>he will love,</i>	<i>they will love;</i>

hvorimod *will* i den 1. P. udtrykker den talendes Villie eller Forsikring, og *shall* i de to øvrige hans Befaling, Løfte eller Trusel, f. E.

Ent. <i>I will love,</i>	Fl. <i>we will love,</i>
<i>thou shalt love,</i>	<i>you shall love,</i>
<i>he shall love,</i>	<i>they shall love*);</i>

203. I spørgende og betingende Sætninger bruges dog *shall* i alle Personer, til at udtrykke Fremtiden, og *will* til at betegne Villie; f. E. *shall you go to the play to night,* skal (ell. vil) De på Komædie i Aften? *if he shall proceed,* hvis han vil (skulde) blive ved; *will you be so kind?* vil De være så artig?

204. Ligeledes bruges *should* og *would* med Nf., til at udtrykke vor Omskrivning med skulde, vilde eller den franske betingede Fremtid (*Future conditional*) hvad vi kunde kalde Eftertiden, således:

*) Det er næppe rigtigt, hvad man finder i nogle Sprog-lærer, at denne sidste Form også skulde udtrykke en Forudsigelse; når det synes så, er det enten i bibelske Udtryk, hvor det forstås, at den talende (Gud) selv vil foranstalte Opfyldelsen, altså dog et Løfte eller en Trusel; f. E. *thou shalt* ell. *you shall inherit the land,* eller i Efterligninger deraf; f. E. når Troldkvindeerne sige til Macbeth; *thou shalt be king here after,* nemlig ved vor Trolddom skulle vi mage det så; dette er altså atter et Løfte, en Forsikring.

Ent. <i>I should love,</i>	Fl. <i>we should love,</i>
<i>thou wouldst love,</i>	<i>you would love,</i>
<i>he would love,</i>	<i>they would love;</i>

og omvendt med *would* i 1. P. og *should* i de øvrige, for at udtrykke den talendes betingede Villie eller Forsikring, Befaling eller Formaning, således:

Ent. <i>I would love,</i>	Fl. <i>we would love,</i>
<i>thou shouldst love,</i>	<i>you should love,</i>
<i>he should love,</i>	<i>they should love;</i>

205. I spørgende og tvivlende eller ubestemte Sætninger bruges dog *should* i alle Personer, til at udtrykke den uvisse Betingelse, og *would* til at betegne den uvisse Villie; f. E. *should I meet him; should you see her; should he arrive; would you be so good? would they stay?* Kun forekommer dette næppe i 1. P., da man ikke kan spørge eller tvivle om sin egen Villie. Derimod betegner *would* også, især i 3. P., at noget hændtes oftere eller plejede at skje; f. E. *The Squire would sometimes fall asleep in the most pathetic parts of my sermon;* Herremanden plejede ikke sjældent at falde i Søvn under de mest rørende Afsnit af min Prædiken.

May og *Can.*

206. Disse Ord forbindes ligesom de forrige med Nf. af Hovedordet, og udtrykke en Mulighed, omtrent som vort må, kan. I Engelsk

ere de imidlertid næsten enstydige; dog synes *may* at betegne en Frihed for udvortes Hindringer, Forbud ell. desl., *can* en Frihed for indvortes Hindringer, Sygdomme ell. desl. det første en Tilladelse eller fuldkommen Frihed til at udføre Handlingen, hvis man vil og kan; det andet Dulighed, Lejlighed eller tilstrækkelig Kraft og Formue til virkelig at udføre den. Denne indre Mulighed er langt stærkere eller vigtigere end den ydre, da udvortes Hindringer langt lettere kunne ryddes af Vejen end indvortes; heraf kommer det at *can* bruges langt oftere med Nægtelsen (193), så og i Spørgsmål.

207. For øvrigt bruges Datiderne *might* og *could*, i samme Betydning ganske overensstemmende med Nutiderne, således:

Nut. Ent. <i>I may read,</i>	<i>I can read,</i>
<i>thou mayst read,</i>	<i>thou canst read,</i>
<i>he may read,</i>	<i>he can read,</i>
Fl. <i>we may read,</i> o. s. v.	<i>we can read,</i> o. s. v.
Dat. Ent. <i>I might read,</i>	<i>I could read,</i>
<i>thou mightst read,</i>	<i>thou couldst read,</i>
<i>he might read,</i>	<i>he could read,</i>
Fl. <i>we might read,</i> o. s. v.	<i>we could read,</i> o. s. v.

Must og *Ought*.

208. Også disse forbindes med Nf. af Hovedordet, det sidste fordrer tillige *to*, at, foran samme, og forholde sig i Henseende til Betydningen omtrent på samme Måde som de fore-

gående, begge udtrykke en Nødvendighed, dog så at *must* betegner en ydre Nødvendighed eller Tvang, *ought* en indre Nødvendighed eller Pligt. Vort må anvendes både om en Tilladelse (som *may*), f. E. du må (gjerne) læse (Brevet); og om en Tvang (som *must*), f. E. du må (skal) læse din Leksie, førend du går ud. Denne Tvefyldighed har måske givet Anledning til vor Brug af *kan*, hvor vi ville udtrykke en Tilladelse, som: du kan (gjerne) læse (Brevet). Man må derfor vel vogte sig for en falsk Anvendelse af *may* og *must*, der aldrig således forblandes.

209. Da disse Hjælpeord kun have en enkelt Form, danne de kun hvert én Ømskrivning, der bruges både som Datid og især som Nutid, således:

Ent. <i>I must read,</i>	<i>I ought to read,</i>
<i>thou must read,</i>	<i>thou oughtst to read,</i>
<i>he must read,</i>	<i>he ought to read,</i>
Fl. <i>we must read,</i> o. s. v.	<i>we ought to read,</i> o. s. v.

Let.

210. Dette Hjælpeord forbindes med Nf.; det tjener især til at udfylde de manglende 1. og 3. Personer af byd. Nut., således:

Ent. <i>let me love,</i>	Fl. <i>let us love,</i>
<i>(love),</i>	<i>(love),</i>
<i>let him love,</i>	<i>let them love.</i>

Det danske lader udtrykkes ellers ved andre Ord, som: *suffør*, *permit*, *cause*, *make*.

Have.

211. *Have* forbindes med lid. Tf., eller om man i disse Tilfælde heller vil give den Navn af Biform (*supine*), og omskriver på denne Måde Förnutiden (*the perfect*) og Fördatiden (*the pluperfect*); ja af dette Ord kunne også Nf. og handl. Tf. bruges, til at omskrive én til begge disse Tider svarende Fortid; således:

Förnut. *I have loved*, o. s. v. }
 Fördat. *I had loved*, o. s. v. } *to have loved, having loved.*

212. *Have* kan også selv udfyldes af de ovenfor anførte Hjælpeord, og i det mindste de fleste af de derved fremkommende Omskrivninger igjen som Hjælpeord forbindes med Bif. af et Hovedgjerningsord, skönt de ikke alle pleje at anføres som omskrevne Tidsformer i Sprog lærerne; f. E.

<i>I shall have loved,</i>	<i>I can have</i>
<i>I should have</i>	<i>I could have</i>
<i>I will have</i>	<i>I must have</i>
<i>I would have</i>	<i>I ought to have.</i>
<i>I may have</i>	<i>Let me have.</i>
<i>I might have</i>	

213. Endelig tjener *have* også til at udfylde sig selv på den i Nr. 211 beskrevne Måde:

Förnut. *I have had,* }
 Fördat. *I had had,* } *to have had, having had;*

så og: *I shall have had,*
I should have had,
I may have had, o. s. v.

Det er her at mærke, at man ikke kan sige *I will have had*, ligeså lidet som *I will have loved* i første Person. Disse Omskrivninger kunne atter forbindes med Bif. af mange Hovedord, hvorvel man helst indskyder Gjenstandsordet derimellem, for at hindre den ubehagelige Sammenyngning af så mange Gjo.; f. E. *I have had (the letter) written (more than an hour)*, jeg har haft Brevet skrevet over en Time.

Am.

214. Dette er ét af de allervigtigste Hjo., da det på flere forskellige Måder forbindes med Hovedordene. Til Nf. med *to* føjes det, for at udtrykke en Nødvendighed, såsom:

We are to love him (God) with our whole heart, our whole soul, and our whole strength.

Were we to survey the chambers of sickness and distress; we should often find them peopled with the victims of intemperance and sensuality.

215. Med handl. Tf. tjener det til at betegne den virkelig for sig gående Udførelse af Handlingen, såsom:

I am writing, jeg skriver, er i Færd med at skrive,

I was writing, jeg skrev, var i Færd med at skrive.

Med den handl. Tf. *going* og Hovedordet i Nf. med *to*, tjener det til at udtrykke vort: jeg skal til at, er lige ved at; f. E.

I am going to write, I was going to write,
 hvor også *going* er et Slags Hjælpeord.

216. Det udfyldes også ved alle foranførte Hjo., og modtager således en stor Mængde omskrevne Former, såsom:

Fremt. <i>I shall be,</i>	Förnut. <i>I have been,</i>
Eftert. <i>I should be,</i>	Fördat. <i>I had been,</i>
<i>I will be,</i>	<i>I shall have been,</i>
<i>I would be, o. s. v.</i>	<i>I may have been, o. s. v.</i>

og disse Omskryvninger anvendes atter som Hjo. med handl. Tf.

<i>I shall be loving,</i>	<i>I have been loving,</i>
<i>I should be loving,</i>	<i>I had been loving</i>
<i>I will be loving,</i>	<i>I shall have been loving,</i>
<i>I would be loving, o. s. v.</i>	<i>I should have been loving, o. s. v.</i>

Man kan også sige: *I am to be, I was to be* (214).

217. Endelig tjener *be* til at omskrive hele Lidiformen, således:

Nut. <i>I am loved, o. s. v.</i>	<i>I will be loved,</i>
Dat. <i>I was loved,</i>	<i>I would be loved.</i>
Fremt. <i>I shall be loved,</i>	<i>I may be loved,</i>
Eftert. <i>I should be loved,</i>	<i>I might be loved,</i>
Förnut. <i>I have been loved,</i>	<i>I can be loved,</i>
Fördat. <i>I had been loved,</i>	<i>I could be loved,</i>
og: <i>I shall have been loved,</i>	<i>I must be loved,</i>
<i>I should have been loved.</i>	<i>I ought to be loved.</i>

Man siger også: *I may, might, can, could, must, have been loved, ought to have been loved.*

De øvrige Måder af Lidiformen dannes lettelig således:

bet. <i>I be loved,</i>	<i>I were loved,</i>
hyd. <i>let me be loved,</i>	

Nf. <i>to be loved,</i>	<i>to have been loved,</i>
Tf. <i>being loved,</i>	<i>having been loved.</i>
Også: <i>I am to be loved, I was to be loved, o. s. v.</i>	

Do.

218. Til dette Hjo. have vi intet nøje svarende i Dansk, hvorvel det stundom kan udtrykkes ved *mon*. Det forbindes med Nf., og tilkjendegiver sædvanlig et Slags Eftertryk, omtrent som vort Biord virkelig. Af den Årsag bruges det mest i nægtende Sætninger, så og spørgende, såsom:

<i>I do, did love,</i>	jeg elsker, elskede virkelig,
<i>I do not, did not love,</i>	jeg elsker, elskede ikke,
<i>do, did I love?</i>	elsker, elskede jeg?

Spørgsmål forekomme sjælden uden i denne Form, med mindre Udtrykket indeholder et andet Hjo.; ti det er at mærke, at *do* anvendes ikke til at udfylde de andre Hjo., hverken i Nægtelser eller Spørgsmål; f. E. *are you lately arrived?* er De nylig kommen? *I have not written this letter;* jeg har ikke skrevet dette Brev; med mindre de stå som Hovedgjerningsord i en Sætning; f. E. *Don't be angry,* bliv ikke vred.

219. Som Hovedord udfyldes *do* af de sædvanlige Hjo. såsom:

<i>I shall do, I will do, I may do, o. s. v.</i>
<i>I have done, I had done, I shall have done, o. s. v.</i>

Disse sidste Udtryk med *done* kunne dog atter som et Slags Hjo. forbindes med handl. Tf. af

andre Gjo., og tilkjendegive da, at man er ganske færdig med Handlingen; f. E. *I have done writing*, jeg er færdig med at skrive, har afskrevet.

220. Man skulde kunne henregne adskillige andre Gjo. til Hjælpeordene, såsom *dare*, f. E. *I dare say*, jeg tør sige, vist nok; men da deres Anvendelse er overensstemmende med de alt anførtes, og de forekomme langt sjældnere som Hjælpeord, vilde det kun nytte lidet at forøge Antallet af disse i det ubestemte.

Andre Arter af Gjærningsord.

221. Mangfoldige Gjo. i Engelsk ere gjenstandsløse (*neuter verbs*); nogle ere det oprindelige, f. E. *I stand, I run, I arrive, I depart*; andre blive det undertiden ved Brugen, skönt de egentlig ere indvirkende, og ikke lettelig kunne bruges anderledes i de beslægtede Sprog; f. E. om Varer: *they sell very well*, de gå meget vel af; *the drum beats*, Trommen går; således og *to end*, at ende og at endes; *begin*, begynde, bruges ligeledes i Dansk: 1) om at begynde et Verk, 2) om at tage sin Begyndelse. Englænderne regne end videre de indvirk. Gjo. for gjenstandsløse, såsnart Gjenstanden ikke angives, skönt Betydningen bliver ganske uforandret; f. E. *to compliment a Society*, at sige et Selskab Artigheder, anses for indvirkende; men *to compliment with one another*, bruge Artighe-

der mod hinanden, for gjenstandslost. Det danske Kunstord passer også i slige Tilfælde meget vel. På Bøjningen have disse Beskaffenheder i Betydningen aldeles ingen Indflydelse.

222. Tilbagevirkende Gjo. (*reflective verbs*) have blot den Egenhed, at de fordre det tilbagevis. Sto. (159. 160) for samme Pers., som er Grundord, tilføjtes, f. E.

I exert myself, jeg anstrænger mig;
{ thou betrayest thyself, du røber dig, ell.
{ you betray yourself, De røber Dem;
he amuses himself, han morer sig;
we engage ourselves, vi forpligtet os;
you distinguish yourselves, I udmærke eder;
they praise themselves, de rose sig. Ligeledes:
she applies herself to, hun lægger sig efter;
it moves itself, det bevæger sig (selv);
one excuses one's self, man undskylder sig (selv);
dress yourself, klæd dig (Dem) på;
dress yourselves, klæd jer på;
to devote one's self to, at opofre sig (til).

223. Gjenvirkende Gjo. (*reciprocal verbs*) kunne blot finde Sted i Flert., hvor man taler om to eller flere, som:

we love one another, vi elske hinanden,
they loved each other, de elskede hverandre.

Det er herved at mærke, at disse Udtryk ingenlunde adskilles nøje, som i Dansk, men *one another* bruges især hyppig om mange; f. E. *if ye have love one to another*, hvis I have Kærlighed til hverandre.

224. Upersonlige Gjo. (*impersonal verbs*) ere sådanne, som blot bruges i den tredje Person; f. E. *it rains*, det regner; *it blows*, det blæser; *it suits*, det passer, klæder; *it came to pass*, det indtraf. Undertiden sættes de dog i den 3. P. i Flert.; f. E. *there is*, der er, men *there are men who*, der ere Mennesker, som.

5. Småordene (Particles)

225. Dele sig her som i andre Sprog i fire Ordklasser: Biord (*adverbs*), Forholdsord (*prepositions*), Bindeord (*conjunctions*), Ud-råbsord (*interjections*), men henhøre ikke til Formlæren, da de ingen Bøjning modtage, undtagen nogle af Biordene, som adskille de tre Grader overensstemmende med Tillægsordene, således:

<i>soon</i> , snart,	<i>sooner</i> ,	<i>soonest</i> ;
<i>often</i> , ofte,	<i>oftener</i> ,	<i>oftenest</i> ;
<i>late</i> , silde,	<i>later</i> ,	<i>latest</i> ;
<i>early</i> , tidlig,	<i>earlier</i> ,	<i>earliest</i> ;
<i>far</i> , langt (borte),	<i>farther</i> ,	<i>farthest</i> ;
<i>near</i> , nær,	<i>nearer</i> ,	} <i>nearest</i> , <i>next</i> .

Nogle ere ganske uregelrette, som:

<i>well</i> , vel,	<i>better</i> ,	<i>best</i> ;
<i>ill</i> , ilde,	<i>worse</i> ,	<i>worst</i> ;
<i>much</i> , meget,	<i>more</i> ,	<i>most</i> ;
<i>little</i> , lidet,	<i>less</i> ,	<i>least</i> .